

Batch B

Voorblad Documenten 1 – 8

Batch B

Document 1

Kort verslag overleg in de zaak Staat/Mukambi

Datum: 16 juni 2017
Tijd: 13:30 – 15:00 uur
Locatie: [REDACTED]
Aanwezig: Voor RVO/Staat: [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]
Voor Mukambi: E. van der Heide, [REDACTED]
Verslaglegger: [REDACTED]

Na een voorstelronde stelt het hoofd Juridische Zaken van RVO, de heer [REDACTED] het volgende voor. Procedureel zal eerst Mukambi in de gelegenheid worden gesteld om de feiten zoals hij die ziet, uiteen te zetten. Daarna zal deze weergave van de feiten worden getoetst aan de zienswijze van RVO. Vervolgens zal er dan onderzoek plaatsvinden naar mogelijkheden om tot elkaar te komen. Op deze wijze kan dit gesprek worden gebruikt om te onderzoeken wat er aan de hand is en ook of, en wat, eventueel de mogelijkheden zijn om tot elkaar te komen. Dit voorstel is akkoord.

Mukambi wordt door de voorzitter uitgenodigd de feiten te delen zoals hij die ziet en vraagt ook expliciet te maken hoe hij tot het gevraagde schadebedrag komt: 8 miljoen euro. Mukambi is eigenaar van een safari-lodge in Zambia. Hij wilde 100 kilometer verderop met een zakenpartner een nieuw project (een nieuwe lodge) opzetten waarvoor subsidie werd aangevraagd (o.g.v. de PSI-regeling) en ook gekregen (een zgn. toekenningsbeschikking). Wegens onenigheid is de samenwerking tussen Mukambi en de zakenpartner gestopt. Echter, de zakenpartner heeft de plannen zelfstandig voortgezet en heeft dat kunnen doen omdat Mukambi op een bepaald moment desgevraagd een verklaring van geen bezwaar afgaf. Nu blijkt –naar zeggen van Mukambi- dat de zakenpartner de lodge heeft gerealiseerd binnen een straal van 5 kilometer van de eigen lodge (van Mukambi). Mukambi ervaart economische last van de (nieuwe) lodge van zijn voormalige zakenpartner. Mukambi is van mening RVO niet mocht toestaan dat de nieuwe lodge zo dicht bij hem in de buurt werd gevestigd. Dat dit heeft kunnen gebeuren, is volgens Mukambi omdat RVO ontoereikend toezicht heeft uitgeoefend op de uitvoering van het goedgekeurde PSI-project. Als er toereikend toezicht was gehouden, was de nieuwe lodge 100 km verder gelegen geweest. Door het ontoereikend toezicht heeft hij nu een marktconcurrent op zijn drempel gekregen die enkel met het financiële voordeel van de verkregen subsidie van de Nederlandse Staat de lodge heeft weten te realiseren. De concurrent van Mukambi heeft zo een voordeel genoten die ten nadele strekt van Mukambi. Er is sprake van marktverstoring. Mukambi lijdt hierdoor economische schade. Mukambi heeft de schade die hij lijdt voor de komende 10 jaar laten uitrekenen door z'n accountant: 8 miljoen euro.

De heer [REDACTED] aangevuld door [REDACTED] en [REDACTED] zijn hierna uitgenodigd om de feiten te delen zoals RVO die ziet. Kort gezegd wordt het volgende aangevoerd:

- Toezicht is gehouden en wordt nog steeds gehouden.
- De concurrentienorm in de PSI-regeling betreft een instructienorm waar de Zambiaanse overheid en de Nederlandse overheid een beroep op kunnen doen en niet een particulier zoals Mukambi.
- In de loop van de tijd is frequent met Mukambi gecommuniceerd. De PSI heeft steeds het belang van het ontwikkelen van het gebied voor ogen. Centraal staat bij deze subsidieverlening: werkgelegenheid scheppen voor de lokale bevolking als ontwikkelingsdoelstelling van PSI.

Hierna ontstaat er een discussie en wordt er van gedachten gewisseld over een aantal punten.

Kort gezegd:

- Vaststellingsbeslissing: nog niet genomen. De subsidieaanspraak staat derhalve nog niet vast. De controles moeten nog verder worden uitgevoerd. Het kan dus net zo goed zijn dat de vaststelling dusdanig is dat de aanvrager alle reeds ontvangen bedragen terug moet betalen. Daarmee is de toekenningsbeschikking minder interessant.

- Wijzigingsbeslissing van de initiële toekenning: die is tot stand gekomen na Mukambi te hebben geraadpleegd; zie de afgegeven verklaring van geen bezwaar. Hiermee is de rechtmatigheid wel afgedekt.
 - De eisen uit de (gewijzigde) toekenningsbeschikking zullen moeten worden nageleefd. Die zullen worden gewogen en vervolgens in de vaststelling tot uiting worden gebracht. Dat moet nog omdat de finale vaststelling nog moet plaatsvinden.
 - Er is een fundamenteel verschil van inzicht over de uitleg van de concurrentienorm uit de PSI: geldt de norm voor de lokale overheden/staat waar het project wordt gerealiseerd of geldt de norm voor –in dit geval- een Nederlandse ondernemer ter plekke. RVO is van mening dat de lokale overheden/de staat waar het project wordt uitgevoerd een beroep kunnen/kan doen op een eventuele marktverstoring effect van een PSI-project en niet een ander. RVO geeft aan dat er altijd een marktverstoring effect uitgaat van zo'n project, maar er wordt geprobeerd dat altijd tot een minimum te beperken. De lokale overheid/de staat waar het project wordt uitgevoerd bepaalt of dat ook zo is. Vandaar dat die norm alleen door de lokale overheid/de staat waar het project wordt uitgevoerd kan worden ingeroepen. Het is een instructienorm.
 - In dit project is er geen sprake van een meer dan minimale marktverstoring. Bedenk dat er nu een 5-tal lodges daar in de buurt zijn.
- Het gesprek wordt vervolgens op verzoek van de voorzitter voor 10 minuten geschorst om te overleggen met de RVO-collega's.

Nadat het overleg is hervat resumeert de voorzitter de bestanddelen van de stelling van Mukambi:

- Daad: afgifte van een (gewijzigde) toekenningsbeschikking o.g.v. de PSI met een gebrek aan toezicht
- Schade: inkomstenderving over een looptijd van de komende 10 jaar cfm de door de accountant van Mukambi opgemaakte rapportage
- Causaal verband: de vestiging van een lodge gesubsidieerd o.b.v. de eerdergenoemde toekenningsbeschikking met een tekort aan toezicht
- De norm in de PSI beschermt ook een marktpartij als Mukambi tegen marktverstoring door een gesubsidieerde partij

De voorzitter geeft aan het niet eens te zijn met (de bestanddelen van) de stelling en tegelijkertijd ook weinig aanknopingspunten te zien om nog verder in gesprek te blijven. De conclusie is derhalve dat de positie van de partijen te ver uit elkaar liggen. Mukambi is daar niet oneens mee.

Batch B

Document 3

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 27 juni 2017 15:29
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Goedkeuringsbesluit en gespreksverslag inzake Mukambi [DH-1638328]

Geachte [REDACTED],

In antwoord op uw mailbericht van 23 juni jl. bericht ik u als volgt:

U heeft op 20 april 2017 een afwijzende schadebeslissing op uw schadeverzoek ontvangen (ref: 490-16-46). Op 1 juli 2013 is de AWB ingrijpend gewijzigd. Gaat het om schade op het gebied van sociale verzekeringen, ambtenarenrecht, vreemdelingenrecht of belastingen? Dan is de bestuursrechter de bevoegde instantie. In andere gevallen heeft u bij claims tot een bedrag van € 25.000 zelf de keuze: de bestuursrechter of de burgerlijke rechter. Boven de € 25.000 is alleen de burgerlijke rechter bevoegd. Uw claim is gebaseerd op het handelen in strijd met de vigerende regelgeving en onrechtmatig feitelijk handelen van de Staat en de claim is hoger dan Euro 25.000,-. In het onderhavige geval is daarom alleen de burgerlijke rechter bevoegd (8:88 AWB e.v.). Ik heb u hierop reeds geattendeerd in mijn beslissing van 20 april 2017. Als ik het goed zie, dient u een civielrechtelijke procedure te starten en is dat ook de insteek van het WOB verzoek. Openbaarmaking voor een ieder is de gedachte van de Wob en dan komt de vraag op of dat wel beoogd is. In een uitspraak van 13 november 2013 (ECLI:NL:RVS:2013:1929) is door de Afdeling geoordeeld dat een verzoek tot toezending van documenten dat is gedaan in het kader van een civielrechtelijke aansprakelijkstelling geen verzoek in de zin van de Wob is. Dit betekent dat RVO niet aan uw verzoek kan voldoen. Uitwisseling van stukken dient plaats te vinden via een civielrechtelijke procedure. Indien u desondanks nog een officieel WOB besluit wenst te ontvangen, verzoek ik u mij dat mede te delen.

De afdeling die de ontvankelijkheid behandelt van bestuursrechtelijke bezwaren bij RVO zal u bezwaar mijns inziens niet ontvankelijk verklaren.(8:88 AWB e.v.)

Gezien het vorenstaande kan ik thans niet voldoen aan uw verzoek. Het verslag van de bespreking zal ik u nog nazenden.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Senior Jurist

RIJKSDIENST VOOR ONDERNEMEND NEDERLAND
Stafafdeling juridische zaken
Croeselaan 15 | 3521 BJ | Utrecht
Postbus 8242 | 3503 RE | Utrecht

[REDACTED]
<http://www.rvol.nl>

Van: [REDACTED]
Verzonden: vrijdag 23 juni 2017 9:55
Aan: [REDACTED]
CC: 'Mukambi'; [REDACTED]
Onderwerp: Goedkeuringsbesluit en gespreksverslag inzake Mukambi [DH-1638328]

Geachte [REDACTED],

Hierbij bevestig ik hetgeen wij zojuist telefonisch bespraken.

Namens cliënte hebben wij reeds een Wob-verzoek ingediend (inzake Mukambi/RVO). Gezien de grote belangen die voor cliënte, Mukambi, op het spel staan, willen wij graag zo spoedig mogelijk het tevens in het Wob-verzoek genoemde verzoek tot wijziging van de locatie van eVentures ontvangen alsmede het daarop genomen goedkeuringsbesluit door de RVO. Daarnaast ontvangen wij graag zo spoedig mogelijk de notulen van ons gesprek van 16 juni jl. bij de RVO te Den Haag.

U heeft toegezegd een en ander intern te bespreken en op te vragen en ons daar in de loop van volgende week over te berichten. Wij verwachten uiterlijk 30 juni aanstaande nader van u te horen.

Met vriendelijke groet, mede namens Edjan van der Heide,

[REDACTED]

[REDACTED], advocaat | De Haan Advocaten & Notarissen | van Elmpststraat 2, 9723 ZL Groningen

Postbus 723, 9700 AS Groningen | [REDACTED] | [REDACTED]

✉ [REDACTED] | 🌐 www.dehaanlaw.nl

Batch B

Document 4

Cliënte dient als belanghebbende te worden aangemerkt bij dit besluit, aangezien haar belangen rechtstreeks bij dit besluit zijn betrokken. Niet alleen was zij mede-aanvrager van de subsidie voor het betreffende Project, zij is tevens op het moment dat zij zich terugtrok als lokale partner door de RVO verzocht een verklaring van geen bezwaar op te stellen ten aanzien van voortzetting van het Project. Aan dit verzoek heeft cliënte gehoor gegeven. Vanzelfsprekend zag deze verklaring van geen bezwaar op een uitvoering van het Project conform het initiële toekenningsbesluit. De RVO wist dat door de goedkeuring van de wijzigingsaanvraag cliënte direct in haar belangen zou worden geraakt en, sterker nog, dat de betreffende wijzigingen direct negatieve gevolgen voor cliënte zouden hebben. Immers, daarmee werd door uitvoering van het Project een directe concurrent voor cliënte gecreëerd en zou sprake zijn van ernstige marktverstoring.

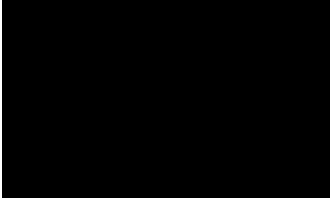
Nu cliënte derhalve primair als een belanghebbende van het goedkeuringsbesluit d.d. 16 juni 2015 dient te worden aangemerkt, had het betreffende besluit ingevolge art. 3:41 lid 1 Awb aan haar bekend moeten worden gemaakt door toezending of uitreiking van het besluit aan haar. Uit artikel 6:7 Awb volgt dat de termijn voor het indienen van een bezwaar- of beroep schrift zes weken bedraagt. Artikel 6:8 lid 1 Awb bepaalt dat de termijn aanvangt met ingang van de dag na die waarop het besluit op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt. Het goedkeuringsbesluit d.d. 16 juni 2015 is pas op 29 juni 2017 per e-mail (**bijlage 2**) toegezonden aan (de gemachtigde van) cliënte en derhalve pas op die dag op de voorgeschreven wijze bekendgemaakt (ex artikel 3:41 Awb). Derhalve is onderhavig pro forma bezwaar tegen het goedkeuringsbesluit tijdig ingediend.

Indien en voor zover de RVO ten onrechte meent dat het bezwaar niet tijdig is ingediend, voert cliënte subsidiair aan dat sprake is van een verschoonbare termijnoverschrijding zoals bedoeld in artikel 6:11 Awb. Geen twijfel leidt dat cliënte belanghebbende is bij het bestreden besluit en dat de RVO heeft verzaakt haar tijdig op de hoogte te brengen van voornoemd goedkeuringsbesluit. Primair kan deze verplichting zoals hiervoor uiteengezet worden afgeleid uit artikel 3:41 lid 1 Awb. Subsidiair had de RVO cliënte op grond van artikel 3:43 lid 1 Awb zo spoedig mogelijk na de bekendmaking van het besluit hiervan mededeling moeten doen. Cliënte is immers als mede-aanvrager van de subsidie op het moment van haar terugtrekking uit het Project door de RVO verzocht een zienswijze naar voren te brengen ten aanzien van voortzetting van het Project. Nu de RVO heeft verzaakt cliënte zo spoedig mogelijk na bekendmaking van het besluit mededeling daarvan te doen aan cliënte, kan subsidiair redelijkerwijs niet worden geoordeeld dat cliënte in verzuim is geweest ten aanzien van dit na afloop van de bezwaartermijn ingediende pro forma bezwaar. Zulks volgt temeer nu cliënte in 2015 veelvuldig contact heeft gezocht met [REDACTED] en haar bezwaren over de uitvoering van het Project kenbaar heeft gemaakt. Uit een emailwisseling tussen [REDACTED] en cliënte van augustus 2015 blijkt dat [REDACTED] met geen woord heeft gerept over een goedkeuringsbesluit van de wijziging van het Project. Deze emailwisseling is als **bijlage 3** bij dit pro forma bezwaar gevoegd.

Gelet op voorgaande alsmede gelet op het feit dat cliënte nog in afwachting is van een beslissing op het door haar gedane Wob-verzoek en de ontvangst van alle ter zake relevante documenten, verzoekt zij de RVO het bezwaarschrift ontvankelijk te verklaren en een termijn te stellen voor het indienen van de gronden van bezwaar.

Ten overvloede en aanvullend op het Wob-verzoek, verzoek ik u voorts nogmaals tot toezending van alle relevante documenten in bovengenoemd verband. In het bijzonder ontvang ik graag spoedig het gespreksverslag van ons gesprek met de RVO d.d. 16 juni 2017.

Met vriendelijke groet,

Batch B

Document 5

PER AANGETEKENDE POST

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Afdeling Juridische Zaken
Postbus 40219
8004 DE ZWOLLE

Tevens per gewone post en

Cc per e-mail aan: [redacted] en
[redacted]

Datum

13 juli 2017

Onze referentie

JB\aa\17000509 - Mukambi Safari Lodge/RVO

Uw referentie

Advocaat

[redacted]

E-mail

[redacted]

Secretaresse

[redacted]

Direct nummer:

[redacted]

Geachte heer/mevrouw,

Op 11 juli jl. ontving ik uw brief d.d. 10 juli 2017 waarin u aangeeft dat u in goede orde heeft ontvangen mijn pro forma bezwaar d.d. 7 juli 2017. U geeft echter aan dat u dit pro forma bezwaar in behandeling neemt en beschouwt als de aanvullende gronden van mijn pro forma bezwaar d.d. 31 mei jl. Dit is echter niet juist.

In het hiernavolgende zal ik de twee pro forma bezwaren afzonderlijk bespreken, om enige onduidelijkheid aan de zijde van RVO ter zake weg te nemen.

Pro forma bezwaar 31 mei 2017

Namens Mukambi Safari Lodge heb ik op 31 mei 2017 een pro forma bezwaar ingediend tegen de beslissing van de RVO d.d. 20 april 2017, inhoudende de afwijzing van het verzoek van cliënte om schadevergoeding ter zake van door haar geleden schade als gevolg van onrechtmatig handelen aan de zijde van de RVO. Deze beslissing van de RVO is als **bijlage 1** bij deze brief gevoegd. Cliënte is door de RVO tot en met 27 juli 2017 in de gelegenheid gesteld om de aanvullende gronden van bezwaar in te dienen (JZ/PSI_REGULIER/170893/VOA – **bijlage 2**).

Het voornoemde verzoek tot schadevergoeding van cliënte (**bijlage 3**) was gegrond op de idee dat de RVO onvoldoende toezicht heeft gehouden op de uitvoering van het project 'Green Safaris' waaraan een PSI subsidie is toegekend (PSI12/ZM/21) waardoor cliënte schade heeft geleden en nog steeds lijdt.

Van Elmpstraat 2
9723 ZL Groningen
www.dehaanlaw.nl

Postbus 723
9700 AS Groningen
T 050 - 57 57 400
F 050 - 57 57 444
E info@dehaanlaw.nl
[redacted]

Alle diensten en werkzaamheden worden verricht uit hoofde van een overeenkomst van opdracht met De Haan Advocaten en Notarissen B.V. Op de overeenkomst van opdracht zijn de algemene voorwaarden van toepassing, die te raadplegen zijn op www.dehaanlaw.nl. De aansprakelijkheid is beperkt tot het bedrag waartoe onze aansprakelijkheidsverzekering in het desbetreffende geval recht op uitkering geeft.

KvK nummer: 02058197

Company with Quality System, certified by DNV ISO 9001

Echter, na voornoemde beslissing van de RVO tot afwijzing van het verzoek om schadevergoeding heeft alsnog een gesprek plaatsgevonden tussen cliënte en de RVO. Tijdens dit gesprek is cliënte er voor het eerst mee bekend geraakt dat RVO de wijziging van de uitvoering van het project 'Green Safaris' heeft goedgekeurd, reeds op 16 juni 2015. Deze goedkeuringsbeslissing van de RVO is cliënte op 29 juni 2017 toegestuurd. De goedkeuringsbeslissing is als **bijlage 4** bij deze brief gevoegd.

Pro forma bezwaar 7 juli 2017

Tegen deze goedkeuringsbeslissing (zie bijlage 4) heb ik namens Mukambi op 7 juli jl. een pro forma bezwaar ingediend, met het verzoek ons een termijn te stellen om de gronden aan te vullen. Aangezien de goedkeuringsbeslissing dateert van ruim twee jaar geleden, heb ik in het pro forma bezwaar wel reeds uitgebreid uitgelegd dat onder de specifieke omstandigheden van het geval geen sprake kan zijn van niet-ontvankelijkheid wegens termijnoverschrijding.

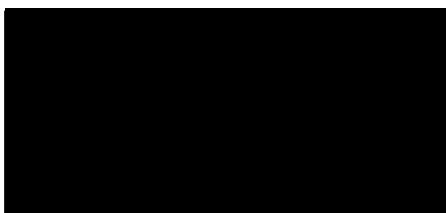
Conclusie

Ter zake het door mij ingediende pro forma bezwaar d.d. 31 mei 2017 wil ik u hierbij verzoeken de procedure aan te houden totdat een beslissing is genomen inzake het door mij ingediende pro forma bezwaar d.d. 7 juli 2017.

Ten aanzien van het pro forma bezwaar d.d. 7 juli 2017 verzoek ik u hierbij nogmaals mij een termijn te stellen voor het aanvullen van de gronden van bezwaar. Tevens verzoek ik nogmaals alle, voor de procedure van belang zijnde stukken, mij te doen toekomen.

In afwachting van uw reactie, verblijf ik,

Met vriendelijke groet,

Batch B

Document 5.1

BIJLAGE 1.

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Retouradres Postbus 40219 8004 DE Zwolle

Afdeling Juridische Zaken

Aan
De Haan
Advocaten en notarissen
t.a.v. [redacted] en [redacted]
Postbus 723
9700 AS GRONINGEN

Postbus 40219
8004 DE Zwolle
mijn.rvo.nl

T 088 042 42 42

Ons kenmerk
490-

Bijlage(n)

25 APR. 2017

Utrecht
Betr: 490-16-46
Uw ref: JF\tr\17000509-Mukambi Safari Lodge/RVO

Geachte mevrouw/meneer,

In uw brief van 1 maart 2017 stelt u schade te hebben geleden als gevolg van het verlenen van PSI subsidie aan het project Green Safari's te Zambia, waardoor volgens uw cliënt marktverstoring is opgetreden. In deze brief reageer ik op uw verzoek om schadevergoeding. In de bijlage vindt u de artikelen waarop de reactie gebaseerd is.

Reactie

Ik ken u geen schadevergoeding toe. Hierna kunt u lezen op grond van welke overwegingen ik hiertoe ben gekomen.

Uw verzoek

U stelt in uw verzoek dat er in totaal een bedrag van USD 8.737.040, - Aan schade door uw cliënt, verder te noemen Mocumbi, is geleden. U bent van mening dat deze door mij zal moeten worden vergoed omdat RVO in strijd met de vigerende regelgeving, in het bijzonder de Subsidieregeling Minister van Buitenlandse Zaken 2006, jo. Besluit Vaststelling beleidsregels en subsidieplafond Private Sector Investeringsprogramma (PSI) heeft gehandeld alsmede onzorgvuldig jegens Mukambi heeft gehandeld.

Feiten en omstandigheden

Na aanleiding van een aanvraag op grond van artikel 7.2 Subsidieregeling Minister van Buitenlandse Zaken 2006, jo. Besluit Vaststelling beleidsregels en subsidieplafond Private Sector Investeringsprogramma (PSI) door e-Ventures Europe BV, verder te noemen e-Ventures,

vertegenwoordigd door de Mr. V.P. Kouwenhoven, heeft op 21 december 2012 toekenning van het project Green Safari's" plaatsgevonden. De subsidie is toegekend op basis van de destijds geldende Subsidieregeling. De subsidiabele kosten zijn begroot op Euro 1.229.457, - en de subsidie bedraagt maximaal Euro 614.729, - . Het project diende met inachtneming van de geldende subsidieregeling en de eisen zoals gesteld in de subsidietoekenning te worden geïmplementeerd tussen 1 januari 2013 en 30 juni 2015.

Datum
16-1-17

Enige tijd na toekenning van de subsidie heeft de bestuurder van Mukambi Safari Lodge Ltd, verder te noemen Mukambi, althans de heer Edjan van der Heide zich uit het project teruggetrokken. Vervolgens heeft e-Ventures bij RVO een wijzigingsverzoek ingediend om van partner voor de uitvoering van het project te mogen wisselen. Mukambi althans de heer Edjan van der Heide heeft op 14 mei 2014 een verklaring van geen bezwaar overgelegd, waarin hij de voorwaarden waaronder hij bereid was zich terug te trekken heeft vastgelegd.

Nadat het project in gang is gesteld heeft Mukambi in 2015 en in 2016 aangegeven bezwaren te hebben tegen de wijze van uitvoeren van het Project "Green Safaris". In een mailbericht van 9 september 2015 stelt Mukambi dat een 5 tal operators, die zich in een straal van 15 km van Mukambi hebben gevestigd alsmede operators die nieuwe lodges wensen op te starten, tevens bezwaar hebben tegen de wijze van uitvoering van het project "Green Safari's". Mukambi ging er destijds vanuit dat het nieuw uit te voeren project zou worden uitgevoerd in Kafue National park, dat een onontgonnen en nagenoeg onbereikbaar gebied is, dat alleen geschikt is voor seizoensgebonden toerisme. Hierdoor zou de vestiging van een nieuwe lodge geen concurrentievervalsing hebben en bijdragen aan de ontwikkeling van Zambia, het toerisme in het Kafue National park en positieve effecten hebben op de lokale bevolking. Het project zou daarnaast "groen" worden uitgevoerd. De lokale partner blijkt, volgens Mukambi, geen lokaal bedrijf te zijn.

Mukambi stelt dat zij aanzienlijke schade lijdt omdat RVO onvoldoende toezicht heeft gehouden op de uitvoering van het project en de aanwending van subsidiegelden. Hierdoor zou er sprake zijn van ernstige marktverstoring.

Het causaal verband tussen het handelen van RVO en de gepretendeerde schade zou zijn aangetoond vanwege het aanwenden van subsidiegelden voor het vestigen van een soortgelijke onderneming in de nabijheid van Mukambi. Het aanbod op de markt van lodging en safari ondernemers op nagenoeg dezelfde locatie is door de vestiging van de gesubsidieerde lodge "Green Safari Lodge" groter geworden terwijl aan de vragerszijde van de markt steeds sprake was van schaarste. In plaats van 16 bedden maakt de nieuwe onderneming gebruik van 24 bedden. Dit leidt tot overcapaciteit op deze locatie. Het betrekkelijk gering aantal cliënten van

Mukambi heeft thans de mogelijkheid uit te wijken naar een naast gelegen lodging en safari operator.

Datum
16-1-17

Doordat er sprake is van subsidieverstrekking van RVO is er geen sprake meer van een "level playing field" tussen de operators. De directe concurrent van Mukambi kan met behulp van subsidiegelden dezelfde diensten tegen een lager tarief aanbieden, haar kostprijs ligt een stuk lager.

De schade voor Mukambi is aanzienlijk en haar voortbestaan lijkt zelfs twijfelachtig. De waarde van de lodge is vanwege verlies van het marktaandeel aanzienlijk afgenomen. Een van de aandeelhouders heeft zich teruggetrokken en heeft de aandelen van de hand gedaan waardoor Mukambi een lening heeft moeten afsluiten. Mukambi wijst op een mail van de ex-aandeelhouder van Mukambi aan een persoon van het consulaat, die aanspreekpunt in Zambia is v.w.b. investeringen. Mukambi overlegt tevens een berekening van haar accountant waarin de schade wordt begroot op USD 8.737.040, -.

Mukambi stelt voorts dat zij er alles aan gedaan heeft om haar schade te beperken immers zij is in contact getreden met RVO om haar bezwaren tegen de uitvoering van het project Green Safari's kenbaar te maken maar RVO heeft verder niets gedaan.

Overwegingen

Algemeen

Ten aanzien van de door u aangehaalde besluiten heb ik geconstateerd dat de besluiten inhoudende de verlening van de subsidie en het positief besluiten op wijzigingsverzoek van e-ventures onherroepelijk zijn zijn. Deze besluiten worden daarmee geacht naar inhoud en totstandkoming rechtmatig te zijn. In zoverre bestaat ten aanzien van het toekenningsaspect aan e-ventures geen aanleiding om aansprakelijkheid aan te nemen.

Het feit dat het toekenningsbesluit besluit de aanspraak op subsidie niet onherroepelijk maakt, immers de aanspraak op subsidie ontstaat pas na vaststelling, neemt niet weg, dat ik zonder rechtelijke uitspraak, daarover dien uit te gaan van de rechtmatigheid van de toekenning ervan. Ook overigens is mij ter zake de toekenning niet gebleken van enige onzorgvuldigheid. Hierin zie ik geen aanleiding om aansprakelijkheid aan te nemen.

U stelt dat Mukambi althans de heer Edjan van der Heide bezwaren hebben tegen de uitvoering van het project. De vraag of de uitvoering van het project "Green Safari's" in bestuursrechtelijke zin juist is, staat ter competentie van RVO en de bestuursrechter en niet aan mede concurrenten zoals de heer Edjan van der Heide/ Mukambi. Ten aanzien van controle op het project "Green Safari's" ben ik van mening dat de medewerkers van RVO in voldoende mate hun controle taak uitvoeren en zorgvuldig te werk gaan.

Voor zover de heer Edjan van der Heide c.q. Mukambi bezwaar hadden tegen de toekenning van subsidie aan het project "Green Safari's" had zij als derde belanghebbende bezwaar kunnen indienen tegen de toekenning van de subsidie aan genoemd project. Gezien de aard van de bezwaren, zoals bijvoorbeeld de aantijging dat de lokale partner geen lokaal bedrijf was en de vestiging op nieuwe locatie vlak naast Mukambi waren er destijds kennelijk voldoende gronden om bezwaar te maken. Door dit niet te doen heeft Mukambi haar rechten verspeeld.

Datum
16-1-17

Voor zover u meent dat er sprake is van oneerlijke concurrentie omdat het project "Green Safaris" in strijd met de concurrentie regels wordt uitgevoerd, ben ik van mening dat u zich dient te richten tot de subsidieontvanger e-Ventures en niet tot de subsidieverstrekker RVO.

De bestuursrechtelijke besluitvorming en de klachten van Mukambi

Mukambi heeft destijds een letter of no objection getekend en aan RVO gezonden. Deze letter of no objection heeft in bestuursrechtelijke zin alleen van betekenis voor zover het de uittreding van Mukambi uit het project betrof. Kennelijk is deze letter of no objection tevens bedoeld om de privaatrechtelijke verhouding tussen Mukambi en e-Ventures te regelen. RVO staat niet in een privaatrechtelijke verhouding met deze partijen en is niet gehouden zich aan eventuele de in de letter of objection opgeworpen voorwaarden te houden.

Uw stelling dat RVO Mukambi heeft verzocht om vervanging van een lokale partner is n.m.m. feitelijk onjuist. Niet RVO maar e-Ventures heeft Mukambi verzocht om vervanging van een lokale partner. Ingevolge artikel 4:21 AWB is een subsidie een rechtens afdwingbare, voorwaardelijke aanspraak op middelen met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager.

Wijziging van de beschikking tot subsidieverlening voor het tijdstip van subsidievaststelling is alleen mogelijk op grond van artikel 4:48 AWB. Uit genoemde wetsartikelen blijkt niet dat degene die wijziging van de subsidie vraagt en/of derden enige voorwaarden aan de subsidie verlening kunnen stellen. Het overheidsorgaan dat de subsidie verleent, stelt de subsidievoorwaarden vast en kan deze zo nodig wijzigen. De verlening, wijziging van de verlening en de vaststelling, betreffen een eenzijdige bestuursrechtelijke beslissing van het desbetreffende bestuursorgaan.

Het bestuursorgaan kan na bevind van zaken handelen als blijkt dat de subsidie ontvanger in strijd handelt van de subsidievoorwaarden zoals vermeld in de subsidieverlening. Er zijn geen redenen aanwezig die er op dit moment toe leiden om over het subsidieproject "Green Safari's" inlichtingen aan u te verschaffen. RVO zal de door Mukambi aangevoerde feitelijkeheden onderzoeken en naar bevind van zaken handelen.

Vaststelling van de subsidie

Anders dan u kennelijk in uw schrijven stelt, is de subsidie nog niet definitief vastgesteld. Na verlening van de subsidie worden alleen voorschotten verstrekt. De subsidie wordt pas vastgesteld als RVO is gebleken dat aan de vigerende subsidievoorwaarden is voldaan. Daarvoor kan indien nodig overeenkomstig artikel 4:48 AWB worden gehandeld. De subsidie kan geheel of gedeeltelijk worden ingetrokken als in strijd met de subsidievoorwaarden wordt gehandeld. Controle op de uitvoering vindt regelmatig plaats. Ten aanzien van dit aspect ben ik van mening, dat zorgvuldig wordt gehandeld. Over de uitkomsten van het tussentijdse controle onderzoek worden aan derden geen mededelingen gedaan.

Datum
16-1-17

Onrechtmatig handelen RVO in civielrechtelijke zin

RVO ontkent dat er sprake is van onrechtmatig handelen in civielrechtelijke zin vanwege het onvoldoende toezicht houden op de uitvoering van het project

"Green Safari's" waardoor vanwege de subsidieverstrekking marktverstoring optreedt. In het navolgende zal ik gemotiveerd ingaan op de door u aangevoerde argumenten:

Instructienorm en relativiteit

In de PSI beleidsregels is opgenomen dat de toegekende subsidie niet marktverstoring mag werken.

De door Mukambi aangehaalde norm betreffende het verbod van marktverstoring is een instructienorm voor de Nederlandse overheid c.q. RVO, waarop anderen geen beroep kunnen doen. De norm is een instructienorm die RVO dient te toetsen aan het overheidsbeleid ter plaatse. De subsidieverlening is rechtmatig als deze in overeenstemming is met het Zambiaanse en Nederlandse overheidsbeleid. Er zijn geen redenen om hier aan te twijfelen. De subsidieverlening is rechtmatig en de Zambiaanse overheid heeft geen bezwaren geuit tegen de gewijzigde uitvoering van de subsidieverlening. De Zambiaanse overheid heeft derhalve geen bezwaren geuit tegen de verplaatsing van het "Green Safari's" project en heeft de vereiste vergunningen voor het opstarten van het project op een andere locatie verleend. De Zambiaanse overheid heeft geen verdere eisen gesteld aan de wijze van prijsvorming en concurrentie. Kennelijk is er sprake van een vrije markt en vrije concurrentie, al dan niet met subsidieverlening.

De gestelde voorwaarden die de heer Edjan van der Heide kennelijk aan de terugtrekking uit het project "Green Safari's" stelt, zijn niet relevant voor het overheidsbeleid van de Zambiaanse overheid ter plekke. RVO richt zich ten aanzien van een eventueel verbod op marktverstoring naar haar eigen en het Zambiaanse overheidsbeleid ter plekke en niet naar individuele wensen van medeconcurrenten ter plekke.

Marktverstoring in feitelijke en economische zin

Marktverstoring

De PSI regeling stelt dat er geen sprake mag zijn van marktverstoring. In de begrippen lijst PSI wordt marktverstoring als volgt gedefinieerd: Een interventie van een bestuurlijk orgaan waardoor prijsvorming van producten of diensten beïnvloed wordt. Als een subsidie wordt toegekend aan een project dat zich richt op activiteiten die op de Lokale markt al op commerciële basis worden uitgevoerd, leidt deze subsidie tot marktverstoring. PSI-subsidie wordt daarom alleen toegekend aan projecten die zich onderscheiden door een – voor de lokale markt – nieuw eindproduct, nieuwe productiemethode of nieuwe technologie. Daarnaast moet de aanvrager aantonen dat het risico van het project dusdanig is dat banken geen commerciële financiering willen verlenen. Als er sprake is van een situatie waar een commerciële bank bereid is een project te financieren dan is er in termen van de subsidieverlener geen sprake van additionaliteit.

Datum
16-1-17

In het toekenningsbesluit is opgenomen dat "Green Safari's ", c.q. e-Ventures niet marktverstoring te werk mag gaan , een bepaalde omzet dient te worden behaald, een minimaal aantal stafmedewerkers dient te worden tewerkgesteld, een bepaalde hoogte van de salarissen dient te worden gegarandeerd en de secundaire arbeidsvoorwaarden dienen aan bepaalde eisen te voldoen. Door al deze vooraf gestelde eisen wordt voorkomen dat er sprake is van marktverstoring.

Feitelijk heeft Mukambi niet aangetoond dat de verstrekte PSI subsidie marktverstoring werkt en nadelige gevolgen heeft voor andere lokale ondernemers. Mukambi voldoet niet aan haar stelplicht v.w.b. dit onderdeel van haar bewering.

Dit blijkt o.a. uit het feit dat er vijf lokale ondernemers werkzaam zijn binnen een straal van 15 km van de vestigingsplaats van Mukambi en dat er nog nieuwe lodges zijn gepland binnen genoemde straal. Het vergunningenbeleid van de plaatselijke regering is kennelijk van dien aard dat er voldoende ruimte is voor het vestigen van nieuwe soortgelijke ondernemingen als Mukambi. Ook op grond van de overgelegde cijfers blijkt mijns inziens niet duidelijk van enige concurrentie.

De bezettingsgraad van de lodges is relatief laag maar dit is te wijten aan het feit dat vanwege seizoensinvloed de exploitatie slechts binnen een beperkt tijdsbestek mogelijk is. Niet is aangetoond dat vanwege het feit dat er meerdere concurrenten op de markt zijn, de bezettingsgraad lager uitvalt. Enig economisch onderzoek dat deze stellingen onderschrijft, ontbreekt. Ook de uitslating richting de medewerker van het Nederlandse consulaat is niet verder ondersteund met data die de door u gestelde conclusie ook maar enigszins kunnen rechtvaardigen. Het relateren van wat cijfers zonder een controle mogelijkheid in de vorm van een gedegen onafhankelijk micro economisch onderzoek is onvoldoende om uw stellingen te kunnen dragen.

De schadeberekening van de accountant

Ik ben van mening dat de overgelegde schadeberekening van de accountant niet voldoet aan de te stellen eisen van getrouwheid en

rechtmatigheid, die aan een financiële verantwoording dienen te worden gesteld. De berekening van de accountant is een constatering van tegenvallende verwachtingen van de ontwikkeling van de onderneming, maar er ontbreekt enige gecontroleerd micro economische vergelijkingsmateriaal waaruit direct valt af te leiden dat er sprake is van marktverstoring vanwege het handelen van RVO.

Datum
16-1-17

Mukambi voldoet in dit opzicht niet aan haar stelplicht. De berekening is niet voorzien van een accountantsverklaring. Dit komt kennelijk vanwege het feit dat iedere controlemogelijkheid, die voldoet aan de standaarden die gelden voor accountants ontbreekt. Nu ieder vergelijkingsmateriaal en enige controle mogelijkheid ontbreekt, kan de door u getrokken conclusie uit de overgelegde berekening en de door u gepretendeerde schade niet blijken.

Het vestigingsbeleid van de Zambiaanse overheid

Tegen de beweringen van Mukambi spreekt ook het feit dat de Zambiaanse overheid een ruim vergunningen beleid hanteert waardoor zich nog vijf andere ondernemingen hebben kunnen vestigen en zelfs ruimte wordt gegeven aan nieuwe ondernemingen om zich te vestigen. De markt is kennelijk zo ruim dat zich steeds nieuwe ondernemingen kunnen vestigen. Hieruit blijkt niet dat er redenen zijn om de aanbodzijde te beperken noch van vermindering van schaarste aan de vraagzijde.

Schade beperkend optreden Mukambi

Mukambi stelt voorts dat zij er alles aan gedaan heeft om haar schade te beperken, immers zij is in contact getreden met RVO om haar bezwaren tegen de uitvoering van het project "Green Safaris" kenbaar te maken maar RVO heeft verder niets gedaan.

Voor zover Mukambi tegen de vestiging van het project "Green Safari's" bezwaren had, had zij zoals hiervoor reeds opgemerkt destijds formeel als derde belanghebbende bezwaar tegen de subsidieverlening kunnen maken. Door dit na te laten heeft Mukambi zijn rechten verspeeld. Ook had zij zich bij de Zambiaanse overheid kunnen beklagen over het gevolgde vestigingsbeleid. Ook dit heeft Mukambi kennelijk nagelaten.

Stelplicht:

De door Mukambi aangedragen feiten zijn van dien aard dat deze de vordering van Mukambi onmogelijk kunnen dragen. Het zijn aannames en veronderstellingen, die totaal niet worden gedragen door de onderliggende feitelijkheden. Mukambi voldoet niet aan haar stelplicht.

Causaliteit

Alhoewel ik van mening ben dat Mukambi niet voldoet aan haar stelplicht en dit op zich al voldoende is om de vordering af te wijzen, merk ik t.a.v. de door Mukambi gestelde causaliteit ten overvloede nog het navolgende op.

Het causaal verband zou zijn aangetoond doordat vanwege het aanwenden van subsidiegelden voor het vestigen van een soortgelijke

onderneming het aanbod op de markt van lodging en safari ondernemers op nagenoeg dezelfde locatie groter is geworden terwijl aan de vragerszijde van de markt steeds sprake was van schaarste. In plaats van 16 bedden maakt de nieuwe onderneming gebruik van 24 bedden. Dit leidt tot overcapaciteit op deze locatie. Het betrekkelijk gering aantal cliënten van Mukambi heeft thans de mogelijkheid uit te wijken naar een naast gelegen lodging en safari operator. Doordat er sprake is van subsidieverstreking van RVO is er geen sprake meer van een "level playing field" tussen de operators. De directe concurrent van Mukambi kan met behulp van subsidiegelden dezelfde diensten tegen een lager tarief aanbieden, haar kostprijs ligt een stuk lager.

Datum
16-1-17

Ook al zou hetgeen Mukambi stelt feitelijk juist zijn – quod non – dan nog is er geen causaal verband tussen het onvoldoende toezicht houden op het aanwenden van subsidiegelden en de gestelde markverstoring. Een conditio sine qua non verband is niet aangetoond. De markt voor lodges en safari's is kennelijk dermate groot dat er in het gebied plaats is voor nog meer lodge en safari bedrijven. Na de vestiging van "Green Safari's Lodge" hebben zich nog meerdere bedrijven gevestigd. Het feit dat kennelijk sprake is van verminderde omzet en winst, kan niet direct gerelateerd worden aan het verstrekken van subsidie aan "Green Safari's". Een directe relatie is niet aan te tonen immers in een vrije wereldmarkt markt als de onderhavige heersen er een groot aantal economische factoren, die de omzet en de prijsvorming beïnvloeden.

Evenmin is aangetoond dat een van de aandeelhouders van Mukambi zich vanwege het vestigen van "Green Safari's" als aandeelhouder heeft teruggetrokken. Een beslissing van een investeerder kan niet geheel en al worden gebaseerd op een mail aan een consulaatmedewerker althans dit lijkt geheel onaannemelijk.

Een conditio sine qua non verband is niet aangetoond.

Desinvesteringsbesluiten en de waarde van aandelen kunnen door allerlei factoren bepaald worden. Een directe oorzaak vanwege de vestiging van "Green Safari's" is niet aangetoond temeer omdat zich, volgens aan mij verstrekte informatie, tussen Mukambi en "Green Safari's" nog een andere concurrent heeft gevestigd. Ook deze onderneming beïnvloedt in micro economische zin de omzet en de prijsvorming als mede concurrent.

Afgezien van genoemde argumenten geldt nog dat de subsidie voorwaarden waarop de subsidie aan "Green Safaris" is verleend, zodanig zijn ingericht dat er voor anderen weinig concurrentie valt te vrezen. Er is sprake van vrije concurrentie op een vrije wereldmarkt. De doelstelling van "Green Safari's" is zoals het woord al zegt ondernemen op een groene wijze. Het marktsegment waarop "Green Safari's c.q. e-Ventures" zich richt, is het duurdere groene marktsegment, bedoeld voor cliënten met een hoger bestedingsniveau. Conform de verleningsbeschikking dient: "Green Safari's" zich te houden aan de voorwaarden van de verleningsbeschikking en zich in eigenlijke zin te richten op een groener

marktsegment. Indien bij controle blijkt dat "Green Safari's zich hieraan niet houdt, dan grijpt RVO in met bestuursrechtelijke middelen.

Datum
16-1-17

Te kort schietende controle

Mukambi stelt dat RVO te weinig controle verricht op de uitvoering van het project "Green Safari's". Dit is onjuist. Uit de verleningsbeschikking blijkt dat e-Ventures zich aan allerlei milieu eisen en andere eisen dient te voldoen. Er dient bijvoorbeeld een bepaalde omzet te worden behaald, een minimaal aantal stafmedewerkers dient te worden tewerkgesteld, een bepaalde hoogte van de salarissen dient te worden gegarandeerd, bepaalde secundaire arbeidsvoorwaarden dienen te worden gegarandeerd etc. Door al deze eisen dient e-Ventures zich feitelijk te richten op een ander en groen marktsegment.

De beweerdelijke concurrentie komt wellicht van de andere nieuwe concurrenten, die zich in de buurt van Mukambi hebben gevestigd maar niet van "Green Safari's".

Wettelijk gezien vindt controle op de uitvoering van het project, in juridische zin altijd achteraf plaats n.l. bij de vaststelling van de verleende subsidie. Als de activiteiten niet conform de subsidieverlening zijn verricht kan vaststelling op een lager bedrag en zelf nihil stelling plaatsvinden. Als bij tussentijdse controle blijkt dat de activiteiten niet conform de subsidieverleningsvoorwaarden plaatsvinden, kan op wettelijk gelimiteerde gronden (art. 4;48, AWB) gedeeltelijke of gehele intrekking plaatsvinden. RVO heeft bij brief d.d. 7 oktober 2016 e-Ventures op de hoogte gebracht van haar onvrede betreffende de uitvoering van het project. Een kopie van deze brief wordt bij wijze van uitzondering bij deze overgelegd (Bijlage 1).

Alles overziend voldoet mijns inziens de besluitvorming van RVO aan de geldende wettelijke eisen en aan de eis van zorgvuldigheid en de overige beginselen van behoorlijk bestuur. De beoordeling van de besluitvorming is uiteraard alleen aan RVO en de bestuursrechter voorbehouden.

Opmerkingen van derden kunnen aanleiding vormen tot onderzoek en ingrijpen. RVO kan en mag hiervan in principe geen mededeling doen aan derden.

Conclusie

Afgezien van het feit dat ik van mening ben dat u niet heeft voldaan aan uw stelplicht conform artikel 149 RV e.v./ afdeling 9 RV en de door u aangevoerde en vastgestelde feiten uw vordering niet kunnen dragen stel ik ten overvloede dat om voor vergoeding in aanmerking te komen ik van mening moet zijn dat er sprake is van een onrechtmatige daad (artikel 6:162 BW) en dat deze onrechtmatigheid mij kan worden toegerekend (artikel 6:98 BW).

Dit houdt in dat de schade in zodanig verband moet staan met de onrechtmatige daad, dat de schade als gevolg van die gebeurtenis RVO kan worden toegerekend. Bovendien moet de schade die u heeft geleden een rechtstreeks gevolg zijn van de onrechtmatige daad. Op basis van mijn onderzoek en de beoordeling van de door u aangevoerde feiten en

omstandigheden, ben ik van mening dat er in uw geval geen sprake is van schade die u heeft geleden als gevolg van een onrechtmatige daad die mij kan worden toegerekend.

Datum
16-1-17

Ondanks mijn verzoek voldoende bewijsmiddelen aan mij toe te zenden, heb ik voorts geconstateerd dat u geen of onvoldoende bewijsmiddelen heeft overgelegd.

Ik aanvaard dan ook geen aansprakelijkheid voor de door u opgevoerde schade.

Aangezien ik de aansprakelijkheid heb afgewezen kom ik niet toe aan uw verzoek tot toekenning van enig voor de door u gemaakte kosten en gederfde rente.

Niet eens

Als u het niet eens bent met deze reactie, kunt u een procedure starten bij de civiele rechter. Voor de behandeling van een juridische procedure kan de rechter u een bedrag in rekening brengen. Meer informatie kunt u vinden op <https://www.rechtspraak.nl/Uw-Situatie/Onderwerpen/Schadevergoeding-overheid>.

Vragen

In deze brief heb ik u uitgelegd wat de reden is voor mijn reactie. Als u nog vragen heeft, kunt u ons bellen op nummer 088 042 42 42 (lokaal tarief).

De minister van Economische zaken,
Namens deze:

Gerard Burki
Senior Jurist

RIJKSDIENST VOOR ONDERNEMEND NEDERLAND
Stafafdeling juridische zaken
Croeselaan 15 | 3521 BJ | Utrecht
Postbus 8242 | 3503 RE | Utrecht

<http://www.rvol.nl>

Bijlage: 1

Relevante wet- en regelgeving

Burgerlijk wetboek

Artikel 6:98 BW

Voor vergoeding komt slechts in aanmerking schade die in zodanig verband staat met de gebeurtenis waarop de aansprakelijkheid van de schuldenaar berust, dat zij hem, mede gezien de aard van de aansprakelijkheid en van de schade, als een gevolg van deze gebeurtenis kan worden toegerekend.

Artikel 6:162 BW

1. Hij die jegens een ander een onrechtmatige daad pleegt, welke hem kan worden toegerekend, is verplicht de schade die de ander dientengevolge lijdt, te vergoeden.
2. Als onrechtmatige daad worden aangemerkt een inbreuk op een recht en een doen of nalaten in strijd met een wettelijke plicht of met hetgeen volgens ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt, een en ander behoudens de aanwezigheid van een rechtvaardigingsgrond.
3. Een onrechtmatige daad kan aan de dader worden toegerekend, indien zij te wijten is aan zijn schuld of aan een oorzaak welke krachtens de wet of de in het verkeer geldende opvattingen voor zijn rekening komt.

Artikel 6:163 BW

Geen verplichting tot schadevergoeding bestaat, wanneer de geschonden norm niet strekt tot bescherming tegen de schade zoals de benadeelde die heeft geleden.

Burgerlijke rechtsvordering

Artikel 149 Rv

1. Tenzij uit de wet anders voortvloeit, mag de rechter slechts die feiten of rechten aan zijn beslissing ten grondslag leggen, die in het geding aan hem ter kennis zijn gekomen of zijn gesteld en die overeenkomstig de voorschriften van deze afdeling zijn komen vast te staan. Feiten of rechten die door de ene partij zijn gesteld en door de wederpartij niet of niet voldoende zijn betwist, moet de rechter als vaststaand beschouwen, behoudens zijn bevoegdheid bewijs te verlangen, zo vaak aanvaarding van de stellingen zou leiden tot een rechtsgevolg dat niet ter vrije bepaling van partijen staat.
2. Feiten of omstandigheden van algemene bekendheid, alsmede algemene ervaringsregels mogen door de rechter aan zijn beslissing ten

grondslag worden gelegd, ongeacht of zij zijn gesteld, en behoeven geen bewijs.

Datum
16-1-17

Batch B

Document 5.2

BIJLAGE 2.

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

> Retouradres Postbus 40219, 8004 DE Zwolle

Mukambi Safari Lodge Limited
p/a De Haan Advocaten & Notarissen
T.a.v. [REDACTED]
Postbus 723
9700 AS GRONINGEN

Afdeling Juridische Zaken

Postbus 40219
8004 DE Zwolle
www.rvo.nl

T 088 042 42 42

Referentienummer
PSI12ZM21

Ons kenmerk
JZ/PSI_REGULIER/170893/VOA

Bijlage(n)

Datum 1 juni 2017
Betreft Verzoek om aanvulling inzake Mukambi Safari Lodge Limited

Geachte [REDACTED]

Op 31 mei 2017 ontving ik uw bezwaarschrift tegen mijn beschikking van 20 april 2017 in het kader van de PSI. Om uw bezwaarschrift in behandeling te kunnen nemen, verzoek ik u mij de volgende gegevens te verstrekken.

- een motivering van het bezwaarschrift. Uit het bezwaarschrift blijkt namelijk niet waarom u het niet eens bent met de beslissing.

Hersteltermijn

U wordt tot en met 27 juli 2017 in de gelegenheid gesteld om de gevraagde gegevens te verstrekken. Deze termijn is eenmalig en wordt in beginsel niet verlengd. Indien u van deze herstelmogelijkheid geen of onvoldoende gebruik maakt, wordt uw bezwaarschrift (kennelijk) niet-ontvankelijk verklaard.

Opschorting beslistermijn

De afhandelingstermijn van uw bezwaarschrift wordt opgeschort tot de dag waarop u de ontbrekende gegevens verstrekt of waarop de antwoordtermijn ongebruikt is verstreken.

Tot slot

Heeft u vragen, kijkt u dan op de website van Rijksdienst voor Ondernemend Nederland: <https://mijn.rvo.nl/bezwaar>. Of neem telefonisch contact met ons op: 088 042 42 42 (lokaal tarief).

Wilt u bij schriftelijke en telefonische contacten onze referentie vermelden?

Afdeling Juridische Zaken

Datum
1 juni 2017

Met vriendelijk groet,

de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
namens deze:

JZ/PSI_REGULIER/170893/VOA

De teammanager Juridische Zaken Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
*Deze brief is met zorg opgesteld, maar vanwege het printen via een geautomatiseerd
systeem niet ondertekend.*

Batch B

Document 5.3

BIJLAGE 3.

PER AANGETEKENDE POST

RVO

T.a.v. [REDACTED]

Postbus 40219

8004 DE ZWOLLE

Vooraf per e-mail: [REDACTED]

Datum

1 maart 2017

Onze referentie

JF\tr\17000509 - Mukambi Safari Lodge/RVO

Uw referentie

1601BL107

Advocaat

[REDACTED]

E-mail

[REDACTED]

Secretaresse

[REDACTED]

Direct nummer: [REDACTED]

Geachte [REDACTED]

Inleiding

Tot ons heeft zich gewend cliënte, Mukambi Safari Lodge Ltd., met het verzoek om haar bij te staan in de navolgende kwestie. Op 29 november 2016 heeft cliënte bij u een verzoek ingediend tot schadevergoeding wegens onrechtmatig handelen aan de zijde van RVO. Dit verzoek heeft zij ingediend nadat zij in 2015 en 2016 zowel mondeling als schriftelijk richting RVO heeft aangegeven bezwaren te hebben tegen de wijze van uitvoeren van het Project "Green Safaris" waarvoor door de RVO een PSI subsidie is toegekend (project PSI12ZM21).

U heeft op 13 januari 2017 cliënte verzocht om aanvullende informatie ten aanzien van een aantal nader genoemde onderwerpen. In deze brief voorzien wij u van deze aanvullende informatie, waarbij wij in het bijzonder aandacht zullen besteden aan de feiten waarin het onrechtmatig handelen van RVO in bovengenoemde kwestie ligt besloten. Ter staving daarvan zullen wij voor de volledigheid eerst een schets geven van de relevante feiten.

Van Elmpstraat 2
9723 ZL Groningen
www.dehaanlaw.nl

Postbus 723
9700 AS Groningen
T 050 - 57 57 400
F 050 - 57 57 444
E info@dehaanlaw.nl

Alle diensten en werkzaamheden worden verricht uit hoofde van een overeenkomst van opdracht met De Haan Advocaten en Notarissen B.V. Op de overeenkomst van opdracht zijn de algemene voorwaarden van toepassing, die te raadplegen zijn op www.dehaanlaw.nl. De aansprakelijkheid is beperkt tot het bedrag waartoe onze aansprakelijkheidsverzekering in het desbetreffende geval recht op uitkering geeft.

KvK nummer: 02058197

Company with Quality System, certified by DNV ISO 9001

Feiten

Mukambi Safari Lodge Ltd. is door de heer Edjan van der Heide en zijn vrouw in 2002 overgenomen en is gevestigd naast het Kafue National Park in Zambia. Cliënte exploiteert een onderneming in de toerisme sector, die zich bezighoudt met het verhuren van lodges en het aanbieden van safari's in dit nationale park. In 2012 heeft cliënte tezamen met eVentures Europe B.V., hierna te noemen "eVentures", een aanvraag gedaan voor een subsidie op grond van artikel 7.2 Subsidieregeling Minister van Buitenlandse Zaken 2006 jo. Besluit Vaststelling beleidsregels en subsidieplafond Private Sector Investeringsprogramma ("PSI"). Deze subsidieaanvraag is ingediend bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland ("RVO") en is op 21 december 2012 door RVO toegekend. De subsidieaanvraag is bijgevoegd als **bijlage 1**.

Doelstelling van het PSI is het stimuleren van duurzame economische ontwikkeling door middel van het bevorderen van significant vernieuwende investeringen in de private sector in ontwikkelingslanden. Het project waarvoor eVentures samen met cliënte een subsidieaanvraag heeft ingediend, betreft het project "Green Safaris". Dit project en de subsidieaanvraag zijn voor een groot deel bedacht en uitgewerkt door cliënte, gebruik makend van lokale kennis van het gebied en contacten. Doel van dit project was kort gezegd een bijdrage te leveren aan het ecotoerisme in het Kafue National Park door in de Moshi area een ecovriendelijke 'lodging and safari operator' te vestigen. Het vernieuwende aan dit project was gelegen in het feit dat de Moshi area nog onontgonnen en nagenoeg onbereikbaar is. Daarnaast beoogde het project ook het ecotoerisme in dit gebied te ontwikkelen. Het project stuitte niet op bezwaren van reeds in de nabijheid van het Kafue National Park gevestigde andere lodge and safari operators, aangezien het Moshi gebied alleen geschikt is voor seizoensgebonden toerisme en het een gebied betreft waar geen andere lodge and safari operators gevestigd zijn. Daardoor zou het project Green Safaris geen markt-/concurrentieverstorend effect hebben. Het zou bovendien bijdragen aan de ontwikkeling van Zambia, het toerisme in het Kafue National Park en positieve effecten hebben voor de lokale bevolking. Daarnaast zou het project Green Safaris volledig ecovriendelijk worden uitgevoerd.

Na toekenning van de subsidie (**bijlage 2**) heeft cliënte zich wegens verschil van inzicht met de investeerder eVentures als lokale partner uit het project Green Safaris terug moeten trekken. RVO heeft vervolgens aan onze cliënte gevraagd of hij er bezwaar tegen had dat cliënte ten behoeve van de uitvoering van het project Green Safaris door een andere lokale partner zou worden vervangen. Cliënte heeft verklaard hiertegen geen bezwaar te hebben. Immers, het project Green Safaris voorzag in de ontwikkeling van een nog niet toegankelijk gebied in Kafue National Park. In dit gebied was bovendien nog geen mogelijkheid voor toerisme. Niet alleen zou het vestigen van een nieuwe lodging and safari operator in dit gebied bijdragen aan de ontwikkeling van het toerisme in het gehele Kafue National Park, maar ook zou dit geen negatieve gevolgen hebben voor de markt en de concurrentie onderling.

Medio 2015 is cliënte echter gebleken dat de lodge and safari operator zich niet zou gaan vestigen in de Moshi area in Kafue National Park, zo'n 100 km verwijderd van cliënte en op 3 tot 4 uur reisafstand, maar slechts op hemelsbreed zo'n 5 km afstand van de onderneming van cliënte. Daarbij bleek dat er geen bestaande lokale partner betrokken was bij het project; eVentures heeft een aantal medewerkers van cliënte benaderd voor haar te gaan werken, waarop een handvol medewerkers ook daadwerkelijk is vertrokken. Ook blijkt de nieuwe onderneming niet zodanig ecovriendelijk te zijn als was beoogd in

het oorspronkelijke project. Er is geen enkele sprake van een vernieuwend project. Sterker nog, de nieuwe onderneming is een directe concurrent geworden van cliënte en andere operators in de omgeving van het Kafue National Park. De doelstelling van de PSI subsidie zijn derhalve op geen enkel vlak behaald.

Onrechtmatig handelen RVO

Vanaf het moment dat cliënte is gebleken van de gewijzigde invulling van het project Green Safaris, heeft zij hierover contact gezocht met RVO. Als **bijlage 3** treft u aan de e-mailwisseling daarover met één van de medewerkers van RVO. Daarnaast heeft zij verscheidene malen telefonisch contact gezocht over de kwestie. Zij heeft daarbij steeds duidelijk zijn bezwaren kenbaar gemaakt en RVO verzocht hier nader naar te kijken. Immers, RVO is de organisatie belast met de uitvoering van het PSI.

Hoewel de PSI subsidie reeds in december 2012 is toegekend aan het project Green Safaris, hebben derhalve naderhand nog zodanige ontwikkelingen plaatsgevonden dat kan worden gesproken van gewijzigde omstandigheden. Immers, niet alleen heeft de lokale partner zich uit het project teruggetrokken en is daarvoor geen vervangende lokale partner gesteld, maar ook is de invulling van het project totaal anders dan in de subsidieaanvraag omschreven. Dit alles had voor RVO aanleiding kunnen en moeten zijn de subsidieaanvraag opnieuw te beoordelen. Op grond van de Algemene wet bestuursrecht ("Awb") kan een subsidie worden gewijzigd ten nadele van de subsidieontvanger en zelfs worden ingetrokken in verband met gewijzigde omstandigheden, zolang deze subsidie niet definitief is vastgesteld (art. 4:50 lid 1 sub b Awb). Het project moest volgens de grant letter van de subsidie worden geïmplementeerd tussen 1 januari 2013 en 30 juni 2015. Pas na deze periode zal de subsidie definitief zijn vastgesteld. In deze periode moet RVO zijn gebleken dat de subsidieontvanger het project Green Safaris niet overeenkomstig de subsidieaanvraag uitvoerde c.q. zou gaan uitvoeren.

Niettemin heeft RVO nagelaten naar aanleiding van deze gewijzigde omstandigheden te handelen. Daarmee heeft RVO in strijd gehandeld met wet- en regelgeving en in het bijzonder het Besluit vaststelling beleidsregels en subsidieplafond Private Sector Investeringsprogramma (hierna: "Besluit PSI"). Met het terugtreden van de lokale partner en de afwezigheid van een vervangende lokale partner die aan de eisen van het Besluit PSI voldeed, voldeed de subsidieaanvraag niet meer aan de ingangs- en toetsingscriteria zoals gesteld in het Besluit PSI. Voorbeelden daarvan zijn dat de lokale partner bij een dergelijke subsidieaanvraag een reeds bestaande lokale onderneming had moeten zijn met substantiële economische activiteiten en dat het projectvoorstel logisch voort moet vloeien uit de bestaande core business en strategie van de aanvrager en lokale partner (artikel 5 lid 3 jo. artikel 6 lid 1 Besluit PSI). Cliënte is gebleken dat er überhaupt geen lokale partner meer betrokken is geweest bij het project. Dit is in strijd met het doel van de PSI subsidie, waarmee juist wordt beoogd een wezenlijke bijdrage te leveren aan de lokale economie van ontwikkelingslanden.

Daarnaast voldeed de uitvoering van de subsidieaanvraag evenmin aan de eisen gesteld in het Besluit PSI. Zo is de nieuwe onderneming niet gevestigd in de Moshi area in het Kafue National Park, maar op slechts 5 km afstand van cliënte. De nieuwe onderneming is dus niet gelegen in het Kafue National Park zoals beschreven in de subsidieaanvraag, maar daarnaast. Tevens wordt het project niet volledig ecovriendelijk uitgevoerd, zoals beoogd en beschreven in de subsidieaanvraag. Het project is daardoor in het Kafue National Park niet vernieuwend, integendeel zelfs. Dergelijke logde and safari operators

zijn er al in dit specifieke gebied van het Kafue National Park en worden door dit project directe concurrentie aangedaan. Ook hierdoor wordt niet voldaan aan de toetsingscriteria van de PSI subsidie. Zie in het bijzonder artikel 6 lid 2 sub b Besluit PSI:

“De voorgestelde activiteit moet significant vernieuwend zijn voor het land waar het project wordt uitgevoerd. De vernieuwing dient ten minste het type product of dienst, de productiemethode of de diensteverleningswijze te betreffen. Met deze vernieuwende projecten wordt beoogd om onderontwikkelde economieën te helpen ontwikkelen. De aanvraag wordt afgewezen indien het project niet vernieuwend is en/of leidt tot marktverstoring in de betreffende sector in het project-land”.

Uit de e-mailwisseling zoals bijgevoegd in bijlage 3 blijkt dat één van uw medewerkers van mening is dat op bepaalde ingangs- en toetsingscriteria alleen wordt getoetst bij de aanvraag van een subsidie en naderhand niet meer. Indien RVO daadwerkelijk deze mening is toebedeeld, spreekt hieruit ontegenzeggelijk de onzorgvuldigheid bij het toezicht houden op de uitvoering van het project en de uiteindelijke subsidievaststelling. Immers, voorafgaand aan de definitieve vaststelling kan de subsidie nog worden gewijzigd en zelfs worden ingetrokken. Een initiële toekenning van de subsidie doet daaraan niet af. Dit volgt uit artikel 4:50 lid 1 sub b Awb.

Indirect volgt uit deze wetsbepaling ook dat de subsidieverstrekker toezicht dient te houden op de wijze waarop de verstrekte gelden worden benut. Voor de PSI subsidie volgt deze plicht tot het houden van toezicht zelfs direct uit het Besluit PSI, in het bijzonder paragraaf 8. Uit deze paragraaf volgt dat de subsidieontvanger in ieder geval elke 12 maanden een voortgangsrapportage moet verstrekken aan RVO over de resultaten en de uitvoering van het project. Het niet bereiken van afgesproken resultaten kan gevolgen hebben voor de continuering van de subsidieverstrekking, zo kan in die paragraaf eveneens worden gelezen. Tevens rust op de subsidieontvanger een meldingsplicht wanneer de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend niet, niet tijdig of niet geheel zullen worden verricht, dan wel hij niet aan de verplichtingen die aan de subsidie zijn verbonden zal voldoen. Uit paragraaf 8 van het Besluit PSI volgt daarmee een verplichting voor RVO tot het houden van toezicht op de wijze waarop een toegekende PSI subsidie wordt aangewend en of het project zoals beschreven in de subsidieaanvraag wordt voltooid.

RVO heeft daarmee onrechtmatig gehandeld doordat is nagelaten voornoemd toezicht te houden, althans aan dat toezicht onvoldoende gevolg te geven, bij de uitvoering van het project Green Safaris. Dit is in strijd met regelgeving, in het bijzonder het Besluit PSI. Bovendien is het bij deze specifieke subsidie in het bijzonder onzorgvuldig, nu een PSI subsidie uitdrukkelijk geen marktverstoring in de hand mag werken. Dat is in dit geval nu juist wel geschied.

Dit onrechtmatig handelen kan aan RVO worden toegerekend, aangezien RVO de organisatie is die belast is met de uitvoering van de PSI, zoals volgt uit paragraaf 2 van het Besluit PSI. Van het niet voldoende toezicht houden op de uitvoering van het project waarvoor een PSI subsidie is aangevraagd, kan RVO een verwijt worden gemaakt.

Dat het onrechtmatig handelen onrechtmatig is jegens cliënte staat buiten kijf. Immers is uitdrukkelijk in het besluit PSI opgenomen dat een toegekende PSI subsidie niet marktversturend mag werken. Met deze bepaling wordt tot uitdrukking gebracht dat de PSI subsidie geen nadelige gevolgen mag hebben voor andere lokale ondernemers in de betreffende markt. Daarmee wordt derhalve beoogd de belangen

van deze lokale ondernemers, in casu cliënte, te beschermen. Dat het belang van cliënte is geschaad, spreekt uit alle hiervoor vermelde feiten voor zich.

Het feit dat cliënte een letter of no objection heeft ondertekend, doet aan al het voorgaande niet af. Cliënte heeft toestemming gegeven voor de vervanging door een andere lokale partner in het project Green Safaris. Deze toestemming zag vanzelfsprekend niet op een willekeurige uitvoering van dit project, maar op een uitvoering zoals omschreven in de subsidieaanvraag. Eén en ander volgt ook uit de correspondentie die tussen cliënte en de RVO is geweest over (de inhoud van) deze letter of no objection, welke als **bijlage 4** bij dit verzoek is gevoegd. Uit deze correspondentie volgt dat bij de goedkeuring aan RVO cliënte specifiek heeft aangegeven dat zij daarbij als voorwaarde stelt dat RVO akkoord gaat met een nieuwe lokale partner. De RVO acht deze aanvullende voorwaarde prima; een medewerker van de RVO geeft aan dat zij de goedkeuring van een nieuwe lokale partner zelf in de hand hebben. Vervolgens is echter nimmer een nieuwe lokale partner voor uitvoering van het project voorgedragen.

De door cliënte opgestelde verklaring van geen bezwaar kan aan haar in dit verband dan ook niet worden tegengeworpen. De voorwaarden bij de verklaring van geen bezwaar zijn namelijk niet vervuld; het project is niet uitgevoerd conform de subsidieaanvraag en het PSI besluit en bovendien is geen vervangende nieuwe lokale partner aangewezen waaraan RVO goedkeuring heeft verleend.

Schade en causaal verband

Cliënte lijdt op dit moment aanzienlijke schade door het onrechtmatig handelen van RVO. Doordat RVO heeft nagelaten voldoende toezicht te houden op de uitvoering van het project Green Safaris en daarmee de aanwending van subsidiegelden, is nu sprake van aanzienlijke marktverstoring. Doordat subsidiegelden zijn aangewend om direct naast cliënte een soortgelijke onderneming te vestigen, is het aanbod op de markt van lodging and safari operators op nagenoeg dezelfde locatie groter geworden. Dit terwijl aan de vragerszijde van de markt reeds sprake was van schaarste. Hieraan draagt ook bij dat de lodge van de nieuwe onderneming niet slechts 16 bedden heeft zoals in het goedgekeurde project was beoogd, maar 24. Deze extra capaciteit leidt tot extra druk op de overcapaciteit op deze locatie.

Het betrekkelijk geringe aantal klanten van cliënte heeft nu de mogelijkheid uit te wijken naar een naast gelegen lodging and safari operator. En hoewel concurrentie op een dergelijke markt een vanzelfsprekend gegeven is, is er door de subsidieverstreking van RVO geen sprake meer van een "level playing field" tussen de operators. Immers kan de directe concurrent van cliënte met behulp van subsidiegelden dezelfde diensten tegen een lager tarief aanbieden; haar kostprijs ligt met behulp van de subsidie een stuk lager.

De schade voor cliënte is daardoor dan ook aanzienlijk. Zelfs zodanig dat haar voortbestaan op de lange termijn op dit moment twijfelachtig is. Cliënte verliest een aanzienlijk marktaandeel en de waarde van de onderneming is reeds aanzienlijk afgenomen. Sprekend voorbeeld hiervan is het feit dat één van de aandeelhouders van cliënte zich in verband met al het voorgaande zijn aandelenpakket van de hand heeft gedaan. Cliënte heeft om dit op te vangen een lening af moeten sluiten. Als **bijlage 5** treft u een e-mail aan van de ex-aandeelhouder van cliënte aan een persoon die aanspreekpunt is in Zambia voor Nederlanders met betrekking tot investeringen (en werkzaam is voor het Nederlandse consulaat in

Zambia). Hierin zet de ex-aandeelhouder van cliënte de redenen uiteen om zijn aandelenpakket in cliënte van de hand te doen. Als **bijlage 6** treft u aan de berekeningen van de accountant van cliënte van de omvang van de totale schade. De accountant begroot de schade op USD \$ 8.737.040,--.

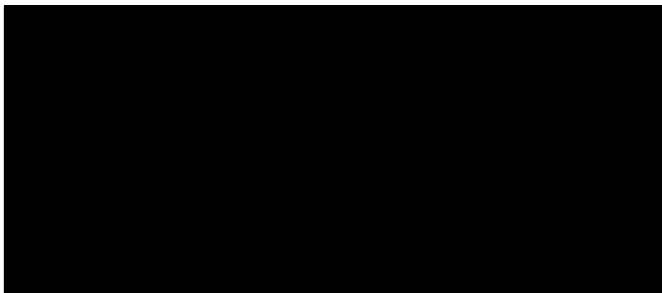
Cliënte heeft overigens van meet af aan getracht de schade te voorkomen dan wel te beperken. Onder meer door op een vroeg moment reeds in contact te treden met RVO om te spreken over de situatie en zijn bezwaren tegen de uitvoering van het project Green Safaris kenbaar te maken. Veel meer dan dit kon hij helaas niet doen om de schade te voorkomen dan wel te beperken. RVO heeft helaas tot op heden niets gedaan met de bezwaren van cliënte, terwijl zij bij machte was om deze situatie te voorkomen.

Conclusie

Cliënte betreurt ten eerste dat deze situatie is ontstaan. De heer Edjan van der Heide en zijn gezin hebben zich vanaf 2002 vol passie ingezet om Mukambi tot een succes te maken. Vanuit de onderneming is vanaf begin af aan veel aandacht geweest voor de omgeving waarin deze is opgezet en is zij ingezet om bij te dragen aan de ontwikkeling van het Kafue National Park, Zambia. Ook de lokale bevolking is van meet af aan betrokken bij de onderneming. Zo is ervoor gezorgd dat er scholingsmogelijkheden en werk zijn ontstaan. Daarnaast wordt er binnen de onderneming naar gestreefd deze volledig ecovriendelijk te runnen. De passie en liefde voor Zambia en in het bijzonder het Kafue National Park zijn reden geweest dat dhr. Van der Heide als directeur en eigenaar van Mukambi heeft aangegeven er geen bezwaar tegen te hebben bij het project Green Safaris als lokale partner te worden vervangen. Dit volledige ecovriendelijk project in een onderontwikkeld gebied van het Kafue National Park spraken hem zeer aan en hij zag dit als een project dat het Kafue National Park ten goede zou komen. Helaas is de uitvoering een geheel andere geweest en is daarvan geen sprake. Sterker nog, cliënte heeft door het onrechtmatig handelen van RVO in dezen aanzienlijke schade en zal zich enorm moeten inspannen het hoofd boven water te houden.

Cliënte gaat graag met u in gesprek over voorgaande en wacht uw reactie met interesse af.

Met vriendelijke groeten,
mede namens Edjan van der Heide,

Batch B

Document 5.3.1

BIJLAGE 1.

Chapter 1 The partners and main supplier

1.A Background of the project partners (ref.: selection criterion 1a)

<u><i>Applicant:</i></u>	<u>eVentures Europe B.V. (hereafter referred to as eVentures)</u>
<i>Year of establishment:</i>	The company was established in 2000.
<i>Sector:</i>	Technology, ICT and tourism.
<i>Activities/products/services:</i>	Investments, business development and management consulting.
<i>Market segments and clients:</i>	• Emphasis on Africa and travel/leisure segment. • Major clients of the past years, among others KLM and Neckerman. The company also established KLM Club Africa (2007).
<i># of employees and turnover:</i>	eVentures employs 1 person and achieves a turnover of € 131,702.
<i>Management:</i>	The company is managed by its founder Vincent Kouwenhoven (CV attached in Appendix VII), through a personal holding.
<i>Ownership structure:</i>	• 85% of the shares are owned by the personal holding of the founder: Kouwenhoven Beheer BV • 15% of the shares are owned by [REDACTED] lawyer in Amsterdam. • Please refer to appendix IV (Ownership Chart).
<i>PSI history?</i>	eVentures has not been involved in a granted PSI application before.
<i>CSR policy?</i>	Yes, see appendix V.
<u><i>Local partner:</i></u>	<u>Mukambi Safari Lodge Ltd. (hereafter referred to as Mukambi)</u>
<i>Year of establishment:</i>	The company was established in 2002.
<i>Sector:</i>	Mukambi works in the tourism sector.
<i>Activities/products/services:</i>	Safari operations and lodging in Kafue National Park, Zambia.
<i>Market segments and clients:</i>	Clients from all over the world visit Mukambi.
<i># of employees and turnover:</i>	Mukambi has 45 permanent employees and 15 seasonal workers and achieves a turnover of about € 810,000 (2011).
<i>Management:</i>	The company is managed by its founder, Edjan van der Heide (CV attached in appendix VII), through a management holding.
<i>Ownership structure:</i>	• 81,5% of the shares is owned by the management holding: Mukambi Investment Ltd. • 18,5% of the shares is owned by the [REDACTED] family, a native family from Zambia. • Please refer to appendix IV (Ownership Chart).
<i>PSI history?</i>	Mukambi has not been involved in a PSI application before.
<i>CSR policy?</i>	Yes, see attachment V.

1.B Partners' interest (ref.: selection criterion 1b)

<u>Relationship between project partners</u>
<i>How long have they known each other and how did they get to know each other?</i>
The applicant and local partner have known each other since 1998. Since 2009, the partners have explored the possibilities of starting a joint business, resulting in a minority share (49%) of eVentures in Mukambi, which was formalised on September 20, 2010.
<i>Where did the underlying project idea originate?</i>
The applicant and local partner defined the strategy for their joint venture as follows: to introduce unique eco-friendly innovations in Kafue National Park, Zambia in order to connect to a new, growing market. Furthermore, the partners defined the "Green Safaris" concept as a sustainable safari and lodging concept:
• That produces all necessary energy from renewable sources (solar and biomass). • That uses electric game drive vehicles with solar powered batteries (called "Silent Safaris"). • That provides benefits and business and employment opportunities to local communities. • Of which the estates are realised in a sustainable manner, in harmony with the local

natural environment.

The underlying project proposal entails the implementation of this concept on pilot scale.

eVentures' interest to participate in the project

- From its inception in 2000, eVentures' core business has been developing and investing in innovative business concepts, with a particular focus on Africa and travel and tourism since 2009.
- eVentures' partnership with Mukambi has developed into an attractive new business with a strong growth potential. The underlying project forms the next level in the co-operation.
- In addition to direct financial returns, the project is expected to generate a strong impulse for local communities and employment as well as a highly innovative and eco-friendly new technology, which can be applied in new businesses elsewhere in Africa.

Mukambi's interest to participate in the project

- Since 1995, Mukambi has been present as a safari and lodging operator in Zambia's Kafue National Park. Mukambi has been very active in promoting Kafue National Park in order to help Kafue reach its vast potential as the second largest national park in Africa.
- Mukambi expects the underlying project to help conquer a new and growing market segment.
- Aside from direct financial results, the project is expected to generate a very positive and unique marketing position for Kafue National Park in general, and will create a substantial number of new jobs for the local communities around the park.
- Over the past years, Mukambi has set the standard in Zambia when it comes to sustainability. Mukambi's concept of sustainability applies to multiple contexts:
 - Socially: 95% of the staff is recruited from local communities with payment levels above average and free accommodation, food, education and medical support for staff members and their relatives.
 - Environmentally: Mukambi was one of the first in the Zambia lodging industry to implement energy saving and environmental measures, and has set the standard for waste management.
 - Nature conservation: the managing director is the chairman of the Kafue Park Operator Association and he works closely with the Zambian Wildlife Authority (ZAWA).
- Mukambi is recognised as one of the few lodges in Zambia that demonstrates an active responsible tourism policy. With their triple innovative approach to eco-friendly lodging and safari operations, the partners will take the lead with this project in establishing a paradigm shift in the Zambian lodging industry.

1.C Knowledge and experience (ref.: selection criterion 1c)

Technical knowledge and experience needed

- The project entails some major technical innovations:
 - The introduction of a lodge operating 100% on renewable energy resources (solar and gas from biomass).
 - The introduction of new sustainable construction methods, in harmony with the local natural environment.
 - New methods for optimal waste-management, recycling and energy processing from biomass.
 - The introduction of the "Silent Safaris" concept using electric game drive vehicles with solar powered batteries.
- The technical knowledge required for both innovations is available in the partnership:
 - Local partner Mukambi has about 10 years of experience with the use of solar power and batteries in the lodging industry.
 - eVentures has been managing the development of a prototype electric game drive vehicle over the past months.
 - Construction, engineering, manufacturing and installation will be subcontracted to expert companies from the Netherlands and South Africa, which have already been identified and which will be working under the supervision of the partners.
- All the remaining knowledge and experience, such as construction knowledge for the lodge, can be obtained from local Zambia-based subcontractors (i.e. architects, construction companies, installation and engineering companies).

Business and marketing knowledge and experience needed

- The management of both the applicant and local partner have the knowledge on how to market innovative safari operations. Experience with global marketing concepts, both

on- and offline, is available at eVentures, whereas networks and experience with tour operators and other intermediaries can be found at Mukambi.

- Knowledge operating lodges and organising game drives and safaris, including fleet management, is available with the management of the local partner. Specific technical assistance in areas such as electrification and solar power comes from specialised suppliers from the Netherlands.
- Staff members have to be recruited from local communities and trained for various positions (house-keeping, kitchen, ranging et cetera). With two other locations in Kafue National Park, the local partner possesses the necessary knowledge and experience.

Training knowledge and experience needed

Most of the technical assistance and knowledge transfer in the project will be organised through trainings. The necessary knowledge and experience with training can be found among the two partners and external contractors:

- All of eVentures' new businesses and projects abroad have had a substantial training component. eVentures has proven capable of organising this.
- Mukambi has developed an extensive training track. Over the past years, Mukambi has trained over 50 illiterate and uneducated locals into tourism professionals.
- Much of the remaining technical assistance and knowledge transfer in the project is tied to operating and maintaining the new energy supply installations and electric engines for the game-drive vehicles. The partners will reach out to specialised suppliers from outside Zambia, who will work under their supervision.

Management knowledge and experience needed

- The management of eVentures has over 20 years of experience in senior management positions and in project management of innovative technology and business development projects.
- The management of Mukambi has over 10 years of experience in safari operations and sustainable lodging management, including development and construction works.

Knowledge and experience needed on ecological innovation and certification

- The partners' ambition is to achieve a breakthrough in reducing the environmental impact of lodging and safaris. The energy for the lodge and game drive vehicles will be 100% supplied from renewable resources, causing zero CO₂-emissions. This can only be achieved if the latest proven technologies on renewable energy and electrification are applied. This expertise has been gathered and developed by the partners in the past years, often in close cooperation with engineering and supply partners.
- The partners' environmental and CO₂-neutral claims will be certified by an external evaluator under the Green Globe certification scheme (see www.greenglobe.com). The process will be guided by an external sustainability consulting agency named Carbon Neutral Approach (www.carbonneutralapproach.com), with whom elaborative talks have been held since early 2012.
- The partners will work closely with the suppliers of the renewable energy equipment and electric vehicles. The expertise to manage these facilities has already been acquired by the partners.

CSR Knowledge and experience needed

- With this highly innovative safari and lodging concept, the partners aim to set an example in the areas of sustainability as well as community development for the sector in general and for Kafue National Park in particular, including environmental care, chain responsibility and social policy.
- The starting point is the good background and experience of both the applicant (with its extensive track record in (green) technologies and its experience as a social investor) and the local partner (with its extensive track record in solar power, nature conservation, social programs and community development on the ground).
- Where necessary, the sustainability consulting agency Carbon Neutral Approach and the certification body Green Globe will assist the project partners.

1.D Proposed cooperation between the partners

The two partners have already worked together for some years and they have established a sustainable partnership structure to facilitate this. On this basis the partners will establish a new separate legal entity (a local limited company) for the project and the business deriving from it. The division of the own contribution of the partners is in line with the division of

shares in this new entity:

	Applicant	Local partner	Total
Division of shares in joint venture (%)	49%	51%	100%
Division of own contribution (%)	49%	51%	100%

The establishment of the legal entity will be accompanied by a project engagement letter, a management agreement and a shareholders agreement. The goals, tasks and responsibilities will be addressed properly with this legal framework, both for the current pilot project and for the next couple of years.

1.E CSR policy applicant and project partner(s)

Both applicant eVentures and local partner Mukambi have a formalised CSR policy. Copies of the CSR policies of the two partners are attached in appendix V.

1.F Project partners, main supplier and the use of child labour and/or forced labour

Do the partners make use of child labour or forced labour within their respective companies or for the project as referred to in the application?

No, the partners have never used child labour or forced labour. It is against their corporate principles, as can be read in the Corporate Social Responsibility (CSR) policies (appendix V).

Who is the main supplier of the project's raw materials or semi-finished products necessary for the production process?

The partners have not yet decided. The number of potential suppliers for semi-finished products is limited in any case. No raw materials are needed. Food ingredients and other fresh produce are mainly sourced from local communities. In the past, Mukambi has helped them setting up their business with them agreeing to comply with the set ethical standards.

Does the main supplier make use of child labour or forced labour?

No, the partners will oblige all suppliers to provide sufficient proof that they do not use child labour or forced labour.

Chapter 2 The project

This chapter is divided into three paragraphs: the commercial plan, the operational plan and the financial plan.

2.1 Commercial plan

2.1.A Market analysis (ref.: selection criterion 2a)

Main characteristics of the targeted market

The project targets the market for eco-tourism in Zambia's potentially largest wildlife tourism destination: Kafue National Park. In particular, the initiators aim at the eco-tourism market segment in the narrowest sense of the word:

- At the supply side: a product that meets the highest standards of emission reduction (zero-emission) and eco-friendliness, certified by an external evaluator under an internationally recognized eco-tourism certification scheme, and which is aimed to be ecological in its essence, instead of just labelled as eco-friendly for marketing purposes.
- At the demand side: a clearly identifiable target group of customers with a specific demand for the eco-tourism concept applied to wildlife tourism and safaris. This target group distinguishes itself from conventional safari tourists not only because of its different demands and preferences, but also because of the need for applying specific marketing instruments for accessing it: communication, promotion and sales are substantially different here.

This product/market-combination is completely new to Zambia and to Zambia's safari industry in particular. Neither supply nor demand exists yet. As a consequence, current market data are not available. Nevertheless, it is prudent to take notice of results of some market analysis of the conventional wildlife tourism and safaris market in Zambia. These results are presented below. In addition, essential market forecasts on eco-tourism and eco-safaris are presented based on market research in an international context.

The conventional (wildlife) tourism and safaris market in Zambia/Kafue National Park

1. Supply side of the conventional market

At present, Kafue National Park counts 17 lodges. Wilderness Safaris Ltd., a large stock-listed company from South Africa with approximately 50 lodges in the sub-region, holds the largest market-share with its operation of 7 lodges in Kafue. It is regarded as one of Africa's biggest safari operators in Africa. Two lodges, namely Mukambi Safari Lodge and Busanga Plains Camp, are run by local partner Mukambi and comprise roughly 11% of the total market-share. Various competitors operate the remaining 8.

The 17 lodges active in Kafue National Park offer a total bed-capacity of roughly 300. When comparing Kafue to Kruger National Park in South Africa, a national park covering a smaller area and offering an estimated bed-capacity of 6,000, the growth potential for Kafue is staggering.

2. Demand side of the conventional market

Tourism in Zambia in general

Annual statistics in the Zambian tourism sector tend to vary. However, all show a positive growth figure ranging from 8 to 28% per year. For example, according to embassy information Zambian tourism experienced a growth rate of 15.9% in 2010, considerably higher than the 8% for Africa and 9% for Sub-Saharan Africa. The World Bank Tourism Survey shows that the number of visitors will increase from 870,000 in 2006 to 1,450,000 in 2015. An estimated 25% of these visitors are leisure and holiday visitors.

Tourism in Kafue National Park

Kafue National Park is Zambia's oldest and largest national park. It is the second largest national park in Africa (substantially larger than the Serengeti National Park in Tanzania, Etosha National Park in Namibia or the Kruger National Park in South Africa). Political instability, due to conflict in neighbouring states, caused a decline in visitor numbers between the 1970s and 1990s. Nowadays, tourists are steadily finding their way to Kafue again.

The table below shows the growth in number of visitors of Kafue National Park from 2005 to 2009.

	2005	2006	2007	2008	2009	Growth %
Local visitors	2813	3007	3453	3045	3788	35%
International visitors	1923	2108	1931	2789	2976	55%
Total visitors	4736	5115	5384	5834	6764	43%

Source: ZAWA (Zambian Wildlife Authority)

The year 2010 has shown a growth rate of over 15%. Future growth rates are estimated at a minimum of 15% per annum.

The average stay of international visitors is 2.9 nights. Local visitors stay for an average 1.8 nights. To get a clear picture of the actual market size measured in number of nights, the visitor numbers have to be multiplied by the average stay. This brings the total of overnight stays in Kafue in 2010 to some 16,000.

The position of the local partner in this conventional market

The current client base of local partner Mukambi can be specified as follows:

- **By origin:** 60% of its visitors come from Zambia and 40% come from abroad. Visitors from Zambia are mainly expats. Visitors from abroad mainly come from South Africa and the Netherlands.
- **By sales channel:** Visitors from Zambia reach Mukambi mainly through direct bookings. The share of tour operators and other intermediaries is modest in this market segment. In the international market the role of tour operators is more important, yet the balance remains in favour of direct bookings. The overall breakdown is estimated to be 70% direct bookings and 30% tour operators and other intermediaries. For visitors that arrive through tour operators, the Mukambi visit is often part of a round trip through Zambia. They also visit Lusaka, Victoria Falls et cetera.

Market forecasts for the new eco-market

1. Eco-tourism in general

According to the World Tourism Organization, eco-tourism presents the fastest expanding market in the tourism industry. It comprises \$77 billion of the global market and is faced with double-digit gains, that are expected to further increase as reports about climate change become more pressing. Travel Weekly stated that eco-tourism could expand to 25% of the global travel market by 2012, setting the sector's worth at roughly \$473 billion a year. Moreover, 96% of *Condé Nast Traveler* readers consider it the responsibility of hotels and resorts to protect the environment they operate in. 74.5% of the readers say their decision is influenced by hotels' environmental policies.

2. The Green Safaris proposition on the eco-tourism market

The partners will introduce a highly innovative approach to eco-tourism, safari and lodging operations. This project has the potential of creating a minor, though impressive, revolution in the eco-tourism industry.

The specific and innovative features of the new concept are expected to attract a new type of tourist in general and for Zambia/Kafue in particular. The combination of eco-friendly lodges, run on energy generated by 100% renewable resources, built by sustainable methods and in balance with natural surroundings, and solar-powered electric game drive vehicles make it an attractive proposition to environmentally-aware tourists or eco-tourists. As has been explained before, increasingly more tourists are paying attention to the eco-mindedness of lodge operators in choosing their holiday destinations. The triple approach to achieving not only an eco-friendly lodging complex, but foremost a CO₂-neutral complex makes the new concept an eco-tourism destination *par excellence*.

It has been argued that sustainable building and operating methods of lodges come at the expense of design and comfort. It is the intention of the partners to attain a high level of design and comfort comparable to, if not higher than, that of the local partner's existing lodges in Kafue National Park. Thereby, they wish to also serve the high end niches within the eco-tourism market.

3. The demand side of the market segment

Given the innovativeness of the project in terms of combining sustainability (i.e. CO₂-neutral), electric vehicles and high-end design and comfort, the partners expect to attract a new type of tourist in general and for Zambia/Kafue in particular. Of this new type of tourist we distinguish three subcategories: the eco-tourist, package tourist and adventure tourist.

- **Eco-tourist:** Western citizens between the ages of 30 and 70, highly educated and environmentally conscious in the holiday operator choice. Not bound to the holiday season, they visit multiple locations in 2-3 weeks, making Moshi (with its opening of this new lodge) an excellent candidate. They book their holidays directly and via travel agents/tour operators, and get their ideas from travel websites, television programmes on National Geographic, Discovery, Animal Planet and BBC, and articles in National Geographic, African Geographic and Getaway magazine. Potential travel agents and tour operators include BMS Travel, Miles Travel, Thika Travel, Club Africa, Untamed Africa and Van Bommel Safaris.
- **Package tourist:** usually young urban or retired professionals, not necessarily Western, that want to visit multiple eco-friendly lodges during one holiday. The Moshi lodge can form part of a package together with other eco-friendly locations in- or outside Zambia. And future eco-lodges of the joint venture on other locations later as well. Local partner Mukambi will then also be able to offer total eco-friendly packages by itself. This tourist type also books directly and through third parties, makes use of the same media channels, but also visits holiday fairs, such as de Vakantiebeurs in Utrecht, Indaba in South Africa, World Travel Market (WTM) in London and the Internationale Tourismus-Börse (ITB) in Berlin.
- **Adventure tourist:** Not limited in age, education or origin, typically without children, and puts the focus of their holiday on physical activity, culture and/or nature. Innate is their appreciation for conserving nature and wildlife, which forms a decisive factor in their holiday decisions. The Moshi lodge offers safaris through rough landscapes with diverse wildlife. It also has the possibility to walk 120 kilometres with a trained ranger, traversing bush, woodlands and salt pans, and setting up a camp to spend the night amongst nature and wildlife. Similar to the other types, they consult websites, television programmes, magazine articles and holiday fairs, and book directly and indirectly.

3. Consequences for marketing mix

In order to respond to the demand patterns and preferences of these new target groups, and in order to generate sales here, the partners have to deploy a new marketing mix. In general, bookings via (specialized) tour operators are expected to grow substantially. Not only because the market segment has a strong international, worldwide character, but also because some tour operators have already pledged to take up the Moshi lodge in their portfolio. Moreover, the new, Eco-lodge will prove to be a key component in several kinds of packages to be offered by tour operators: Eco-tour operators can now include Zambia in Eco-tourism packages, regular tour-operators can extend their packages with a unique eco-tourism experience, and with Moshi and the two lodges of the local partner it's possible to offer a 10-day package hosted by one organization, which is considered to be attractive for tourists and thus tour operators. More information on marketing can be found under 2.2.A.

4. The future market in figures

It is far from easy to forecast the future market value of the new concept. Yet there are some logical starting points.

- **Future market capitalization for Kafue in general:** this is calculated at €5.7 million in 2015, by multiplying the number of overnight stays with the average tariff per night, including additional average spending during the day, and combining these figures with the World Bank data on forecasted growth.
- Growth rates of the eco-tourism market segment in general, expected to exceed 10% over the coming years.
- The potential of Kafue National Park: another indicator of the potential for the lodging industry in Kafue National Park can be obtained by comparing the figures with these of South Luangwa National Park, also in Zambia, over 2009:

	South Luangwa NP	Kafue NP
Local visitors	7,322	3,788
International visitors	21,909	2,976
Total visitors	29,231	6,764

South Luangwa National Park is attracting 432% more visitors than Kafue National Park, despite its smaller size and limited accessibility from Lusaka. The main reason why South Luangwa National Park currently attracts more visitors is simply because more lodges are present. Therefore, it has more marketing power. Before the 1970s, this situation was reverse. South Luangwa comprises 45% of the size of Kafue National Park and is located 700 kilometres from Lusaka, whereas Kafue National Park is merely 300 kilometres from Lusaka. Comparing both parks and their individual attributes, the potential of Kafue National Park stands out.

Are substitutes available on the market?

There are around five lodges in Zambia that claim to be eco-friendly. However, as will be argued below in 2.1.B, their level of eco-friendliness does not compare to the comprehensive approach to eco-friendly lodging that this new joint venture takes. In the first place because of the unique CO₂-neutrality of the complex, but also because of its exceptional features in terms of sustainable design (construction methods like sandbag and termite mound building) and high comfort.

Although safaris are offered around the world, "Silent Safaris" is an entirely new approach that is not available anywhere else. This new type of safari involves electric game drive vehicles that, because they are 100% powered by solar energy, emit no pollutants, making it an attractive option for environmentally aware people. Furthermore, it also creates an entirely new safari experience. Whereas most safari experiences are disturbed by the noise caused by the vehicles, this electronic vehicle makes little to no sound. Here one only has to think of the possibilities created for preserving and appreciating wildlife in its natural state.

In the Moshi area itself there are no other lodge or tour operators present because of, among other things, its remoteness. Therefore, there are no alternatives present for the sights and experiences that this area offers.

Who are the indispensable suppliers in this market?

Indispensable suppliers to the new concept are local companies and communities to supply foods, cleaning materials, services and works. These form indispensable suppliers due to the remoteness of the Moshi lodge. Other important suppliers include tour operators and transfer companies. As can be seen above, a considerable part of the bookings arrive through tour operators. Moreover, the lodge will rely on Zambian transfer companies to transport visitors to and from the lodge. A final category of indispensable suppliers to the new concept concerns technical service providers (maintenance, repair, engineering) for the lodge's relatively complex technical equipment. The partners intend to source this in Zambia as much as possible.

Sources of market intelligence used for this paragraph

- Zambia Tourism Sector Profile, February 2011
- World Bank, Tourism Survey, draft report Adam Pope, November 2009
- Zambia Poverty Reduction Strategy Paper
- Tourism Council Zambia (TCZ) reports 2006 till 2010
- African Economic Outlook, 2010
- ZAWA (Zambian Wildlife Authority) annual statistics and analysis
- World Tourism Organization (www.unwto.org)

2.1.B Innovative aspect (ref.: selection criterion 2b)

The business opportunity that will be explored

"Green Safaris" will be the first concept worldwide combining an eco lodge and electric game drive vehicles into an entirely CO₂-neutral safari and lodging service. Moreover, the concept will be sustainably integrated in a yet uncovered area in the greater Kafue National Park with a unique offering of different ecosystems, thus making it a unique experience that is not offered anywhere else.

Moshi Area of Kafue National Park

The Moshi area in which the partnership will operate, comprises roughly 250,000 hectares (about the size of the Dutch province Drenthe). 30 years ago, this area used to be one of the most popular destinations in Kafue National Park. However, for the past 20 years no operator has been active in this area. Previous attempts of operators to open lodges in the Moshi area failed, due to political instability and the financial and logistic complexities that are involved in operating a stand-alone lodge in such a remote area. The applicant and local partner are able to meet these challenges, because of the experience and presence of the local partner in the area and the financial gains due to innovation and renewable energy resources.

Whereas the Mukambi area is characterised by riverine activities, such as boat cruises and fishing trips, the Moshi area features savannah grasslands, large termite hills, salt pans and 'dambos' (areas that become marshy during rainy season, but are not swamps like the Busanga plains). Another distinctive attribute is the hot springs at a distance of 10 kilometres from the premisses to be realized. Therefore, the Moshi area offers essentially

different and unique safari sights, experiences and activities.

Ecological and CO2-neutral Lodge

The lodging complex will be constructed in an ecologically responsible manner, amidst termite hills using sandbag building technology. This construction method – which was never before applied to lodging in Zambia – draws on locally sourced materials and human labour. This, together with the method's excellent ecological and climate performance, make the chosen construction method very sustainable. Benefits of sandbag building are a.o. 80% reduction in cement use (saving 5 tonnes of CO2 emissions in this aspect alone), walls that are 9 times more insulating than concrete blocks (warm in winter/evenings and cool in summer/daytime) and a 95% reduction of water usage in construction. As the lodge will be placed in and among termite hills, the landscape will remain as original as possible. Moreover, the lodge will rely for 100% on renewable energy resources, making it a 100% CO2-neutral site. This is unique for Zambia. All energy will be gained from solar power and biomass/biogas obtained by waste recycling. The partners will establish a solar installation and a biogas installation next to the lodging complex. The final unique feature is that despite the uncompromising ecological set-up of the lodge, it will provide high levels of design and comfort, making the site suitable to serve the highest market levels.

Electric Game Drive Vehicles (solar powered)

The game drive vehicle (or eLandy) to be operated will be powered by electricity. As a consequence it does not generate any emissions or noise pollution to the local fauna. So it offers a unique comfortable driving experience, contrary to conventional safari tours, where most of nature's sound experiences are cancelled out by the noise caused by the vehicles. Electric vehicles are next to noiseless, thereby making it a more pleasant safari experience. And perhaps more important, it doesn't cause noise pollution. Not only does this vehicle run entirely on electricity, but what is more is that the electricity will be drawn for 100% by solar panels to be installed next to the lodging complex. This makes it even more unique, as the CO2 balance becomes zero.

Last year, there was talk in the media about the launch of a new prototype of an electric game drive vehicle specific to safaris. This concept was produced in cooperation between Land Rover and Axion, a South-African company that specialises in lithium-ion batteries. However, the launch of this prototype has been delayed and all media coverage concerned pre-launch marketing. At this moment, there is only one prototype with which they have done some tests at a lodge in South Africa named Londolozi. The prototype is now back at the Land Rover factory. What is more, this design is not optimised for charging batteries based on solar power.

Therefore, the solar-powered electric vehicle and its use for game drives is an entirely novel approach to safaris that is so far not offered anywhere else in the world.

How is the product, the service or the production methodology new for Zambia?

It is the innovative combination of different facets of eco-friendly lodging and safaris that makes the "Green Safaris" a truly new product and service in Zambia.

Firstly, 100% eco-friendly lodges are new to the country. The partners will base the energy supply for the lodges entirely on renewable energy resources, by establishing a solar installation and by employing waste recycling and drawing on biomass and biogas. This is new for Zambia. No other lodge relies totally on renewables, in spite of what is suggested by some others. These claim to be eco-friendly simply because they have installed a solar panel or a similar energy-generating system. In practice they run to a large extent on diesel generators. Another category of lodges with false CO2 neutral claims are lodges that happen to be connected to the Zambian electricity grid. In their marketing communication they claim to be CO2 neutral because Zambian power is 100% hydroelectric. This is far from true: in the first place Zambian power is not entirely hydroelectric, and in the second place these lodges in fact run on diesel generators because of the many outages of the grid.

Another new aspect concerns the construction methods used: sandbag and termite mound building. It's the first time this will be used for constructing a lodge in Zambia. Unique is also the fact that with these methods a high level of luxury, design and accompanying comfort will be maintained.

A third new aspect is the introduction of the "Silent Safaris" concept using electric game drive vehicles, fully powered by solar energy. This is also new to Zambia and most probably

a true innovation on a global scale. So far, there are no companies that are running safaris using an electronic vehicle, let alone one that is charged for 100% with renewables.

Fourthly, although safaris are hardly new for Zambia, it will be the first time since more than 20 years that a lodge will be opened in Moshi (an area of the size of the Dutch province of Drenthe). This area offers a unique flora and fauna setting, in several ways different from other areas in Kafue. Being the first here brings a high responsibility in terms of wildlife conservation. The joint venture will develop and implement a wildlife conservation plan in partnership with the Zambia Wildlife Authority (ZAWA), making this also a novel aspect of the joint venture for Zambia.

The partners will apply for Green Globe certification, making the Moshi lodge the first in the Zambian lodging industry to obtain this certificate. Green Globe employs the Global Sustainable Tourism Criteria, focused on demonstrating sustainable management, maximising benefits to the local community, cultural heritage and environment, and minimising negative impacts. If they comply with a majority of the applicable indicators, the partners have to contact. Certification is awarded on receipt of the auditor's report of a Green Globe approved accredited auditor, based on a.o. on-site verification.

Therefore, Zambia will obtain a worldwide lead in offering "Green Safaris" by combining eco-friendly lodges, including eco-friendly services, with safaris using solar-powered electric game drive vehicles in a yet uncovered area.

In which other aspects is the project activity different from similar activities in the sector in Zambia?

Besides the 5 innovative aspects mentioned above, this initiative will also be different with regard to its HRM policy. In line with the current practice of local partner Mukambi, the joint venture will recruit some 95% of its workforce from local communities, train all these employees itself, from illiterate, unqualified workers into highly employable, qualified professionals. Working conditions will be well above the industry average and we will be providing housing, education (local partner Mukambi has built its own community school), medical care and other facilities.

In the second place the initiators distinguish themselves through their local sourcing: foods and other fresh produce will be bought as much as possible from local communities, whereas other lodges in the Kafue area get all their fruit and vegetable products from the markets in Lusaka, three-hundred kilometres from the sites.

To what extent will this project compete with existing commercial activities in Zambia, and why are the partners convinced that PSI subsidy to their project does not lead to market distortion?

This project will not compete with existing commercial activities in Zambia. PSI subsidy for the joint venture will not lead to market distortion:

- This initiative aims at a completely new market, for which other operators simply don't have a proposition. With our new and unique combination of CO₂-neutrality, electric game drives and high comfort in the Moshi area, sold through new market channels to a new and different type of client, we will not be competing with existing players in the Zambian tourism industry.
- The new site will be built in an area where there are no other operators present.
- Given the expected growth of tourism within Kafue National Park (as described above in paragraph 2.1.A), the applicant and local partner are certain that there will be sufficient demand for current and new operators in Kafue National Park.
- The new project will add a limited extra bed-capacity to Kafue National Park (16 extra beds to a total of some 300). The market can absorb this easily, even if the expected growth would not materialise.
- The specific combination of facilities that are offered by Moshi will attract a new type of tourist, that is characterised by its high expectations in terms of sustainability and comfort.

What is more, the applicant and local partner believe that the economic gains that the new joint venture will draw to the country and area will benefit the already present operators and sites.

- It is expected that the introduction of the Green Safaris concept will generate extra

exposure for Kafue National Park which will benefit all existing operators within the park. Several operators have already confirmed their support for this observation. They have expressed a positive attitude towards our initiative and are willing to cooperate with us.

- The partners allow and even encourage other tour operators in the area to offer their guests the products and services developed by the new joint venture, for example the "Silent Safaris".
- Following the partners' example, other players might decide to step into the market segment of ecotourism. The partners do not consider it in their interest to monopolise this market. Therefore, the concepts that will be developed during the new project are "open source", meaning that others are free to adopt similar products and services using similar technologies. Think of the renewable technologies, the electric game drives and especially the reliability of these all. Don't forget that with the new concept, the back up generator set will be removed, which makes operators totally dependent of renewables.!

The responsibility that local partner Mukambi has shown towards the industry and individual competitors is remarkable. Mukambi's manager Edjan van der Heide holds positions in several professional organizations, industry associations and development committees (please refer to his CV in appendix VII). He devotes much of his time and effort to strengthening the industry as a whole. In addition, he provides technical and management assistance on a pro deo basis to individual lodges that have experienced difficulties. It is the belief of both partners that this project corresponds to the interests of every present actor.

Furthermore, the partners have had orienting conversations with competitors about the project concept and plans. In general, the concept and plan were well received. They recognise the (potential) positive impact of the project on the entire lodging and tourism industry in the Kafue area. Various competitors have confirmed their support in a letter. These letters are attached to this application in appendix VIII.

2.1.C Risk analysis (ref.: selection criterion 2c)

Risk 1: Corruption (low risk, high impact)

In Zambia there is a possible risk of interference by the political/administrative establishment in protecting certain private interests over others. The applicant and local partner shall mitigate this risk by operating in accordance with the recommended procedures of the Business Anti-Corruption Portal (BACP), available at www.business-anti-corruption.com. In addition, Zambia is known for relatively efficient and transparent government.

Risk 2: Currency Fluctuations (high risk, high impact)

Currency fluctuations may affect the cost of inputs and pricing of the product. The applicant and local partner shall mitigate this risk by handling most capital goods transactions in stable currencies and by re-investing local currency earnings in the country itself.

Risk 3: Political Instability (low risk, high impact)

A country's political stability is the key condition for being a successful tourism destination. Recent events have shown that even in Africa's top destinations, such as Egypt and Tunisia, tourism companies are not exempt from the effects caused by political unrest. There are no measures that a tourist operator can undertake to mitigate against this effect. However, Zambia also has a good reputation in regard to political stability.

2.2 Operational plan

2.2.A Project execution (ref.: Regular selection criterion 2d; Plus selection criterion 2e)

Business to be established and its main activities

The applicant and local partner will establish a new ecological safari lodging concept called "Green Safaris". This will be the first concept worldwide combining an eco lodge and electric game drive vehicles into an entirely CO₂-neutral safari and lodging service. Moreover, the concept will be sustainably integrated in a yet uncovered area in the greater Kafue National Park with a unique offering of different ecosystems, thus making it a unique experience that

is not offered anywhere else. It comprises four components:

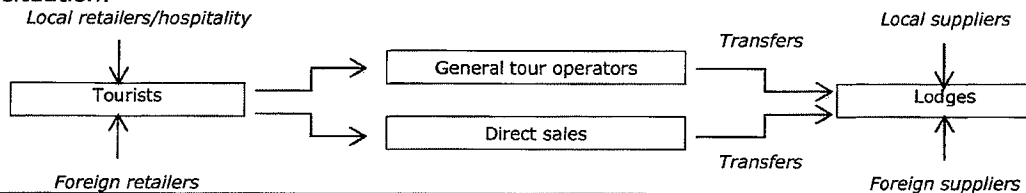
- An eco-friendly lodging complex which will operate 100% on renewable sources, made possible by the establishment of a solar installation and a biogas unit.
- The eco lodging complex will be realized in balance with the local natural environment using sustainable construction methods like sandbag and termite mound building, and will be characterised by high levels of design and comfort.
- The introduction of electric game-drive vehicles with batteries powered with renewable resources only, thereby cancelling out noise and pollution (also referred to as "Silent Safaris".
- The lodging complex will be the first one in the Moshi area. This area, comprising roughly 250,000 hectares, offers unique landscape, vegetation and wildlife. In partnership with ZAWA a wildlife conservation plan will be developed and implemented.

To this end, the applicant and local partner will establish a joint venture. They will recruit 59 new employees, provide training to the new employees and to local chain partners, as well as technical assistance to other lodges in the Kafue National Park that wish to implement our technologies in the future. After running the pilot, many opportunities for follow-up investments can be explored in terms of upscaling, diversifying, deepening and replicating the concept.

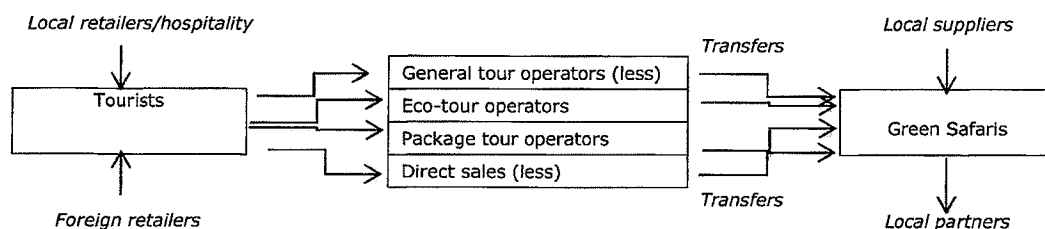
Position of the project in the business chain

Please see below a drawing of the business chain to illustrate the partners' position and the project's impact.

Old situation:

New situation:

In addition to the drawing, the following comments are made.

On the input side: The construction, management and maintenance of the complex will be supplied and serviced by a number of local companies working under long-term contracts, including suppliers, tour operators, maintenance, repair and spare parts providers and logistic service providers.

On the output side: Tourism operators in Zambia can incorporate components from the "Green Safaris" concept, including the "Silent Safaris", into their portfolio. As is stated before, all aspects of the lodging and safari undertaking are made available to the public, including competitors.

- Other: The partners rely on logistic service providers for distribution, which will all be locally sourced. Their operations will be supported by a range of professional services: trainers, safety equipment supplies, engineering companies, fulfilment companies, ICT providers, banks, legal advisers and providers of financial and administrative support et cetera.
- During implementation: The applicant and local partner will be principal of the development, construction, installation and training works. They will be working with a number of suppliers: construction companies for construction works for the office, transport companies, suppliers of equipment, catering and facilities to the trainings, ICT providers, banks, providers of materials and supplies, legal advisers and providers of financial and administrative support.

How will the products and services be brought to the market

Product properties and positioning ("Product")

A key element of the partners' marketing strategy is to clearly position the new proposition as the ultimate eco-lodging experience in Zambia. It's the first lodging site that relies for 100% on renewable energy and that produces no CO₂-emission for its energy supply, both for the lodge and for the electric vehicles. And due to the use of sandbag en termite mound building concept, the lodge has an excellent sustainability balance and will blend in perfectly with its natural surroundings. The uniqueness of the "silent safaris" concept is expected to attract early adopters in the eco-tourism market. Another aspect that has to be positioned clearly is the fact that the lodge will maintaining the highest level of comfort. The fact that the concept will be the first Zambian safari destination with a Green Globe Certificate will be communicated prominently.

Distribution strategy ("Place")

As we have seen in the market analysis, new and specific distribution channels need to be opened. The initiators will establish relationships with specialized tour operators and intermediaries in the eco-tourism segment. Think of BMS Travel, Miles Travel, Thika Travel, Club Africa, Untamed Africa and Van Bommel Safaris.

Apart from the tour operators and intermediaries segment, the segment of direct bookings must be addressed pro-actively as well. It is expected that the worldwide media attention for the "Green Safaris" concept (and especially the "Silent Safari" component) will attract media attention and result in more direct sales. A new, more modern marketing strategy (improved website, search engine optimization et cetera), with which the partners have been pioneering in the last years, is expected to deliver good results. This strategy will be developed further to fully profit from the potential of the new eco-tourism concept.

Furthermore, it is expected that the opening of the Moshi site will open the market segment of package travel tour operators, because of the possibility to offer a complete 10-days program for their eco-clients which includes visiting the first CO₂-neutral eco-lodge in Zambia.

Pricing strategy ("Price")

The new lodge Moshi will initially be priced at €300 per overnight stay (including electric game drive). With this price, the lodge finds itself at the lower top end of the price range of the Kafue National Park area. The applicant and local partner do not wish to compete by using a low pricing strategy.

Pricing of the electric game drive is a special issue. Generally this product will not be priced individually, as it will only be offered to Moshi guests and will be incorporated in the price of an overnight stay. In specific cases however it will be offered to the market individually, i.e. to lodges in the Kafue area that wish to join with us in accessing the eco-tourism market (please refer to the support letters in annex VIII). The electric game drives will be offered at cost price and are subject to availability.

Marketing communication ("Promotion")

The innovative concept of "Green Safaris" and its component "Silent Safaris" are expected to receive considerable media attention from all over the world. This will obviously have a positive impact on the number of visiting tourists, especially in the new market segments.

- After having obtained the Green Globe Certificate, the joint venture will be listed online on Green Globe websites, gets free access to public relations services and preferred access to marketing services, thereby increasing the lodge's marketing potential and exposure to prospective clients.
- The applicant and local partner are currently in negotiation with Dutch TV broadcast RTL about producing and broadcasting a series on the "Green Safaris" concept.
- This communication tactic of associative branding will result in a strong awareness and brand image, a positive word of mouth effect and subsequently high sales.
- The partners will also use focused marketing communication to intermediaries. The partners have already contacted the most prominent tour operators that focus on Africa in general and the ecological market segment in particular. The combination of the eco-friendly lodge and "Silent Safari" concept, together with the possibility for vacation packages has led tour operators to express their interest in and intention to take up the partners' concept in their offer.
- The partners have already established contact met National Geographic regarding the "eLandy".
- It is important to note that local partner Mukambi already has a good operational network among international tour operators and booking sites. Mukambi is an

established player in the industry. This is a precondition for a successful market introduction of a new concept.

- In addition to offline tactics, eVentures will assist Mukambi in setting up an online marketing campaign. The added value of this has been demonstrated by the fact that an online campaign for the traditional markets has resulted in a doubled occupation rate over the past two years.

Which partner will assume which responsibilities?

The applicant and local partner wish to implement a partnership structure in which their extensive experience with investment and innovation projects is being used. The responsibilities are divided as follows:

- **eVentures:** Overall governance, managing the technical innovations, marketing management in the direct sales segment.
- **Mukambi:** Governance, market knowledge, operational management support, marketing, sales and distribution in the tour operators segment, local partnerships and technical assistance.

2.2.B Hardware (ref.: Regular selection criteria 2e, 2f and 2g; Plus selection criterion 2f, 2g and 2h)

Hardware list:

<u>Description</u>	<u>#</u>	<u>Price (€)</u>	<u>Supplier</u>	<u>Total</u>
Construction costs eco lodge Moshi	1	460,000	Third Party	460,000
Electric Land Rovers Defender 110	3	65,000	Third party	195,000
Solar equipment Moshi and vehicles	1	260,000	Third party	260,000
Biogas installation	1	45,000	Third party	45,000
Total				960,000

Is the production method/technology to be used proven technology?

All methods and technologies to be employed by the partners for the new joint venture are proven.

- The renewable energy systems to be installed for the lodge (solar power and biogas power) are commercially available. However, the new joint venture will be the first in Africa to apply these technologies in order to create a lodging complex 100% powered by renewable energy resources.
- The concept of electric game drive vehicles is also technically proven and commercially available. Yet its application to Land Rovers (the 4*4 type of vehicle most commonly used for game drives) has been limited in the past. The partners have already had the feasibility of this technology assessed. For the project, the partners will transform existing Land Rovers into electric vehicles. As they will be one of the first to do this, they will have a prototype built first. Though electrifying one of the world's heaviest passenger cars seems a huge technical challenge, it has proved to be feasible. The partners do not place high demands on the vehicle in terms of range (an average range required for game-drives is limited to approximately 40 to 50 kilometres, acceleration or top-speed (a top speed required for a game drive is only 60 kilometres per hour).
- Moreover, the partners will be working with equipment suppliers that have extensive experience in these countries.
- It is noteworthy that both partners possess the knowledge required to accommodate the technical innovations as planned. Mukambi has about 10 years of experience with the use of solar power and batteries in the lodging industry and eVentures has been managing the development of a prototype electric game drive vehicle over the past months.
- The construction methods to be used for the lodge (sandbag and termite mound building) are, albeit new to the Zambian Lodging and safari industry, proven methods in the ecological construction industry.

Capacity and bottleneck point

The capacity of the equipment and construction works to be realised will be sufficient to achieve the targeted sales volume during the pilot. At the end of the project, the capacity will be fully used, taking into account feasible occupancy rates in the Zambian tourism industry.

The applicant and local partner see the following bottleneck points with regard to the production capacity:

- The limited size of the lodge,

- The limited capacity of the renewable energy equipment,
- The limited capacity of the electric game drive vehicles.

If the partners wish to expand their business, investments in enlargement of capacity are needed after the pilot project in all three of the above categories.

2.2.C Personnel and training (ref.: Regular selection criterion 2h; Plus selection criterion 2i)

Specification of the personnel to be recruited:

We will employ 59 new employees, to be categorised as follows:

<i>Function:</i>	<i># Low</i>	<i># Medium</i>	<i># High</i>	<i># Total</i>
Technicians		2	3	5
Lodge managers			2	2
Rangers/spotters			3	3
Lodge and camp staff middle		20		20
Lodge and camp staff low	27			27
Teachers			2	2
Total	27	22	10	59

Detailed training plan:

The local partner will provide training and technical assistance in various fields, to various target groups and in various settings. Please find an overview below.

I	II	III	IV		V	VI
Training number	Training title	Training cost	# of people to be trained		# of training days per person	Total # of training days
1	Operating renewable energy equipment	12.600,00	Basic	10	4	40
			Medium	14	4	56
			High	6	5	30
2	Operating electric game drive vehicles & boats	9.560,00	Basic			
			Medium	5	4	20
			High	6	5	30
3	Full training lodge management	4.562,00	Basic			
			Medium			
			High	2	20	40
4	Full training lodge staff	32.680,00	Basic	27	15	330
			Medium	20	15	285
			High			
5	Health, safety & environment	13.265,00	Basic	27	1	22
			Medium	22	2	44
			High	10	2	20
6	Training of chain partners/local suppliers	8.260,00	Basic	25	3	75
			Medium	3	5	15
			High			
7	TA for other lodges	7.640,00	Basic			
			Medium	20	2	40
			High	10	4	40
Totals		88,567	Basic	44		574
			Medium	24		475
			High	12		160

2.2.D Corporate Social Responsibility (ref.: Regular selection criterion 2i; Plus selection criterion 2j)

Both partners have a written CSR policy and extensive experience with several CSR issues and areas. In appendix V, copies of the CSR policies can be found. In addition, they are familiar with the OECD guidelines for multinational enterprises with regard to CSR and with the ILO declaration on fundamental principles and rights at work, and commit themselves to comply. Lastly, the partners share the view of PSI that supply chain responsibility deserves special attention.

Efforts devoted to integrating CSR in the project

The efforts that will be devoted to integrating CSR in the project have been described in the project results in paragraph 2.2.E. Summarised, they involve the following:

- First and foremost, CSR is at the heart of the project. Though aimed at achieving commercial results, the project generates comprehensive benefits for the environment, climate and local people.
- The CO₂-reduction to be achieved with the renewable energy measures, as well as all other sustainability measures and claims, will be assessed and certified by an accredited external auditor under the Green Globe Certification Scheme.
- The lodge will be designed in accordance with international health, safety and environmental rules and regulations.
- An Environmental and Social Impact Assessment will be conducted for the construction works.
- All involved contractors have to show their policies on working conditions, environment protection and abstinence of child labour and forced labour.
- The applicant and local partner will make extra efforts to ensure that no child labour is used in the process of the joint venture, either by the partners or by first essential suppliers. The Applicant ascertains that no child labour is used by the applicant, the local partner, the joint venture nor the first essential supplier of the project.
- A detailed health and safety program will be developed.
- The partners will continue to attain the high social standards of local partner Mukambi: no less than 95% of Mukambi's workforce is recruited from local communities. Mukambi trained all these employees itself, from illiterate, unqualified workers into highly employable, qualified professionals. Its working conditions are well above the industry average and Mukambi provides housing, education (has built its own community school for it) medical care and other facilities.
- The joint venture will provide an extensive program of fringe benefits to the employees. The joint venture will be offering among other things holiday allowances and a thirteenth month salary, free housing, free education and free medical facilities (both to employees and to children and community members) and HIV awareness through counselling.
- Further to being the first to establish a lodge in the Moshi area, the joint venture will develop and implement a wildlife conservation plan in partnership with the Zambia Wildlife Authority (ZAWA).

2.2.E Project results

Result 1	Legal and administrative structure established
Period	Start date: January 1st 2013 End date: June 30th 2013
Sub-results	Means of Verification
1. Local partner informed by the Applicant about the administrative decision for the project.	1.1. Copy of the grant award letter signed on each page by the local partner.
2. Establishment of the Joint Venture between the partners, in accordance with Zambian law.	2.1. Copy of the legally signed Joint Venture agreement including any related documents such as annexes or side letters, in English or translated in English. 2.2. Copy of the registration of the Joint Venture at the Designated Authorities, in English or translated into English. 2.3. Copy of the legally signed management agreement between the two partners, in English. 2.4. Copy of the legally signed project engagement letter between the two partners, in English. 2.5. Copy of the legally signed Shareholders agreement between the two partners, in English.
3. Signed long-term rental/lease/purchase	3.1. Copy of legally signed land

agreement to use the involved land/real estate and copy of the license(s) and permit(s) required for the construction works and for operating the lodge and the safaris.	rental/lease/purchase contract. 3.2. Copy of the license(s) and permit(s) obtained.
4. Contractors for the construction works and for the equipment and installation works selected.	4.1. Signed contract between contractors and joint venture. 4.2. Copy of the HRM policy of the contractors, including a policy on working conditions, environment protection and abstinence of child labour and forced labour.
5. Eco-Tourism Certification Scheme selected and implementation and audit process defined and planned.	5.1. Copy of the selected certification scheme. 5.2. Explanation (max one (1) page) regarding the choice of certification. 5.3. Copy of the defined and planned implementation and audit process
6. Finalised training program and logbook for both employees of the joint venture and chain partners, as well as the technical assistance plan for the other lodges in the Kafue area.	6.1. Copy of the detailed training program and logbook and technical assistance plan, containing number of people to be trained, subject of training and time planning. 6.2. List and description of chain partners who will receive training. 6.3. List and description of lodges who will receive technical assistance.
7. Conservation strategy and partnership with Zambia Wildlife Authority (ZAWA) defined.	7.1. Copy of conservation strategy and partnership with Zambia Wildlife Authority (ZAWA).
8. Guarantee by Applicant that no child labour is used by the applicant, the local partner, the joint venture nor the first essential supplier of the project.	8.1. Statement signed by the Applicant that none of the project partners, nor the first essential supplier does make use of child labour.
9. Progress Report.	9.1. Progress Report elaborating on the implementation of the project, containing all documents stated in this result.

Result 2	Designs and engineering plans available and first transformed electric game drive vehicle delivered
Period	Start date: July 1st 2013 End date: December 31st 2013
Sub-results	Means of Verification
1. Completed design and engineering plan for the renewable energy equipment, in accordance with international health, safety and environmental rules and regulations.	1.1. A copy of the renewable energy equipment design and engineering plan, signed for approval by the Joint Venture partners.
2. Complete design and engineering plan for transforming the vehicles to electric transmission in accordance with international health, safety and environmental rules and regulations, including the delivery of the first transformed electric game drive vehicle.	2.1. A copy of the electric vehicle transformation design and engineering plan, signed for approval by the Joint Venture partners. 2.2. Legally signed Protocol of Receipt for delivery of the first vehicle. 2.3. Pictures of the first vehicle in operational stage. 2.4. Specification of capacity. 2.5. Report on first test run.
3. Completed design and engineering plan for the biogas installation, in accordance with international health,	3.1. A copy of the biogas installation design and engineering plan, signed for approval by the Joint Venture partners.

safety and environmental rules and regulations.	
4. Complete design and engineering plan for the Moshi Eco-lodge, in accordance with international health, safety and environmental rules and regulations.	4.1. A copy of the lodge design and engineering plan, signed for approval by the Joint Venture partners.
5. Environmental and Social Impact Assessment conducted.	5.1. Copy of the Final Report on the Environmental and Social Impact Assessment.
6. Progress Report.	6.1. Progress Report elaborating on the implementation of the project, containing all documents stated in this result.

Result 3	Construction finished and equipment installed and tested
Period	Start date: July 1st 2013 End date: March 31st 2014
Sub-results	Means of Verification
1. Moshi lodge constructed and renewable energy equipment installed and tested.	1.1. Legally signed Protocol of Receipt for all construction works, equipment deliveries and installations works. 1.2. Pictures of Moshi lodge and all equipment and installations. 1.3. Specification of capacity. 1.4. Report on first test runs.
2. Electric vehicles delivered and transformed.	2.1. Legally signed Protocol of Receipt for all deliveries, transformation and installation works. 2.2. Pictures of the vehicles and boat engines in operational stage. 2.3. Specification of capacity. 2.4. Report on first test run.
3. Community village constructed.	3.1. Legally signed Protocol of Receipt for all construction works. 3.2. Pictures of community village.
4. Certification obtained for renewable energy and CO2-reduction claim.	4.1. Copy of audit report. 4.2. Copy of certificate.
5. Progress Report.	5.1. Progress Report elaborating on the implementation of the project, containing all documents stated in this result.

Result 4	Own staff recruited and trained and community members trained
Period	Start date: January 1st, 2014 End date: June 30th, 2014
Sub-results	Means of Verification
1. Fifty-nine (59) employees contracted of which at least 35% are female. The wages are at least €100 per month (low level) and €300 per month (medium level).	1.1. Employment records including name, date of birth, gender, salary and position. 1.2. Copy of one (1) labour contract per position. The contract respects and explicitly mentions the labour standards and minimally includes the date of birth, working hours, overtime policy, days of leave and policy of conflict settlement. 1.3. Copy of a one (1) month payroll. 1.4. Copy of HRM policy document(s), including a description of secondary working conditions and compensation schemes.
2. Fifty-nine (59) employees trained in their respective duties.	2.1. Updated training logbook: training reports drafted by the trainers covering all training subjects, all days on which training was given and names of trainees and trainers.

	2.2. Copy of one (1) training certificate per training level. 2.3. Copy of training material and training manual. 2.4. Pictures of training session(s) for implementation partners.
3. Detailed health and safety program has been developed.	3.1. Copy of the health and safety program. 3.2. Report on health and safety training provided to all employees.
4. HRM policy implemented.	4.1. Copy of the HRM policy including a policy on female employees and the facilities provided by the joint venture.
5. Progress Report.	5.1. Progress Report elaborating on the implementation of the project, containing all documents stated in this result.

Result 5	Pilot in operational setting, evaluation and reporting.	
Period	Start date: January 1st, 2014 End date: June 30th, 2015	
Sub-results	Means of Verification	
1. Green Safaris is operational and has serviced at least 915 guests with an average overnight stay of 2.24 nights, leading to a turnover of EUR 449,680, and has sold 1260 individual silent safaris leading to a turnover of EUR 22,680.	1.1. Legally signed Protocol of Production. 1.2. Copy of sales records. 1.3. Three (3) copies of legally signed sales contracts including accompanying invoices.	
2. Organization of a demonstration event for policy makers and future partners.	2.1. Copy of the program. 2.2. Copy of visitor's list. 2.3. Pictures of the demonstration event.	
3. Technical assistance rendered to other lodges in the Kafue area.	3.1. Report on technical assistance rendered to other lodges in the Kafue area	
4. Marketing and sales strategy implemented.	4.1. Copy of the marketing plan covering at least the four P's: product, price, place and promotion. 4.2. Report on marketing campaign. 4.3. Copies of advertising material.	
5. Developed bankable business plan.	5.1. Copy of the business plan.	
6. Final Report.	6.1. Final Report covering both the implementation of the project and the development and spin-off effects.	

2.2.F Project budget (ref.: Regular selection criterion 2j; Plus selection criterion 2k)

	Budget item	Result 1	Result 2	Result 3	Result 4	Result 5	TOTAL
1.	Project management (€)	11,360	11,300	18,430	10,440	20,640	72,170
	<i>Number of days</i>	19	18	29	19	34	119
2.	Other technical assistance (€)	3,900	100,140	2,890	88,567	0	197,287
	Total Technical Assistance (€) 1+2	15,260	111,440	21,320	97,136	20,640	269,457
3.	Hardware (€)		65,000	895,000	0	0	960,000
	TOTAL BUDGET (€) 1+2+3	15,260	166,440	916,320	97,136	20,640	1,229,457

2.3 Financial plan

2.3.A Cost price calculation per unit of product or service

1.	Cost price per unit of product 1 (<i>Overnight stay Moshi</i>)	
	– raw material cost per unit	EUR 15,86
	– labour costs (other than technical assistance) per unit	EUR 79,28
	– water and electricity cost	EUR 0,40
	– other cost (no depreciation, interest or taxes)	EUR 9,91
2.	Cost price per unit of product 2 (<i>Electric Game Drive</i>)	
	– raw material cost per unit	EUR 0
	– labour cost (other than technical assistance) per unit	EUR 2,60
	– water and electricity costs per unit	EUR 0
	– other cost (no depreciation, interest or taxes)	EUR 2,20

2.3.B Cash flow (ref.: Regular selection criterion 2k and 2l; Plus selection criterion 2l)

Explanation in text

In the table on the next page, the cash flow forecast is presented.

The table shows clearly that no sales take place in year 1, since construction of the lodge and supply of the equipment and vehicles is still underway. Year 2 is the first operational year. In that year we boost production and sales but we will also have some start-up difficulties that prevent us from reaching the maximum capacity. The pilot scale capacity will have reached its full potential at the end of year 2. The 3rd year we will be the first really full year. Halfway that year the PSI pilot project will be finished. By that time the pilot scale capacity will be used to its full potential. In the subsequent years no growth is possible anymore other than through price increases.

Looking at the table, the growth potential becomes immediately clear. While operating still on pilot scale, the partners are able to achieve a steady growth in the first two and a half years. As it is obliged to present a cash flow forecast without follow up investments after the PSI project's duration, it can be seen that the growth becomes less in the years after. In reality the partners prefer to invest in the two years after the pilot in order to create extra capacity to facilitate the market growth that would be initiated.

Due to the large investments in technical assistance and project management during the pilot, the joint venture has a negative EBITDA in the first year, and only a very marginal EBITDA in the second year.

Chapter 3 Impact

3.A Company level (ref.: selection criteria 3b and 3c)

New employment

The table below shows how many people will be employed (fulltime), thereby distinguishing between short-term and long-term, and basic, medium and high skilled level.

	At end of project	2 years after project
Over all number:	59	110
Breakdown in levels:		
• # of basic level employees:	27	52
• # of medium level employees:	22	40
• # of high level employees:	10	18
Number of long term contractors:	5 involving appr. 20 employees	10, involving appr. 40 employees

Wages

The joint venture will pay its employees wages of at least 30% above average. This is in line with the local partner's track record of the past years. Whereas the minimum wage in Zambia is €60 per month, the lowest wage paid by Mukambi is €100. In all categories Mukambi pays above average and intends to do so in the future. Mukambi considers it only fair as it holds its personnel to high standards of performance.

Labour contracts and working conditions

The joint venture will not only comply with Zambian working conditions regulations, it also intends to continue to set the industry standard like local partner Mukambi has done in the past years. The joint venture will hire its employees on a permanent base for as much as possible, or offer them a one-year contract. Whereas competitors sometimes work with contracts per season. The working hours are set at 8 hours per day. This also applies for practices that require more hours as the staff will be required to work in shifts (of 8 hours). The joint venture's employees are granted 24 days per year as holiday and any overtime is paid. In addition, an occupational health and safety scheme will be implemented, including training.

Fringe benefits

The joint venture will conform to the high standards that Mukambi has maintained in the past regarding its policy of offering fringe benefits to employees. The joint venture intends to offer, among other things, holiday allowances and a thirteenth month salary, free housing, free education and free medical facilities (both to employees and to children and community members) and HIV counselling on two occasions per year.

Employees' position

The employees of the joint venture will acquire an enhanced knowledge level (see 3.B for more detailed information), which will strengthen their position on the local and sub-regional labour market. Given the uniqueness of the project with its eco-friendly building and energy generation schemes, their skills set will give them a noteworthy advantage for future endeavours. Past experience has shown that Mukambi's employees are highly attractive for other entrepreneurs in the region due to their extensive knowledge and skills set.

3.B Chain level (ref.: selection criterion 3d)

As has been shown above, the project will provide substantial benefits to the joint venture's employees. Moreover, the project will generate positive long term effects for all related value chains, both directly and indirectly.

Local suppliers and their services

All direct inputs for the lodging complex are sourced in and from Zambia (more specifically, the Greater Kafue area and/or Lusaka): foods, drinks, cleaning materials, services and works. For the Mukambi lodge the local partner spends approximately 50% of its added value on local sourcing and services. For this project, this percentage is expected to be even higher due to its remote location.

The partners commit themselves to providing the necessary technical assistance and investments for members of the local community to enable them to provide local products and services to tourists on a commercial basis.

Another important part of the value chain are tour operators and transfer companies. 30% of the bookings for the Mukambi lodges come via tour operators. Tour operators will profit considerably as bookings are expected to increase with the arrival of the new lodging complex in Moshi. The same argument holds for transfer companies. The partners intend to outsource all transfers from and to the Mukambi lodge and it intends to continue this practice for the new joint venture. Therefore, transfer companies (which consist of local Zambian companies) will also gain from the expected increase in bookings.

The joint venture will create the structure and the climate for further innovations and investments in new business further in the value chain, especially those targeted at the new types of tourists that are attracted with the new lodging complex in Moshi (think of shopping, excursions et cetera).

Increasing knowledge and skills of local suppliers

The project introduces and transfers knowledge, skills, concepts and technologies that are new for the country, namely:

- Knowledge of modern renewable energy systems and their application for lodges.
- Knowledge on waste-management, recycling and energy processing from biomass.
- Knowledge on electric vehicles and the use of these vehicles for game-drives.
- 59 people will gain knowledge of working in the lodging industry.
- The management of the Moshi lodge (mainly of Zambian origin) acquires practical knowledge of CSR concepts and certification.
- We will bring knowledge on local sourcing.
- 12 members of local communities will learn to make a living in the tourism industry.
- The partners set an example for other lodge operators in Zambia on how to run an innovative sustainable lodging concept, including 100% renewable energy supply systems.

3.C Sector level (ref.: selection criterion 3e)

Commercial entities

- It is expected that the introduction of the "Green Safaris" concept will generate extra exposure for Kafue National Park that will benefit all existing operators within the park.
- Other tourism operators that wish to make use of the new concepts are free to offer their guests the products and services developed during the project.
- The partners do not wish to monopolise the eco-segment. Following the partners' example, other players might decide to step into this market segment of ecotourism. The concepts that will be developed during the project are "open source". Our competitors are free to adopt these as well.
- The partners have had open talks with their competitors about the proposed concept and plans. In general the reactions were positive. They see the positive impact of the project to the entire lodging and tourism industry in the Kafue Area. Some of them have confirmed this in a support letter. These are attached to this application in appendix VIII.
- Many of the guests who have visited Mukambi did so in the course of a larger trip to Zambia. As a result, part of their budgets will be spent on other services and products, like excursions, shopping, other lodges et cetera.
- The joint venture introduces new technologies that need to be serviced. This service work will be of high level and will upgrade the level of skills in the country, based on which a maintenance and repair industry can grow.
- The only industry that will not gain substantially from the new project is the fuel industry. While the lodging complex will not require any sort of fuel, third-party vehicles powered by diesel or petrol will transport guests and products. Seeing as Zambia does not produce its own fuel but imports it from South Africa, the national/local economy will hardly be affected.

Other entities in the sector

- The managing director of local partner Mukambi is the chairman of the Kafue Park Operator Association and has contributed a lot to the development of the association. The partnership intends to continue to fulfil this role.

3.D National level (ref.: selection criteria 3e, 3f, 3g, 3h and 3i)

Society

Environment:

The project involves no risks to the environment. On the contrary, the net impact on the environment will be a substantially positive one:

- Powering a lodge for 100% with renewable energy resources entails no extra pressure will be put on the local environment. A lodging complex the size of Moshi would have required a diesel consumption of approximately 5,000 liters a year, in other words the equivalent of 139,000 kilograms of CO₂.
- With this project the partners demonstrate to other lodge operators in Africa that a 100%-renewable concept is possible. If only a small portion of the present lodges would begin to apply (one of) the clean energy generation and utilisation technologies, the CO₂-reduction would be enormous.
- The impact reduction on our direct environment is substantial: no emissions and no noise pollution due to the "Silent Safaris" concept (electric game drive vehicles with solar powered batteries), and a dramatic waste reduction due to waste processing using biogas.
- The lodge will be constructed in an ecologically responsible manner, amidst termite hills using sandbag building technology, both new to the lodging industry in Zambia. Benefits of sandbag building are a.o. 80% reduction in cement use (saving 5 tonnes of CO₂ emissions in this aspect alone), walls that are 9 times more insulating than concrete blocks (warm in winter/evenings and cool in summer/daytime) and a 95% reduction of water usage in construction. As the lodge will be placed in and among termite hills, the landscape will remain as original as possible.
- The attraction of new tourists and media attention will create an economic impulse for the benefit of the development of Kafue National Park and accompanying nature conservation.

Position of women

The impact of the project on the position of women is also positive:

- In the first place the joint venture creates a substantial number of direct employment for women. 21 out of the 59 new staff members (35%) are female.
- Secondly, in remote, rural areas without agricultural potential, it is very difficult for women to find employment. Tourism in general, and our labor-intensive initiative in particular, offer women from local communities the opportunity to earn a living and develop their skills and track record. On top of that, our local sourcing and in the future our community village offer additional opportunities for women.
- The project does in any case not lead to a deterioration of the position of women.

Issues of food security and water availability

- Food security: Our initiative sources food ingredients and other fresh produce mainly from local communities. In the past, local partner Mukambi has helped them setting up their micro and small businesses. Due to Mukambi's support and generated business, they have been able to also improve their level of own food production. The communities have become self-sustaining and are now able to provide food to communities around as well. With the impulse of the new Moshi initiative we expect this impact to become substantially bigger.
- Water: In three ways our project helps to improve the drinking water situation in Zambia: firstly because our construction methods reduce water consumption with 95%. Secondly because we introduce water supply and transportation systems and accompanying operational specifications at Moshi. We are open to demonstrate these (make these "open source") to local communities and authorities. This helps them to improve drinking water supply in the area. And thirdly because we help to improve natural conservation in the area, from which the drinking water production function of Kafue also benefits.

Indirect employment

The project generates a huge social impact. Tourism is an industry where most of the revenue stays in the area/country that tourists visit. In general and especially in safari tourism a lot of people are employed from the area where the activities take place. This means that safari tourism brings employment to impoverished rural areas where normally

little formal employment exists. Wages form the highest costs of safari operators. With the project an additional direct employment of 59 extra FTE's is created at Moshi and an estimated 10 FTEs at suppliers. If one considers that in Zambia for every formal job 10 dependents are supported through all kinds of economic and non-economic ties, it becomes clear what a substantial social impact an initiative like this can have on an impoverished area.

Local/national economy and authorities

Tourism is one of the largest industries in the world, ranking number one in the Service Sector Industry. In new and upcoming tourism destinations it contributes significantly to the development of economies. In Zambia tourism is earmarked as one of the key drivers of the private sector.

With "Green Safaris" the joint venture helps Kafue and Zambia position itself as a green, unspoilt and socially engaged tourism destination, and with that creates the possibility to conquer a position among the top-end of tourism destinations in Africa. Also, it helps Zambia claim a higher share in the global tourism market.

Most importantly, the presence of the new lodge in Moshi and regular safari expeditions in the area form an effective means to counteract poaching, thereby preserving wildlife. The joint venture will be the first to operate in this area. The partners have elaborated with the Zambia Wildlife Authority to form a partnership for a structured wildlife conservation in the area. In its letter of intent (see appendix VIII), ZAWA shares these objectives and expresses its willingness to cooperate in this matter.

3.E Spin-off period (two years' period after the project has ended) (ref.: selection criterion 3a)

Expected additional investments following the project's completion

In the two years after the project's completion the partners expect to make follow-up investments as displayed in the table below. After the pilot project with help of PSI, investments continue to be necessary to keep the supply and product in line with market demand. The partners intend to invest in extra electric game drive vehicles and intend to replicate the 100% renewable concept at other sites (Mukambi Safari Lodge and Busanga Plains Camp). It is also expected that the accommodation facilities have to be expanded. Since tourism has a peak (dry) and low (wet) season, it is not realistic to get to an overall occupancy rate of more than 60% year round. Therefore, to keep up with market demand, more capacity (both at the Moshi site and at the Mukambi site) is needed.

<i>Description</i>	<i>Investment</i>
Enlargement of accommodation Moshi (8 units)	€ 420,000
Extra electric game drive vehicles (4 units)	€ 260,000
Replication of the concept at the other sites	€ 720,000
Establishing a Community Village	€ 80,000
Capital replacements	€ 100,000
Additional training of staff and partners	€ 80,000
Total	€ 1,660,000

What is not shown in the above table is the additional 48 staff that is necessary for this capacity expansion. The partners believe that with this innovative approach, in combination with the revival of Kafue National Park, even more investments (phase 3) will be needed in the long term. Instead of making the capacity of the existing sites bigger, the more logical approach is to open more sites to maintain the small-scale character of safari lodges. The investments of this "phase 3" have not yet been calculated, but they are expected to be over €1 million.

Expected turnover in the second year after the project's completion

The pilot scale capacity will have reached its full potential slightly after the end of the project. A sales level will then have been reached that uses the full capacity of the pilot scale facility (keeping in mind feasible occupancy rates).

Supposing that no follow up investments are made, the growth in turnover will only be marginal. The only driver for growth will then be price increases. Yet if follow-up investments are made (which the partners intend to do), the turnover will continue to

increase, due to enlargement of capacity, continued investments in marketing, extension of the partners' portfolio et cetera. The turnover in the second year after the project's completion will then be approximately €1.2 million.

Continuation of the cooperation once the PSI project has ended

The partners will continue to cooperate once the PSI project has ended. The joint venture is not simply set up for the duration of the implementation of this project. The partners are aware of the growth potential of their joint undertaking and they regard it as necessary to continue their investment in more capacity, expansion chain-upward, extended portfolio and international expansion.

3.F Impact overview

Total number of jobs created:		
– Basic-level jobs (fte)	27	52
– Medium/high-level jobs (fte)	32	58
– Number of women employed (fte)	21	39
– Number of women in medium/high-level jobs	12	20
Arab region only:		
– Number of young people employed, (i.e. younger than 25 years old) (fte)	n/a	n/a
Number of people that have received training:		
– Number of people trained (basic-level)	44	75
– Number of training days (basic-level)	574	Not applicable
– Number of people trained (medium/high-level)	36	65
– Number of training days (medium/high-level)	635	Not applicable
Local suppliers:		
Number of local suppliers with long-term contracts (not counting construction work, utility providers and outgrowers):	15	25
Volume delivered by local suppliers (in quantity and/or in value)	EUR 80,000	EUR 160,000
Contract farmers (outgrowers):		
Number of outgrowers contracted	n/a	n/a
Volume delivered by outgrowers (in quantity and/or value)	n/a	n/a
Total follow-up investments after the project's completion	not applicable	EUR 1,660,000
Annual turnover (€)	449,680	1,200,000 (with follow-up investments)

Batch B

Document 5.3.2

BIJLAGE 2.

NL Agency
Ministry of Foreign Affairs

> P.O. Box 93144, 2509 AC The Hague, The Netherlands

eVentures Europe BV
Attn. Mr V.P. Kouwenhoven
P.O. Box 301
1400 AH BUSSUM

Date **21 DEC. 2012**
Subject Decision to award subsidy

Dear Mr Kouwenhoven,

You applied for a subsidy because you want to make use of the Private Sector Investment Programme (PSI) (Govt. Gazette of December 21st 2011, number 23127 and amended on January 17th 2012, number 23127 and June 22nd 2012, number 12419). The name of the project concerned is "Green Safaris". I have decided to award a subsidy for your project.

On the basis of the budget you submitted, I have calculated the costs which are eligible for subsidy to be € 1,229,457. The subsidy amounts to 50% of the actual costs incurred which are eligible for subsidy, subject to a maximum of € 614,729.

The project must be implemented between January 1st 2013 and June 30th 2015.

Obligations

1. The activities made possible by the subsidy are performed under your responsibility and in the manner indicated in your Application referred to above, which consists of the Application form, the partner form, the project plan, the budget and the liquidity forecast and which are further specified in the project results as described in Annex I.

As the subsidy recipient you are responsible for implementation of the project and the fulfilment of all obligations including those entered into by your partners and/or third parties in relation to the project. All payments made prior to determining the amount of the subsidy are advance payments. You will be the recipient of such advance payments. At the end of the project NL EVD International will determine the final amount of the subsidy. The implementation of the project will be monitored on the basis of Progress Reports including the annexes to those reports such as Means of Verification in relation to both Technical Assistance and Hardware (see Annex I).

A result will not be regarded as achieved unless all the sub-results have been achieved. If a result is only partially achieved (or not at all) the subsidy allocation for that result may be reduced to zero. Interim assessments are provisional until the amount of the subsidy for the total project has been determined.

NL EVD International

Unit PSI

Prinses Beatrixlaan 2
2595 AL The Hague
P.O. Box 93144
2509 AC The Hague
The Netherlands
www.agentschapnl.nl/en/psi

Contact person

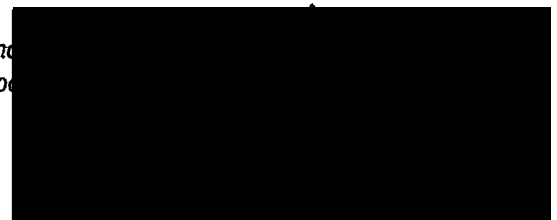

Reference number
PSI12ZM21

Our reference
DPSI12048GAUU

Enclosures
3

» Focus on internal
business and co

2. You are obliged to give immediate, written notice as soon as it becomes reasonably clear that the subsidised activities will not be completed in time and/or in full, or that you will not fulfil the obligations associated with the subsidy.

Any request to change the activities for which the subsidy is awarded – with respect to content, implementation, budget, planning etc. – must be submitted in writing. You may only implement such changes if NL EVD International gives you written permission to do so. If you implement such changes without the prior written permission of NL EVD International, all the associated risk and expense will be for your own account. Moreover, when determining the final subsidy amount, NL EVD International may set the amount lower or at nil for the entire project.

You must notify NL EVD International without delay if one or more of the formal partners file a petition for bankruptcy at the relevant authorities for protection from creditors.

3. As the subsidy recipient you must submit the following documents to NL EVD International on the following dates at the latest:

Document	For the period	Final date of submission
Progress Report Result 1	January 1 st 2013 – June 30 th 2013	July 31 st 2013
Annual Progress Report	July 1 st 2013 – June 30 th 2014	July 31 st 2014
Final Report	July 1 st 2014 – June 30 th 2015	August 31 st 2015
Spin-off Report	July 1 st 2015 – June 30 th 2017	June 30 th 2017

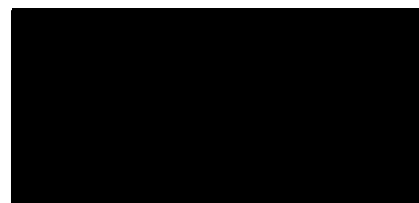
4. The submitted documents must conform to the following descriptions.

Progress Report

The Progress Report contains an overview of the activities performed and the results achieved during the previous period and an explanation of any departure from the original intentions. The Progress Report is laid out according to a compulsory format (see Annex III - 3a and 3b). For those results which have been achieved in full during the reporting period, all the corresponding Means of Verification must be sent as well.

Final Report

The Final Report contains an overview of the activities performed and the results achieved during the period following your latest Progress Report and an explanation of any departure from the original intentions. The Final Report is laid out according to a compulsory format (see Annex III - 3f). For those results which have been achieved in full during the reporting period, all the corresponding Means of Verification must be sent as well.

Spin-off Report

The project's Spin-off phase starts when the project is finalised (i.e. when the amount of the subsidy has been determined) and ends two (2) years later. A Spin-off Report contains an overview of the realised activities and results in the two (2) years after completion of the PSI project.

5. You apply for a determination of the amount of the subsidy based on the substantive Final Report no more than two (2) months after the end of the period for which the subsidy was awarded.
6. After receiving the request for determination of the amount of the subsidy as referred to under Section 5, NL EVD International will determine the amount of the subsidy within thirteen (13) weeks. Among other things determination could involve a physical inspection on location. In that case NL EVD International may extend the period for arriving at a decision on the amount of the subsidy to a maximum of 22 weeks. Settlement is made with you on the basis of the determination of the subsidy amount. Money provided by NL EVD International in excess of that determination will be returned immediately and unconditionally to NL EVD International.
7. NL EVD International may use information provided about the project in reports and publications against no charge, for example to promote economic development in developing countries. No information will be disclosed which is protected by the Dutch Government Information (Public Access) Act or Personal Data Protection Act.
8. If NL EVD International is of the opinion that, due to a specific interpretation of the project plan or a change of circumstances, the financing of an activity is in conflict with the foreign policy of the Dutch Government, NL EVD International may decide to consult you. On the basis of that consultation NL EVD International may give further instructions in writing on the implementation of the project, which must be followed by you.
9. During implementation of the project plan you will bear in mind that the Dutch Government can be held responsible under international law for implementation of the project plan.
10. You will refrain from giving support to activities intended to undermine the political independence of a state, or to bring down a legitimate Government by illegitimate means. Such legitimacy or illegitimacy is not determined solely by the views of the Government of the country in question but is also assessed against international criteria (or criteria of international law).
11. You must obtain all the necessary licences, permits and other documents for implementation of the project that are required by the authorities of the country in question.

Environmental aspects of the project must be managed responsibly. The standard methods for preventing a negative impact on the environment must be employed.

With respect to hardware items purchased under this project, you are responsible for obtaining the usual/conventional warranties from the hardware supplier.

You must also obtain adequate insurance coverage against events and circumstances that may result in damage to the hardware purchased for the project, or anything in that hardware which could cause damage to persons or goods. This insurance coverage must be valid at least for the duration of the project and must be in line with standard business practice for international projects. You are responsible for the correct installation and use of the hardware throughout the project.

You must implement the project in accordance with the OECD Guidelines for Multinational Enterprises, the ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work, and the UN Convention on Biodiversity.

With regard to the implementation of the project according to ILO Conventions 138 and 182 against child labour and ILO Conventions 29 and 105 against forced labour, you must establish that no use is made of child labour or forced labour at your company, at the companies of the other project partners, at the project company itself, or at the company of the first essential supplier to the project. You are legally bound to provide NL EVD International with any information you may have about the possible use of child labour or forced labour by such companies. If one of the aforementioned companies is found to be using child labour or forced labour, or if you fail to pass on information you have received on this subject to NL EVD International, the subsidy may be withdrawn.

12. NL EVD International may instigate an investigation of the activities performed in the context of the implementation of the project, including the relevant reports and financial administration kept by you and of compliance with the obligations associated with the subsidy. You will cooperate with the functionary or functionaries appointed by NL EVD International during the execution of such an investigation, and allow inspection of the documents related to the subsidy. The costs of such an investigation will be for the account of NL EVD International.
13. NL EVD International may withdraw or modify the decision to award the subsidy or the decision on the definitive determination thereof, reduce the size of the subsidy, suspend subsidy payments, or reclaim part or all of the money already paid out, if you fail to comply in time and in full with your obligations arising from this subsidy decision, if you do not follow the instructions of NL EVD International as referred to in Section 8 of this decision, if you use the subsidy for purposes other than those for which it was provided, or if co-funding by third parties has been provided without the knowledge of NL EVD International whereby the consequences for the budget have not been approved.

14. You will not offer to third parties nor seek, accept or be promised, for the benefit of yourself or any other party, any gifts, remuneration, compensation or profit of whatever kind, which could be interpreted as illegal or corrupt practice. Such practice may constitute grounds for the full or partial withdrawal of my decision to award the subsidy.
15. You must endeavour to realise follow-up investments worth € 1,660,000 in the first two (2) years after the amount of the subsidy has been determined.
16. In the context of an investigation by the European Commission into how the subsidy is put to use, NL EVD International may ask for documents which you are obliged to retain in accordance with the general administrative obligations of Article 2:10 Subsection 1 and Article 3:15a of the Dutch Civil Code and which serve to demonstrate that the activities for which the subsidy was awarded have been performed. You will submit these documents to NL EVD International on request.

Advance payments

In accordance with Govt. Gazette 2011, 23127, Annex 1, paragraph 8, I have officially decided to provide you with advance payments up to 90% of the awarded subsidy. These payments will commence after the full realisation of Result 1 in quarterly payments (within fourteen (14) days after the following dates: March 1st, June 1st, September 1st and December 1st) and in accordance with the following timetable:

- 35% of the subsidy amount (€ 215,155), first date of payment after submission of Progress Report Result 1, plus thirty (30) days processing time by NL EVD International;
- 5% of the subsidy amount (€ 30,736) on the next three (3) quarterly payment dates mentioned;
- 13.33% of the subsidy amount (€ 81,964) on the next three (3) quarterly payment dates.

The remaining 10%, € 61,473, will be settled on determination of the subsidy amount. Please find the dates on which payments are scheduled in the Payment Schedule in Annex II.

The advance payments will be transferred to:

International Bank Account Number:

Bank Identification Code:

In the name of:

These advance payments are provided on the basis of the data submitted by you with the subsidy Application. If it is found during verification of these data or during the final determination of the subsidy amount, that these advance payments were based on incorrect data, it could lead to a review of the advance payments or a settlement thereof during final determination of the subsidy amount.

Hardware

The project budget is presented in Annex II, including the budget for the purchase of goods and related services.

In contrast to Technical Assistance, Hardware is paid on the basis of costs actually incurred. However, the total budget for Hardware can never be adjusted upwards, since the respective items Technical Assistance and Hardware cannot be mutually offset.

Market Conformity checks are required for the purchase of new Hardware with a total value of more than € 25,000 and for second-hand Hardware. For second-hand Hardware there is no minimum value set for this procedure, so Market Conformity checks will be conducted for every purchase. In the case of second-hand goods, it is also checked whether the stated goods meet the minimum quality requirements. NL EVD International hires SGS - a recognised organisation - to execute the Market Conformity checks in order to determine whether the prices for Hardware are in accordance with the going market rates. The final subsidy amount for Hardware is based on the price determined in the Market Conformity certificates issued by SGS. The procedure for starting a Market Conformity check is explained in Annex III - Model Form 3c.

In conclusion

Your Application is filed at PSI under reference number PSI12/ZM/21. Please state this number in any further correspondence.

Yours faithfully,

On behalf of the Minister for Foreign Trade and Development Cooperation,

Sylvia van Buchem
Unit manager PSI

Annexes:

- I. Project results
- II. Project budget
- III. Model forms

E.J. van der Heide
Director Mukambi Safari Lodge
Lusaka, 7 januari 2013

If you do not agree with this decision, you may submit a written notice of objection, within six (6) weeks after the date of this letter to 'NL Agency, Attn. Afdeling Juridische Zaken, P.O. Box 93144, 2509 AC The Hague, The Netherlands', stating "bezwaarschrift PSI-regeling" (notice of objection, PSI Regulation) both on the envelope and in the notice itself.

cc: vincent@eventures.nl

Batch B

Document 5.3.3

BIJLAGE 3.

From: [REDACTED]
Date: Sep 28, 2015 5:25 PM
Subject: RE: FW: Green Safaris
To: "Mukambi Safari Lodge" <mukambisafarilodge@gmail.com>
Cc:

Beste Edjan

Daar kunnen we geen mededelingen over doen.
Dat zou je aan Vincent kunnen vragen.

Groeten [REDACTED]

Van: Mukambi Safari Lodge [<mailto:mukambisafarilodge@gmail.com>]
Verzonden: maandag 28 september 2015 16:28
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: Fwd: FW: Green Safaris

Beste [REDACTED],

Verleden week heb ik onderstaande email vertsuurd. Heb je deze ontvangen?

Zou je ons kunnen laten weten wie de lokale investeerder is?

Best regards,

Edjan

----- Forwarded message -----

From: Mukambi Safari Lodge <mukambisafarilodge@gmail.com>
Date: 2015-09-20 16:44 GMT+02:00
Subject: FW: Green Safaris
To: [REDACTED]

Beste [REDACTED],

Zou je me ook kunnen laten weten (zoals eerder gevraagd) wie de lokale partner van GreenSafaris is?

Best regards,

Edjan

From: Mukambi Safari Lodge [<mailto:mukambisafarilodge@gmail.com>]
Sent: Friday, September 18, 2015 4:21 PM
To: [REDACTED]
Subject: Re: Green Safaris

Beste [REDACTED],

Bedankt voor je reactie. Hoewel het economisch in Zambia niet voor de wind gaat gaat het wel lekker met Mukambi. Dit in tegenstelling tot de emails die Vincent

rondstuurt, maar dit geeft denk ik aan met wat voor een iemand we te maken hebben.

Zoals je misschien begrijpt zullen we het hier niet bij laten zitten. We zullen contact opnemen met verschillende instanties om dit onder de aandacht te brengen. Ik ben voor investeringen in Kafue National Park maar tegen concurrentievervalsing gefinancierd door de Nederlandse overheid.

Kan jij het huidige project verdedigen? Zou het project onder deze voorwaarden ooit zijn goedgekeurd. Ik ben misleid en mijn 'letter of no objection' is misbruikt om geld oneigenlijk te gebruiken.

We houden contact.

Best regards,

Edjan

2015-09-17 17:07 GMT+02:00 [REDACTED]:

Beste Edjan,

Alles prima hier in NL. Zambia heeft wel veel last van de recessie begreep ik. Kwacha-crisis en weinig elektriciteit beschikbaar. Erg vervelend allemaal.

Naar aanleiding van je email. We hebben intern alles in het voorjaar zorgvuldig bekeken. We zullen de subsidie niet wijzigen naar aanleiding van jouw punten.
Je bent uiteraard van harte welkom voor een gesprek. Als je een keer in NL bent, of ik in Zambia, kan ik eea in een gesprek verder toelichten.

Hartelijke groeten, [REDACTED]

Van: Mukambi Safari Lodge [mailto:mukambisafarilodge@gmail.com]

Verzonden: donderdag 17 september 2015 14:09

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: Fwd: Green Safaris

Beste [REDACTED],

Alles goed? Het is al weer een week geleden dat ik je heb gemaild en ik heb nog steeds geen antwoord. Mijn aandeelhouders willen graag duidelijkheid aangezien het hun investering zal beïnvloeden.

Best regards,

Edjan

----- Forwarded message -----

From: Mukambi Safari Lodge <mukambisafarilodge@gmail.com>

Date: 2015-09-09 21:51 GMT+02:00

Subject: RE: Green Safaris

To: [REDACTED]

[REDACTED]

Beste [REDACTED],

Bedankt voor je email en goed om van je te horen.

Om eerlijk te zijn ben ik geschokt over de huidige toekenning van dit PSI project.

Een groot gedeelte van het project is door mezelf opgezet en uitgewerkt dus ik ken de details en voorwaarden van PSI vrij goed.

Het is dan ook anders dan dat je aangeeft, duidelijk niet 'een voortzetting van het eerder beoogde PSI project met een andere partner'. Mijn brief van geen bezwaar was gebaseerd op het eerder beoogde PSI project (gespecificeerd met het project nummer) met een andere lokale partner (wie is overigens de andere lokale partner?). Dus de kanttekening die ik plaatste was dat het om het originele project moest gaan, niet een totaal ander project.

Ook is de lokatie anders dan dat je aangeeft veel dichterbij dan ca 10km verderop. De Hookbridge is vanaf Mukambi Safari Lodge minder dan 10km en hun lodge komt tussen de Hookbridge en Mukambi Safari Lodge in te liggen. In ditzelfde stuk (tussen de brug en Mukambi) zijn overigens 5 andere operators actief of aan het opstarten.

Het is in essentie een geheel ander project dan waarop we 'geen bezwaar' maakten met de verandering van lokale partner.

De redenen waarom dit totaal anders is dan het ingediende project is als volgt:

- Het oorspronkelijke project zou plaatsvinden in een niet ontwikkeld gebied, diep in Kafue National Park. Het huidige project is buiten Kafue National Park.
- Het oorspronkelijke project zou plaatsvinden in een gebied waar veel wordt gestroopt. Het huidige project is in het best beschermde gebied van het park, een paar kilometer verwijderd van het hoofdkwartier van de Special Anti Poaching Unit (SAPU).
- Het oorspronkelijke project zou plaatsvinden in een gebied waar geen infrastructuur aanwezig is. De ontwikkeling van de infrastructuur was een onderdeel van het project. Het huidige project is in het meest ontwikkelde gebied buiten Kafue National Park waar het niets toevoegt aan de infrastructuur.
- Het oorspronkelijke project zou baanbrekend zijn, open source waar alle andere lodges van konden meeprofiten. Nu zijn de technologieën gewoon te koop op de markt. Het verschil is dat de Nederlandse overheid nu een partij subsidieert met de aanschaf van beschikbare technologieën. Wij hebben zojuist grote investeringen gedaan om Mukambi geheel onafhankelijk van generatoren te maken (volledig zelfstandig op solar). Elektrische game drive autos (verbeterde versies van de eLandy zijn nu gewoon te bestellen voor minder dan Euro 35 000. Het zal dan ook geen andere doelgroepen aanspreken, maar in hetzelfde gebied in dezelfde vijver vissen.
- Het oorspronkelijke project heeft van alle operators een brief van geen bezwaar gekregen met name gebaseerd op het feit dat het in een gebied waar niets was en dat het geen impact op andere lodges zou hebben. Ik weet zeker dat de lodges in een straal van 15 km veel bezwaar maken tegen deze ontwikkeling. Een aantal nieuwe operators

zijn aan het opstarten in dit gebied (buiten de bestaande operators) en niemand zou een brief van geen bezwaar afgeven.

- Last but not least, GreenSafaris werkt met de voormalige managers van Mukambi die nu ons personeel proberen weg te trekken en onze agents en klantenlijsten gebruiken om onze bestaande doelgroep weg te halen bij Mukambi. Dit is tegenstrijdig met de opzet van de aanvraag. In het goedgekeurde voorstel zouden mensen worden opgeleid en niet worden weggetrokken bij bestaande lodges. Nieuwe doelgroepen aanspreken doe je niet door klanten van andere lodges (Mukambi) weg te lokken. Dit is een verdringingsmodel niet marktontwikkeling. Kortom de lodge is sterk concurrentie vervalsend en zal problemen opleveren voor bestaande lodges.

Kortom het huidige project is geen doorzetting van het oorspronkelijke project. Het is nu een lodge naast Mukambi, buiten het park, in het drukste gedeelte van Kafue National Park met technologieën die nu gemeengoed worden en met voormalige personeelsleden van Mukambi Safari Lodge

Je kunt je misschien wel voorstellen dat ik me zeer misleid voel nu het project dat ik grotendeels heb ontwikkeld wordt veranderd in een direct concurrerende lodge vlak naast ons. Dit alles gesubsidieerd door de Nederlandse overheid!

Onder de huidige opzet zou het project nooit in aanmerking voor de subsidie zijn gekomen.

We zullen ons dan ook zeker beraden om juridische stappen te ondernemen.

Best regards,

Edjan

P.S. Ik heb de Mukambi's huidige partners (beiden Nederlanders) in deze email gekopieerd.

From: [REDACTED]
Sent: Friday, August 28, 2015 11:00 AM
To: mukambisafarilodge@gmail.com
Subject: Green Safaris

Beste Edjan,

Hopelijk is alles goed met je. Leuk te horen dat jullie het Fig Tree Bush Camp hebben opgericht en bezig zijn om de Mukambi lodge te verduurzamen. Ik hoop dat het jullie als lodge veel zal opleveren.

Het klopt dat de nieuwe lodge van Vincent door PSI wordt gesteund. Het klopt ook dat we ten tijde van de project aanvraag naar concurrentie vervalsing keken. Maar dat was ten tijde van de beoordeling. Als we een project eenmaal groen

licht hebben gegeven en de beschikking hebben verstuurd, dan toetsen we daar niet nogmaals op. Immers er kunnen vanaf dat moment ook andere bedrijven vergelijkbare initiatieven starten. Dan kunnen wij de subsidie niet meer intrekken. De PSI beschikking is nu nog steeds rechtsgeldig, want het project is nooit gestopt. In de verklaring die we van jouw kant hebben ontvangen, gaf je aan geen bezwaar te hebben tegen voortzetting van het eerder beoogde PSI project met een andere partner, zonder daar verder enige kanttekening of restrictie bij te plaatsen.

Daarnaast kan ik me uit het gesprek dat [REDACTED] en ik destijds met jou - evenals alle andere operators in het gebied - herinneren dat het park veel baat heeft bij een sterke toename aan operators en lodges.

Ik begreep dat Greensafaris Zambia hun kamp niet 'naast' Mukambi zal bouwen (het is ca 10 km verderop), en dat zij beogen een kamp op te stellen dat zich vergaand onderscheidt van alle bestaande camps door de eco focus vanaf de start. Dat ook nieuwe doelgroepen aantrekt.

Nou, hopelijk heb ik je vraag afdoende beantwoord.

Ik wens jullie heel veel succes met de activiteiten en ik hoop op een voorspoedige toekomst voor alle lodges in en om Kafue!

Groeten [REDACTED]

Van: Mukambi Safari Lodge [<mailto:mukambisafarilodge@gmail.com>]

Verzonden: dinsdag 25 augustus 2015 8:46

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: Green Safaris

Beste [REDACTED],

Alles goed? Hier in Zambia gaat alles goed met Mukambi. Na een 'roerig jaar' in 2014 met het stopzetten van de participatie van Mukambi Safari Lodge in Green Safaris en het uitkopen van Vincent Kouwenhoven loopt alles weer lekker. We hebben dit jaar op eigen kracht een nieuw camp geopend (Fig Tree Bush Camp) waarbij we alle opgedane kennis over carbon neutral opereren in praktijk hebben gebracht. Ook Mukambi zijn we volledig aan het omzetten op solar energie met de nieuwste technologieën. We hopen dit in Oktober te voltooien. Dan draaien we de volledige stroom voorziening van alle drie Mukambi camps op solar. Het enige wat we nog niet hebben geïmplementeerd is de elektrische/stille game drive vehicle maar dat zit op termijn nog wel in de planning.

De reden voor mijn email is de volgende, bij de aanvraag voor de PSI steun was een belangrijke voorwaarde dat het niet concurrentievervalsend mag werken. Dit is in mijn aanvraag goed onderbouwd met een lokatie in een onderontwikkeld gedeelte van Kafue National Park en met steun van alle operators in Kafue National Park. Deze operators hebben zelfs brieven opgesteld om dit te bevestigen.

Nu heb ik begrepen dat Vincent Kouwenhoven van Green Safaris naast Mukambi Safari Lodge een nieuwe lodge gaat bouwen. Dit is sterk concurrentie verstorend en bovendien weinig orgineel om een lodge naast de meest succesvolle lodge in Kafue NP te bouwen. Ik vraag me dan ook af of hier de PSI gelden voor worden gebruikt.

Zou je me kunnen laten weten of de nieuwe lodge van Green Safaris naast Mukambi Safari Lodge wordt betaald met PSI gelden of is dit niet het geval?

Alvast bedankt voor je antwoord en hopelijk nog een keer tot ziens.

Best regards,

Edjan

Batch B

Document 5.3.4

BIJLAGE 4.

From: [REDACTED]
Sent: Tuesday, March 18, 2014 3:56 PM
To: 'mukambisafarilodge@gmail.com'<mailto:mukambisafarilodge@gmail.com>
Subject: brief aan PSI

Beste EdJan,

Hopelijk gaat alles goed met je.

Wij hebben van Vincent een concept brief ontvangen mbt terugtrekking Mukambi uit PSI.
Ik wilde graag van jou horen of jij achter de inhoud van de brief staat en of jullie er in goede
overeenstemming uitkomen.

Ik hoor het graag van je.

Hartelijke groeten, [REDACTED]

[REDACTED]
PSI Project adviseur

.....
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Prinses Beatrixlaan 2 | 2595 AL | Den Haag
Postbus 20105 | 2500 EC | Den Haag
.....

[REDACTED]
<http://www.rvo.nl><<http://www.rvo.nl>>

Mukambi Safari Lodge <mukambisafarilodge@gmail.com>

3/2
0/1
4

[REDACTED]
Beste [REDACTED]

Om je op de hoogte te houden over de situatie tussen eVentures en Mukambi Safari Lodge wat betreft PSI.
Zoals gezegd zal ik mijn goedkeuring geven en verder geen aanspraak maken op PSI gelden mits
eVentures de claims naar Mukambi Safari Lodge wat betreft Green Safaris laat vallen. Vandaag stuur ik
Vincent een email waarin ik dit (nogmaals) aangeef.

Best regards,

Edjan

[REDACTED]
3/2
0/1
4

to me

Dutch
English

Translate message

Turn off for: Dutch

Beste EdJan,

Schrijf anders meteen een briefje, gescand met handtekening, dat is wat wij uiteindelijk nodig hebben.

Hartelijke groeten [redacted]

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: Mukambi Safari Lodge [mailto:mukambisafarilodge@gmail.com]

Verzonden: donderdag 20 maart 2014 12:00

Aan [redacted]

Onderwerp: RE: brief aan PSI

Mukambi Safari Lodge <mukambisafarilodge@gmail.com>

3/2
1/1
4

to [redacted]

Beste [redacted]

Bedankt voor je email en ik wil graag meewerken, maar moet voorzichtig zijn omdat de toekomst van Mukambi op het spel staat.

Om onduidelijkheid te voorkomen, bedoel je een brief met de volgende strekking:

Hierbij geeft Mukambi Safari Lodge aan dat indien eVentures 'Green Safaris' met een lokale partner kan doorzetten Mukambi Safari Lodge haar medewerking zal geven aan de verandering van lokale partner mits eVentures in dit geval eVentures Mukambi Safari Lodge vrijwaard van enige kosten en/of claims die met 'Green Safaris' samenvallen.

De reden voor de opstelling is dat eVentures Mukambi Safari Lodge wil dwingen alle kosten op zich te nemen indien 'Green Safaris' geen doorgang zal vinden. Hier gaan we niet mee akkoord.

Hoop dat je begrip hebt voor de situatie en het spijt me dat het deze wending heeft genomen. Zoals meerdere keren besproken denk ik ondanks alles dat 'Green Safaris' nog steeds een groot succes kan worden en ook voor een revolutie in de de safari industry kan zorgen.

[redacted] >

3/2
1/1
4

to me

Dutch
English

Translate message

Turn off for: Dutch

Beste EdJan,

Wij hebben nodig een brief waarin jij aangeeft dat je je terugtrekt als Lokale Partner en daarmee geen aanspraak meer zal maken op PSI. Als je hierbij de voorwaarde wilt stellen dat je dat alleen doet als RVO akkoord gaat met een nieuwe Lokale Partner, prima. Die goedkeuring daarvan hebben we namelijk zelf in de hand.

Wat wij niet in de hand hebben is dat eVentures jullie aansprakelijk houdt voor (een deel van de gemaakte) kosten.

Wat is je tel nr, dan bel ik je even

Groeten [REDACTED]

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: Mukambi Safari Lodge [mailto:mukambisafarilodge@gmail.com]

Verzonden: vrijdag 21 maart 2014 14:08

Mukambi Safari Lodge <mukambisafarilodge@gmail.com>

3/2

1/1

4

to [REDACTED]

Beste [REDACTED]

Bedankt voor je uitleg. De enige situatie die ik wil voorkomen is dat ik toestemming verleen en Vincent met een andere partner het project succesvol opzet (dat is leuk) en Vincent vervolgens ook nog eens een keer mij voor een groot deel laat meebetalen. Dus ik help een concurrent in het zadel (dat geeft niet) met een project waar ik het overgrote deel van heb gedaan (vervelend, maar zo loopt het soms) en dan moet ik ook nog eens de rekening betalen (dat wil ik dus niet). Dit weekend heb ik een meeting en moet ik ook een brief naar Vincent opstellen als antwoord op een brief van vandaag waarin hij het ook uitgebreid hierover heeft. Is het goed als ik hier maandag op terugkom? Je kan me uiteraard altijd bellen, mijn nummer is [REDACTED]

Batch B

Document 5.3.5

BIJLAGE 5

Feb 25
(1 day
ago)

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 24 november 2016 11:29
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: Wish you well

Dear [REDACTED]

[REDACTED] told me about your accident, really sorry for you. Do wish you a speedy recovery (and not to much frustrations while you are tied to your bed).

It's a pity I missed the people from PSI (RVO or what ever name they now do operate under) when they were in Zambia last week. [REDACTED]

[REDACTED] Due to unacceptable support by Dutch authorities to "Green Safaries" (built just next to Mukambi !!) I have a reduced confidence in the economic future of Mukambi. Really upset that Netherlands taxpayers money is abused to substantially "hammer" investments by other Dutch people in Zambia.

Would not have had any objections against this support if the new Lodge would have been created on the location and under the conditions are earlier agreed. Building a new Lodge in a "virgin" area as earlier planned would have been a positive contribution to the tourism industry in Zambia. However building a new Lodge in a well developed area (good infrastructure paid for by others !) and next to a long established Lodge, using donor funds, is NOT acceptable. It is also not acceptable that there is no real Zambian partner involved as normally is a prior condition. There are many other aspects around this new Lodge which really raises many questions. Stronly feel that this whole issue should be properly investigated by the "Inspection" as it was called in the past.

Best regards and wish you well

[REDACTED]

Batch B

Document 5.3.6

BIJLAGE 6.

REPORT ON VALUATION OF CLAIM

On behalf of client: Mukambi Safari Lodge

Prepared by : [REDACTED]

Company : [REDACTED] trading as [REDACTED]

Date : 11 February 2017

Project Overview:

The client has submitted a letter of claim for damages against the Dutch government, in the sum of EUR 3,600,000. The cause of the damages is claimed from a prior investment project, which was to be funded by the Dutch Government, and for which the client was a development partner. The investment project was in brief, to develop an eco / sustainable tourism lodge in a remote area of the Northern Kahue National Park in Zambia.

For certain, non-relevant reasons, the client withdrew from the project. The remaining project partner, Green Safaris, then proceeded with the project on their own, with the funding from the Dutch Government.

The client wrote a letter to the Dutch Government, effectively stating that they had no objection for the project to proceed without them, on the original terms of the agreement and project objectives

Green Safaris, with the Dutch Government funding, however then proceeded to develop the lodge and the project with 5 km of the clients existing business.

The client therefore is claiming damages resulting from the loss of future revenue they will suffer as a consequence of this direct disruption to their business, and/or damages for the loss of value of their business operation as a result of this.

Project Brief

The client has acquired the services of [REDACTED] to calculate a financial valuation of the total claim that should be lodged for damages resulting from the actions of the Dutch Government in this regards

Project Scope

- To collect all relevant information, facts and data from the client that might be required to complete the brief

- To consider all specific areas of damages that may have arisen and affected the client, by the actions of the Dutch Government
- To calculate the specific value of damages in all areas of damage, based on widely acceptable financial and accounting practice, by quantifying specific costs, or by applying reasonable and identifiable valuation calculations

Project findings

Based on the work I have completed, it is my opinion that the reasonable valuation of the damages to the client, resulting from the consequence of the Dutch Government actions in regards to the project referred to, is **USD 8,737,040**

Basis of calculation

Irrespective of the letter of claim already submitted to Dutch Government, all potential damages to the client have been considered, in reaching the project findings. This included

Background Information

- **Calculation of clients claim letter figure of EUR 3,600,000**

In the letter already submitted to the Dutch Government, the client calculated an estimate financial damage figure of EUR 3,600,000 calculated as follows:

- 3'600'000 euros
 - 3,000,000 in lost future revenue
 - 600,000 in reduction in Capital value
- *Lost future revenue assumptions*
 - 8% revenue growth
 - Estimate of 10 years lost revenue
- *Capital Value Decline*
 - Valuation done 2007 – 1,100,000 replacement
 - Estimate current value 2,000,000
 - 30 x more land, 2 bush camps
 - 30% estimate capital value loss 2,000,000 to 1,400,000 = 600,000
- **Justification of claim of damages against Government**
 - Claimant voluntarily released claim against project, to allow it to proceed on understanding that project would proceed on original terms
 - Multiple contraventions to the original terms of agreement occurred
 - Project should not result in “market disruption”
 - Project would proceed in remote northern park region
 - Project should have local partner
 - *Explanation of Market Disruption*

- Opened camp in busiest portion of park
 - Opened within 5 km of Mukambi
 - Commercial Transgressions facilitated by the project
 - Poaching of Mukambi trained Managers
 - Poaching of Mukambi Business contact lists
 - Utilization of Mukambi established road network
 - project business plan developed by Mukambi
-

Claim Categories

The following elements are to be considered when establishing a financial value of the claim

- a. ***Direct costs***
 - i. resulting from the activities necessitated by this claim
 - ii. Types to include
 - 1. Attorney Fees
 - 2. Financial Consulting Fees
 - 3. Management time
 - 4. Travel Costs
 - 5. Communication Costs
 - b. ***Loss of Future Revenues***
 - i. Resulting from the Consequential Event
 - c. ***Damages to existing business***
 - i. Consequential costs and damages to the Mukambi business resulting from the **Consequential Event**
 - 1. Database
 - d. ***Capital Value loss***
 - i. Deterioration of the Capital Value of the business resulting from the Consequential Event
 - e. Duress Stress Cost
-

MOTIVATIONS

LOST REVENUE

Basis of Calculation

Net Current Value of all future annual revenue streams considered to be "lost" revenue to Green Safari operation.

Calculated by...

- **Calculate potential annual revenue**
 - Based on average Mukambi room rate, multiplied by the number of rooms Green Safari's will "steal" occupancy from Mukambi
- **Adjust calculated annual revenue for**
 - Annual Occupancy rate
 - Estimate of Green Safaris room sales that would be considered totally new market sales, and not stolen from Mukambi 's market
 - Direct variable cost included in room rates
- **Calculated increase in year on year revenues**
 - Assumption of % annual year on year increase in revenue
- **Net Current value Discount %**
 - Future revenue stream discounted to net current value by discount percentage
- **Number of years future lost revenue to be included in calculation**
 - Discounted future revenue streams limited to number of years considered fair business period

Assumptions

1. Number of Rooms

Variable Factor: 8 Standard Rooms – 2 Family Rooms [6 bush camp rooms per bush camp]

- a. Lost revenue is based on the assumption of what the number of Green Safari rooms available to be sold in the market, will directly remove those room sales from Mukambi's sales earnings
- b. Assumption is further made that Green Safaris will, for best commercial reasons, establish at least 2 bush camps of 6 rooms each

2. Current Mukambi Rates

Variable Factor: \$500 Standard room - \$800 Family Room

- a. Based on average room rate over various rate periods, and over various markets

3. Assumed Occupancy

Variable Factor: 50%

- a. Total revenue is adjusted for the assumed occupancy % for the direct market Mukambi operates in
- b. Calculated on expected short term future rate
 - i. Assumption occupancy would continue on an upward trend year on year, based on
 1. improved targeted marketing
 2. Repeat business built over time

4. Variable Expense in Rate

Variable Factor: 25%

- a. The calculation of loss of future revenue under this model, the definition of revenue is taken to be the gross value of booking revenue, based on number of nights, number of rooms and average room rates

- b. No consideration is given to net profits. This is on the basis that fixed and semi-variable costs apply to the business regardless of the amount of revenue lost to the Green Safari project.
- c. However, the revenue calculation is adjusted by a variable cost factor, representing the total **direct variable cost** applicable to a room
 - i. Variable cost is considered costs such as inclusive food, inclusive drinks, activity game drive and boat fuel and wear & tear, cleaning materials,

5. Annual Revenue Rate Increase

Variable Factor: 8%

- a. Annual revenue increases are obtained from 3 source channels
 - i. **Room Rate** increase
 - 1. Estimated annual increase based on Zambia's annual inflation rate of 7%
 - ii. Increase in physical **number of rooms** available
 - 1. Assumption that Green Safari will in year one, establish two bush camps of 6 rooms each
 - iii. Increase in average annual room **occupancy rate**
 - 1. Assumption that a combination of targeted sales efforts, an increase in global travel numbers, focused marketing strategies, targeting new markets, and targeting new, niche markets, will result in an increase annually of the room occupancy rate

6. Net Current Value of future revenue streams discounts : Discount %

Variable Factor: 0.36%

- a. Based on the current Inflation rate in the Netherlands.

7. Net Current Value of future revenue streams discounts : Revenue Period

Variable Factor: 10 years

- a. Although consideration should be given to lost future revenue stream indefinitely, for the purposes of this calculation, a revenue stream of 10 future years has been considered
 - b. Supporting factors for the ongoing future viability of the business include
 - i. Business has successfully operated for 17 years
 - ii. Business has a secured 99 year lease ownership on the land where operations are built
 - iii. Zambia is considered politically stable in context of safari tourism
 - iv.
-

PLAINTIFF FINANCIAL CLAIM VALUE

TOTAL CLAIM - US\$

8.737.040

A] Direct Costs

99.700

Attorney Fees

24.600

Financial Consultants Fee

28.000

Management Time

40.300

Travel Costs

5.600

Communications Costs

1.200

B] Loss of Future Revenue

8.357.390

All Competitor rooms

17.908.692

Current Competitor Rooms

8.357.390

C] Damages to Existing Business

279.950

Original Project Development Plan

50.000

Lost Market Leadership

229.950

Leaked Management

CAPTIAL VALUE LOSS

12.536.084

Batch B

Document 6

Per aangetekende post

Hare Excellentie
De Minister van Buitenlandse Handel en
Ontwikkelingssamenwerking drs. E.M.J. Ploumen
Postbus 20061
2500 EB 'S-GRAVENHAGE

Tevens per gewone post en

cc per e-mail: [REDACTED]

Datum

19 juli 2017

Onze referentie

JB\aa\17000509 - Mukambi Safari Lodge/RVO

Uw referentie

MINBUZA-2017.729115 ENV-2017.3849

Advocaat

[REDACTED]

E-mail

[REDACTED]

Secretaresse

[REDACTED]

Direct nummer:

[REDACTED]

Hooggeachte vrouw Ploumen en geachte [REDACTED]

Op 24 mei 2017 heb ik u aangeschreven namens cliënte Mukambi Safari Lodge Ltd. inzake een verschil van inzicht dat zij heeft met de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland ('RVO'). Dit verschil van inzicht heeft betrekking op de wijze van uitvoering van het mandaat dat de RVO van u heeft ten aanzien van onder meer het nemen van besluiten en het verrichten van rechtshandelingen met het oog op toepassing van de Subsidieregeling Ministerie van Buitenlandse Zaken 2006, meer in het bijzonder het Besluit Vaststelling beleidsregels en subsidieplafond Private Sector Investeringsprogramma ("PSI").

In vorennoemde brief gaf ik aan dat er aan de zijde van de RVO tot op dat moment geen bereidheid had bestaan om in gesprek te gaan met cliënte om te onderzoeken of partijen hun verschil van inzicht in der minne konden beslechten. Na mijn schrijven aan u ontving ik alsnog een uitnodiging van de RVO voor een gesprek met cliënte. Dit gesprek heeft plaatsgevonden op 16 juni 2017. De gebeurtenissen die zowel tijdens als na afloop van dit gesprek hebben plaatsgevonden, hebben bij cliënte echter geen vertrouwen gewekt in de wijze waarop de RVO deze zaak van cliënte behandelt. In het hiernavolgende zal ik kort uiteenzetten de gebeurtenissen waardoor het vertrouwen van cliënte in de RVO beschaamd is geraakt. Voor een volledige uiteenzetting van alle feiten en gebeurtenissen verwijs ik u naar de bijgevoegde brief en bijlagen (**bijlage 1**).

Het verschil van inzicht tussen Mukambi en de RVO heeft betrekking op het handelen van de RVO in het kader van de aan het project 'Green Safaris' (PSI12/ZM/21) toegekende subsidie op grond van het Besluit Vaststelling beleidsregels en subsidieplafond Private Sector Investeringsprogramma ("PSI"). De wijze van uitvoering van het project 'Green Safaris' is niet in overeenstemming met de subsidieaanvraag en het initiële toekenningsbesluit geschied, waardoor Mukambi ernstige schade heeft geleden en nog steeds lijdt. Door de gewijzigde uitvoering van voornoemd Project is namelijk sprake van ernstige marktverstoring/concurrentievervalsing.

Mukambi heeft de RVO over de gewijzigde uitvoering van het Project al in 2015 aangeschreven en steeds daartegen haar bezwaren kenbaar gemaakt. Aangezien Mukambi niet werd gekend in deze bezwaren, heeft zij uiteindelijk eind 2016 een verzoek tot schadevergoeding ingediend. Dit verzoek was gegrond op de idee dat de RVO onrechtmatig heeft gehandeld door onvoldoende toezicht te houden op de wijze van uitvoering van het Project. Uiteindelijk heeft naar aanleiding van het verzoek tot schadevergoeding op 16 juni jl. een gesprek plaatsgevonden tussen enerzijds Mukambi en haar gemachtigden en anderzijds de RVO. Vanuit de RVO waren bij het gesprek aanwezig [REDACTED] en een trainee.

Tijdens het gesprek op 16 juni 2017, waarvoor de heer Van der Heide, eigenaar van Mukambi, is overgekomen vanuit Zambia, werden Mukambi en haar gemachtigden voor het eerst op de hoogte gebracht van een goedkeuringsbesluit dat door de RVO zou zijn genomen met betrekking tot de gewijzigde uitvoering van het Project 'Green Safaris'. In alle schriftelijke communicatie tot op dat moment over de bezwaren van Mukambi tegen de wijzigingen is nooit eerder met een woord gesproken over een dergelijk goedkeuringsbesluit. Dat is reeds onbegrijpelijk gezien het feit dat Mukambi al sinds medio 2015 haar bezwaren tegen de betreffende wijzigingen heeft geuit. Het wordt echter nog onbegrijpelijker wetende dat Mukambi mede-aanvrager was van de subsidie voor dit Project. Na haar terugtrekking als lokale partner uit het Project 'Green Safaris' is Mukambi vanuit de RVO zelfs verzocht een verklaring van geen bezwaar op te stellen met betrekking tot haar vervanging en voortzetting van het Project. Deze heeft Mukambi afgegeven, ervan uitgaande dat het Project zou worden uitgevoerd conform initiële subsidieaanvraag en -toekenning. Bij goedkeuring door de RVO van dergelijke ingrijpende wijzigingen had Mukambi logischerwijs wederom in de gelegenheid moeten worden gesteld haar zienswijze daarop te geven. Dit is nimmer geschied en, sterker nog, Mukambi is als belanghebbende niet eens op de hoogte gebracht van dit goedkeuringsbesluit. Het gesprek op 16 juni 2017 komt met de mededeling van dit goedkeuringsbesluit echter wel teneinde; de RVO stelt daarmee wél voldoende toezicht te hebben gehouden. Mukambi en haar gemachtigden hebben zich op deze wending in het gesprek niet voor kunnen bereiden.

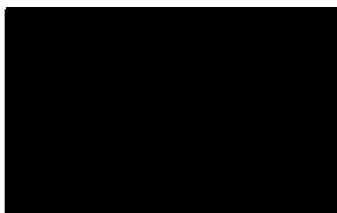
Na het gesprek op 16 juni 2017 duurde het vervolgens nog bijna twee weken alvorens Mukambi daadwerkelijk het betreffende goedkeuringsbesluit ontving vanuit de RVO. Zoals u in de brief en bijlagen bij onderhavige brief kunt lezen, ontvangt Mukambi op 29 juni 2017 het vermeende goedkeuringsbesluit d.d. 16 juni 2015. Dit 'besluit' is echter een Word bestand met een erg bijzondere opmaak. Op 4 juli 2017 ontvangt cliënte op verzoek vervolgens een scan van het officiële besluit in PDF. Bijzonder is dat op het moment dat naar de eigenschappen van beide documenten wordt gekeken, daaruit volgt dat beide documenten zijn aangemaakt op dezelfde datum als dat ze naar cliënte zijn verstuurd.

Na meermaals daarom te hebben verzocht, ontvangt cliënte uiteindelijk op 10 juli 2017 de notulen van het gesprek dat tussen haar en de RVO op 16 juni 2017 heeft plaatsgevonden. Vervolgens blijkt dat deze notulen zowel onvolledig zijn als onwaarheden bevatten. Daarover heeft cliënte bijgevoegde brief aan de RVO geschreven, naar de inhoud waarvan ik u korthedshalve verwijs.

Gezien voorgaande is cliënte al het vertrouwen in de RVO kwijtgeraakt. Cliënte heeft sterk het idee dat de RVO bepaalde zaken probeert te verdoezelen, althans, in ieder geval niet bereid is met cliënte mee te denken. Cliënte heeft op 7 juli 2017 een pro forma bezwaar ingediend tegen het goedkeuringsbesluit d.d. 16 juni 2015. Dit pro forma bezwaar is als **bijlage 2** bij deze brief gevoegd. Cliënte zal op het moment dat zij de aanvullende gronden van bezwaar gereed heeft, deze eveneens aan u zenden. Verzoek daarbij is of uw ministerie aan onderhavige zaak aandacht wil besteden en/of de behandeling van dit dossier over kan nemen van de RVO. Hoewel cliënte ermee bekend is dat gezien het verleende mandaat de RVO tevens zelfstandig bevoegd is bezwaren af te handelen die verband houden met besluiten die de RVO heeft genomen op grond van de Subsidieregeling Ministerie van Buitenlandse Zaken 2006, heeft cliënte begrijpelijkerwijs geen vertrouwen meer in een zorgvuldige en correcte afhandeling door de RVO van haar bezwaar.

Ik verneem graag uw reactie.

Met vriendelijke groet, mede namens Edjan van der Heide,

Batch B

Document 6.1

BIJLAGE 1.

PER AANGETEKENDE POST

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
T.a.v. [REDACTED]
Postbus 40219
8004 DE ZWOLLE

**Tevens per gewone post
en per e-mail:** [REDACTED]

Cc: [REDACTED]

Datum

12 juli 2017

Onze referentie

JB\aa\17000509 - Mukambi Safari Lodge/RVO

Uw referentie

Advocaat
[REDACTED]

E-mail
[REDACTED]

Secretaresse
[REDACTED]

Direct nummer: [REDACTED]

Geachte [REDACTED]

Op 10 juli 2017 ontving ik van u de notulen van het gesprek dat op 16 juni 2017 heeft plaatsgevonden bij de RVO tussen onzerzijds [REDACTED] en ondergetekende en aan de zijde van de RVO [REDACTED] en u. Via deze weg wil ik u namens cliënte laten weten dat zij zich met de inhoud van deze notulen niet kan verenigen. De notulen zoals door de RVO opgesteld geven een onjuiste weergave van het gesprek. Niet alleen zijn in de notulen belangrijke zaken weggelaten, tevens zijn daarin kennelijke onjuistheden/onwaarheden opgenomen. Na een korte inleiding, zal ik in het hiernavolgende uiteenzetten op welke punten de notulen onjuist dan wel onvolledig zijn.

Het gesprek vond plaats naar aanleiding van een verzoek tot schadevergoeding dat cliënte bij de RVO had ingediend. Dit verzoek was ingegeven door het feit dat de RVO onvoldoende toezicht heeft gehouden bij/op de uitvoering van het project 'Green Safaris' (PSI12/ZM/21). Voor de volledigheid zijn bijgevoegd het verzoek tot schadevergoeding d.d. 1 maart 2017 als **bijlage 1**, de afwijzing van het verzoek vanuit de RVO (**bijlage 2**) alsmede mijn reactie namens cliënte op deze afwijzing d.d. 24 mei 2017 als **bijlage 3**.

Zoals uit deze schriftelijke stukken blijkt, is cliënte er steeds vanuit gegaan dat de RVO onvoldoende toezicht heeft gehouden op de uitvoering van het project 'Green Safaris', nu deze niet werd uitgevoerd conform het initiële toekenningsbesluit (**bijlage 4**). Belangrijke wijzigingen waren onder meer de locatie van het project, de uitvoering van het project alsmede (de afwezigheid van een) lokale partner. Door deze wijzigingen, en met name de wijziging van locatie, ondervond en ondervindt cliënte ernstige schade. Kort gezegd is door deze wijziging van uitvoering van het project 'Green Safaris' ernstige marktverstoring opgetreden. Voor de volledige uiteenzetting van de marktverstoring en de schade zoals cliënte deze lijdt, verwijs ik u naar de bijlagen zoals hiervoor genoemd. Hier volstaat cliënte met op te merken dat deze ernstige marktverstoring door de RVO had kunnen worden voorkomen.

Tijdens het eerdergenoemde gesprek op 16 juni jl. is cliënte, bij monde van de heer Van der Heide, inderdaad gestart met een feitelijke uiteenzetting van alle gebeurtenissen die aanleiding vormden voor het gesprek. Tot zoverre zijn de notulen correct. De heer Van der Heide heeft onder meer uiteengezet dat hij als mede-aanvrager van de subsidie betrokken is geweest bij het project 'Green Safaris', maar dat hij zich vanwege verschil van inzicht met de investeerder eVentures uit het Project heeft teruggetrokken. Op dat moment is hem vanuit de RVO gevraagd of hij bezwaren had tegen een voortzetting van het Project. Aangezien het Project zoals omschreven in de initiële subsidieaanvraag (**bijlage 5**) Zambia en het toerisme aldaar ten goede zou moeten komen, had de heer Van der Heide tegen een voortzetting van het Project geen bezwaar. De nieuwe Lodge zou op een geheel andere locatie gevestigd zijn dan Mukambi en zich bovendien op een andere markt richten. Mukambi heeft derhalve op 14 mei 2014 een verklaring van geen bezwaar gestuurd naar de RVO. Deze verklaring van geen bezwaar is als **bijlage 6** bij deze brief gevoegd. Medio augustus 2015 kwam cliënte erachter dat het Project niet conform subsidieaanvraag en -toekening werd uitgevoerd. De heer Van der Heide heeft hierover contact opgenomen met [REDACTED] en zijn bezwaren daarover geuit. De e-mailwisseling tussen beide is als **bijlage 7** bij deze brief gevoegd.

Na voornoemde feitelijke uiteenzetting door de heer Van der Heide tijdens het gesprek op 16 juni jl., heeft [REDACTED] het woord gekregen. In zijn reactie gaf [REDACTED] onder meer aan dat wel voldoende toezicht is gehouden door de RVO. De voornoemde wijzigingen waartegen de heer Van der Heide steeds zijn bezwaren heeft geuit, zijn volgens [REDACTED], zo merkte hij op tijdens het gesprek, goedgekeurd door de RVO na daartoe een wijzigingsaanvraag van eVentures te hebben ontvangen. Dit is voor het eerst dat de heer Van der Heide en zijn gemachtigden horen over dit goedkeuringsbesluit. Wij hebben tijdens het gesprek op 16 juni jl. dan ook onze verbazing hierover uitgesproken. De heer Van der Heide heeft in 2015 reeds uitgebreid schriftelijk contact gehad met [REDACTED] over de wijzigingen en zijn bezwaren daartegen (bijlage 7). In één van haar reacties d.d. 28 augustus 2015 schrijft zij zelfs: *'Het klopt dat de nieuwe lodge van Vincent [eigenaar eVentures, JBH] door PSI wordt gesteund. Het klopt ook dat we ten tijde van de project aanvraag naar concurrentie vervalsing keken. Maar dat was ten tijde van de beoordeling. Als we een project eenmaal groen licht hebben gegeven en de beschikking hebben verstuurd, dan toetsen we daar niet nogmaals op. Immers er kunnen vanaf dat moment ook andere bedrijven vergelijkbare initiatieven starten. Dan kunnen wij de subsidie niet meer intrekken'*. Ook in de schriftelijke stukken vanuit de RVO naar aanleiding van het verzoek tot schadevergoeding is met geen woord gesproken over het goedkeuringsbesluit dat op 16 juni 2017 tijdens het gesprek ineens naar voren werd gebracht.

Op geen enkele manier wordt in de notulen naar voren gebracht dat zowel cliënte als haar gemachtigden derhalve zeer verbaasd waren over het goedkeuringsbesluit. Ook onvermeld is in de notulen gelaten dat naar aanleiding van een vraag onzerzijds door [REDACTED] tijdens het gesprek zelfs is gesteld dat het goedkeuringsbesluit pas is genomen nadat de wijzigingsaanvraag weer volledig was getoetst aan het Besluit Vaststelling beleidsregels en subsidieplafond Private Sector Investeringsprogramma ("PSI").

In de notulen staat voorts het volgende vermeld: *'Wijzigingsbeslissing van de initiële toekenning: die is tot stand gekomen na Mukambi te hebben geraadpleegd; zie de afgegeven verklaring van geen bezwaar. Hiermee is de rechtmatigheid wel afgedekt'.*

Dit is flagrant bezijden de waarheid! De onjuistheid hiervan is bovendien aantoonbaar. In de eerste plaats blijkt reeds uit de eerder overgelegde emailwisseling met [REDACTED] (bijlage 7) dat cliënte niet op de hoogte was van een eventuele wijzigingsaanvraag ten behoeve van de uitvoering van het Project, laat staan dat zij hierover een verklaring van geen bezwaar heeft afgegeven. Ten tweede blijkt de onjuistheid eveneens uit de data van gebeurtenissen/besluiten. De verklaring van geen bezwaar heeft de heer Van der Heide gegeven op 14 mei 2014 naar aanleiding van zijn terugtrekking als lokale partner uit het Project Green Safaris. Deze datum staat niet alleen vermeld op de verklaring van geen bezwaar zoals als bijlage 6 is overgelegd, maar het tijdstip van het afgeven van deze verklaring volgt eveneens logischerwijs uit een e-mailwisseling tussen [REDACTED] en cliënte ter zake (bijlage 8). Uit deze e-mailwisseling volgt dat [REDACTED] en cliënte eind maart 2014 hebben gecommuniceerd over de door cliënte af te geven verklaring van geen bezwaar. Op 29 juni 2017 heeft cliënte eindelijk de goedkeuringsbeslissing van de wijzigingsaanvraag van eVentures inzake de wijze van uitvoering van het Project ontvangen. Deze goedkeuringsbeslissing is als **bijlage 9** bij deze brief gevoegd. Hieruit volgt dat het betreffende besluit is genomen op 16 juni 2015. Dat wil zeggen ruim een jaar na de door cliënte afgegeven verklaring van geen bezwaar. Het is dus onmogelijk dat de verklaring van geen bezwaar van cliënte betrekking had op de wijzigingsaanvraag van eVentures en/of de wijzigingsbeslissing van de RVO ter zake. De verklaring van geen bezwaar zag enkel op de voortzetting van het Project conform initiële toekenningsbeslissing zonder verdere betrokkenheid van cliënte als lokale partner. Dit is ook tijdens het gesprek op 16 juni 2017 duidelijk door cliënte uiteengezet.

Cliënte is gelet op al het voorgaande derhalve van mening dat de notulen een onjuiste en onvolledige weergave zijn van het gesprek zoals dat op 16 juni 2017 tussen haar, haar gemachtigden en de RVO heeft plaatsgevonden.

Cliënte kan zich voorts niet aan de indruk onttrekken dat de RVO haar onrechtmatig handelen tracht te verdoezelen. Er is een aantal feiten die deze indruk bij cliënte hebben gewekt.

In de eerste plaats heeft de RVO zowel mondeling als schriftelijk nooit met een woord gerept over het goedkeuringsbesluit d.d. 16 juni 2015, waarmee wijziging van de uitvoering van het Project 'Green Safaris' zou zijn goedgekeurd. Pas op het moment dat de heer Van der Heide namens Mukambi voor een gesprek met de RVO helemaal overkomt uit Zambia wordt dit besluit voor het eerst genoemd. Daarmee wordt voorts het verzoek om schadevergoeding en het onrechtmatig handelen van de RVO afgedaan; immers, de RVO heeft wel voldoende toezicht gehouden blijkt uit dit besluit.

Ten tweede duurt het na het gesprek nagenoeg twee weken voordat vervolgens wordt gereageerd op het verzoek van cliënte tot toezending van dit goedkeuringsbesluit. Het 'besluit' dat cliënte dan ontvangt, is een Word bestand met een erg bijzondere opmaak (**bijlage 10**). Pas een kleine week later ontvangt cliënte het 'officiële' ingescande document, het goedkeuringsbesluit in PDF format (bijlage 9). Bijzonder is dat op het moment dat naar de eigenschappen van beide documenten wordt gekeken, daaruit volgt dat beide documenten zijn aangemaakt op dezelfde dag als dat ze naar cliënte zijn verstuurd.

Tot slot ontvangen wij de notulen van ons gesprek d.d. 16 juni 2017 welke niet een correcte weergave zijn van het gesprek. Niet alleen zijn de notulen onvolledig, ze verkondigen inzake het goedkeuringsbesluit ook een onwaarheid, namelijk dat Mukambi zou zijn geraadpleegd voorafgaand aan dit goedkeuringsbesluit.

Gezien voorgaande ziet cliënte zich dan ook genoodzaakt deze zaak wederom onder de aandacht te brengen bij de Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. Cliënte heeft het gevoel bij de RVO op deze manier niet verder te komen en zij vraagt zich ook sterk af of haar bezwaar tegen het goedkeuringsbesluit d.d. 16 juni 2015 alsmede een vervolgprocedure door de RVO wel op correcte wijze zullen worden behandeld. Derhalve is haar verzoek aan de Minister in dit dossier mee te gaan kijken.

Onderhavige reactie op de notulen van het gesprek tussen Mukambi en haar gemachtigden enerzijds en de RVO anderzijds d.d. 16 juni 2017 dient als integraal onderdeel van de notulen te worden beschouwd. Ik verzoek u deze dan ook aan de notulen te hechten.

Met vriendelijke groeten, mede namens de heer Van der Heide,

Batch B

Document 6.1.1

BIJLAGE 3.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
Afdeling Juridische Zaken
T.a.v. [REDACTED]
Postbus 8242
3503 RE UTRECHT

Vooraf per e-mail: [REDACTED]

Datum
24 mei 2017
Onze referentie
JB\JB\17000509 - Mukambi Safari Lodge/RVO
Uw referentie
490-16-46

Advocaat
[REDACTED]

E-mail
[REDACTED]

secretaresse
[REDACTED]

Direct nummer: [REDACTED]

Geachte [REDACTED]

In uw brief van 20 april 2017 geeft u aan dat de RVO geen aansprakelijkheid voor de door Mukambi geleden schade erkent en deze derhalve niet zal vergoeden. In het hiernavolgende zal ik eerst kort uiteen zetten wat de door de RVO aangedragen argumenten/standpunten zijn om de aansprakelijkheid voor de schade van cliënte niet te erkennen. Voorts zal ik op een aantal van deze argumenten/standpunten namens cliënte ingaan. Tot slot zal ik u verzoeken uw oordeel te heroverwegen en een opening te bieden voor een constructief gesprek over de situatie waarin cliënte zich bevindt.

Brief RVO

Aansprakelijkheid voor de schade van cliënte erkent de RVO niet op grond van kortweg de navolgende argumenten/standpunten. De RVO gaat uit van de rechtmatigheid van het besluit waarmee de subsidie voor het project "Green Safari's" is toegekend. Indien cliënte tegen toekenning van deze subsidie bezwaar had, had zij volgens de RVO als derde belanghebbende bezwaar kunnen indienen tegen de toekenning van de subsidie aan genoemd project. Voorts geeft u aan dat de subsidie toegekend aan het project "Green Safari's" nog niet definitief is vastgesteld.

Vervolgens stelt u dat de RVO niet onrechtmatig heeft gehandeld in civielrechtelijke zin. De RVO heeft volgens u voldoende toezicht gehouden op de uitvoering van het project "Green Safari's". De subsidie zou volgens u geen marktverstoring veroorzaken, althans deze is door cliënte onvoldoende bewezen.

Van Elmpststraat 2
9723 ZL Groningen
www.dehaanlaw.nl

Postbus 723
9700 AS Groningen
T 050 - 57 57 400
F 050 - 20 57 003
E info@dehaanlaw.nl
[REDACTED]

Alle diensten en werkzaamheden worden verricht uit hoofde van een overeenkomst van opdracht met De Haan Advocaten en Notarissen B.V. Op de overeenkomst van opdracht zijn de algemene voorwaarden van toepassing, die te raadplegen zijn op www.dehaanlaw.nl. De aansprakelijkheid is beperkt tot het bedrag waartoe onze aansprakelijkheidsverzekering in het desbetreffende geval recht op uitkering geeft.

KvK nummer: 02058197

Company with Quality System, certified by DNV ISO 9001

Evenmin acht u bewezen dat het causaal verband tussen het onvoldoende toezicht houden door de RVO op de uitvoering van het project en de schade van cliënte is gelegen in de marktverstoring. de conclusie kan volgens u geen andere zijn dan dat de RVO niet aansprakelijk kan worden gehouden voor de door cliënte geleden schade.

Reactie

Namens cliënte zal ik niet op alle door u aangedragen standpunten en argumenten ingaan. Dit betekent echter geenszins dat cliënte deze standpunten erkent. Cliënte behoudt zich het recht voor in een eventuele procedure alle door u aangedragen feiten/standpunten alsnog inhoudelijk te betwisten. Een aantal aspecten wil cliënte echter graag middels deze brief nogmaals onder uw aandacht brengen, in de verwachting dat dit voor de RVO aanleiding vormt de zaak nogmaals tegen het licht te houden.

Rechtmatigheid

In de eerste plaats beroept de RVO zich bij herhaling op de gestelde rechtmatigheid van het besluit waarmee de subsidie aan het project "Green Safari's" is toegekend. Cliënte had volgens u eerder bezwaar kunnen en moeten maken tegen de subsidietoekenning.

Cliënte deelt deze mening niet. Zoals in de brief van 1 maart 2017 is uiteengezet, had cliënte geen bezwaren tegen de uitvoering van het project zoals in de subsidieaanvraag verwoord; zij was immers mede-aanvrager. Eén van de belangrijkste kenmerken van de nieuwe lodging and safari-operator was dat deze zich zou gaan vestigen in de Moshi-area in Kafue National Park, zo'n 100 km verwijderd van cliënte en op drie tot vier uur reisafstand. De Moshi-area is een onontgonnen terrein en het vestigen van een lodging and safari-operator in dit gebied zou een innovatief en vernieuwend project zijn geweest.

Vanaf het moment dat een begin is gemaakt met de uitvoering van het project is cliënte en de RVO, naar ik aanneem ook, echter gebleken dat de nieuwe lodging and safari operator zich heeft gevestigd op 5 kilometer hemelsbreed afstand van cliënte. Dit belangrijkste bezwaar van cliënte bestond vanzelfsprekend nog niet op het moment dat het besluit van de subsidietoekenning door de RVO werd genomen. Het is dan ook niet juist dat de RVO aansprakelijkheid probeert af te wenden met een beroep op de rechtmatigheid van het besluit. Dat de subsidie nog niet definitief is vastgesteld doet hieraan niet af. Op het moment dat de eerste paal in de grond werd geslagen, had het voor de RVO duidelijk moeten zijn dat het project niet zou worden uitgevoerd conform de subsidietoekenning.

Toezicht & Marktverstoring

De RVO had derhalve vanaf het moment dat een begin is gemaakt met de uitvoering van het project "Green Safari's" zijn toezichthoudende bevoegdheden bij de subsidieverlening aan moeten wenden. Immers, zoals u zelf ook schrijft in uw brief, wordt een PSI-subsidie enkel toegekend aan projecten die innovatief zijn en significant vernieuwend voor de betreffende markt. Zoals hiervoor uiteengezet, was het feit dat het project zou worden uitgevoerd in een onontgonnen gebied van het Kafue National Park één van de meest vernieuwende en innovatieve aspecten.

U schrijft: 'Als een subsidie wordt toegekend aan een project dat zich richt op activiteiten die op de Lokale markt al op commerciële basis worden uitgevoerd, leidt deze subsidie tot marktverstoring'.

Daarvan is nu juist sprake.

Er zijn in de omgeving van Mukambi, in een straal van 15 km, zoals u zelf ook schrijft, nog vijf lokale ondernemers actief. Op de lokale markt worden soortgelijke activiteiten als die van het project "Green Safari's" derhalve al op commerciële basis uitgevoerd. Het project "Green Safari's" zou niet binnen deze straal worden opgezet en uitgevoerd. Nu dit wel is gebeurd, is sprake van marktverstoring.

Het project is daarmee niet vernieuwend noch innovatief. U stelt voorts dat de vernieuwing is gelegen in de ecovriendelijke uitvoering van het project. Het is bijzonder dat de RVO alleen op basis daarvan alsnog oordeelt dat het project vernieuwend was. Eerdere subsidieaanvragen van cliënte voor volledig ecovriendelijke projecten heeft de RVO namelijk afgewezen, omdat er meer groene operators zijn en de subsidie derhalve marktverstoring zou werken. Bovendien geeft u ten aanzien van het project "Green Safari's" nog aan dat de RVO ondertussen is gebleken dat aan de ecovriendelijke uitvoering, alsmede de gerichtheid op het duurdere groene marktsegment geen subsidieconforme uitvoering wordt gegeven.

Dan resteert de vraag in welke zin het project "Green Safari's" wel vernieuwend en innovatief is, welke tevens de conclusie kan dragen dat geen sprake is van marktverstoring door de subsidie van de RVO? In ieder geval is aan geen van de navolgende punten voldaan zoals omschreven in de subsidieaanvraag:

'This project will not compete with existing commercial activities in Zambia. PSI subsidy for the joint venture will not lead to market distortion:

- *This initiative aims at a completely new market, for which other operators simply don't have a proposition. With our new and unique combination of CO2-neutrality, electric game drives and high comfort in the Moshi area, sold through new market channels to a new and different type of client, we will not be competing with existing players in the Zambian tourism industry'.*

Relativiteit & causaal verband

Voorts meent u dat het feit dat een PSI-subsidie niet mag leiden tot marktverstoring een norm is die zich richt tot de Nederlandse en Zambiaanse overheid. Daarmee zou niet voldaan zijn aan het vereiste van de relativiteit. Het één sluit naar de mening van cliënte het andere echter niet uit. Het feit dat de Nederlandse (en Zambiaanse) overheid zich bij toekenning van een subsidie rekenschap moeten geven van het feit dat deze geen marktverstoring mag hebben, zegt niets over wiens belangen met deze norm getracht worden te beschermen.

Het lijkt mij niet nodig uw eerder aangehaalde citaat aangaande de marktverstoring te herhalen, maar uit dit citaat blijkt wel duidelijk dat deze norm aan de Nederlandse overheid wordt opgelegd om lokale ondernemers, die dezelfde activiteiten al op commerciële basis uitvoeren, te beschermen. Daarmee is naar mijn mening voldaan aan het vereiste van de relativiteit in onderhavige casus.

Een laatste punt dat ik namens cliënte wil benoemen is het causaal verband.

U bent van mening dat deze, evenals de schade, door cliënte onvoldoende is gesteld en bewezen. Causaal verband moet aanwezig zijn tussen het onvoldoende toezicht houden door de RVO op de uitvoering van de subsidie en de marktverstoring (waarin de schade van cliënte is gelegen).

Zoals hiervoor uiteengezet, had de RVO bij het in de grond slaan van de eerste paal van het project al zijn toezichthoudende bevoegdheden moeten aanwenden. Op dat moment bleek reeds dat het project niet voldeed aan de voorwaarden van de subsidietoekenning en dientengevolge een belangrijk marktverstoring effect zou hebben. De RVO is, zoals u zelf ook schetst, niet alleen belast met toezicht achteraf bij de subsidievaststelling, maar ook aan tussentijdse controles (artikel 4:48 BW). Deze tussentijdse controles zijn derhalve niet uitgevoerd of daaraan is onvoldoende gevolg gegeven. Daardoor concurreert cliënte nu met een naastgelegen lodging and safari operator, die in geen enkel opzicht vernieuwend is, zich richt op dezelfde klanten als zij, eenzelfde of zelfs een lager prijsniveau hanteert en daaruit meer winst haalt door de door RVO toegekende subsidie. Ik zie niet in hoe dit tot een andere conclusie kan leiden dan dat de RVO door onvoldoende toezicht te houden marktverstoring in de hand heeft gewerkt.

Conclusie

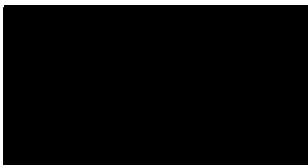
Zoals hiervoor aangegeven, ben ik namens cliënte niet op alle door u aangedragen argumenten ingegaan. Reden hiervoor is dat het voor cliënte onzeker is of de RVO bereid is met haar een gesprek aan te gaan. Indien daarvoor geen opening bestaat, zou cliënte op dit moment onnodige kosten maken.

Cliënte is bereid in gesprek te gaan met de RVO. Cliënte wil daarbij benadrukken dat het schadebedrag zoals berekend door haar accountant juist is, maar dat een bedrag aan schadevergoeding vanzelfsprekend onderhandelbaar is. Cliënte kan zich voorstellen dat, indien partijen in gesprek gaan, een derde partij bij wijze van bindend advies als onafhankelijk deskundige wordt aangewezen die de schade van cliënte zal vaststellen.

Ik verneem graag spoedig van u over het vervolg. Indien bij de RVO geen bereidheid bestaat om te overleggen, ziet cliënte, gezien de omvang van haar schade, geen andere uitweg dan de zaak voor te leggen aan de rechter. Voor de volledigheid zij opgemerkt dat cliënte zekerheidshalve eveneens een pro forma bezwaar zal indienen tegen de mededeling tot afwijzing van het verzoek om schadevergoeding.

Voorts wordt deze brief, alsmede de eerdere brief met bijlagen in kopie gestuurd naar de Minister van Buitenlandse Zaken in wiens opdracht de RVO belast was met het toekennen van PSI-subsidies en het houden van toezicht op de projecten waarvoor een PSI-subsidie is toegekend.

Met vriendelijke groet, mede namens

Batch B

Document 6.1.2

BIJLAGE 6

**MUKAMBI SAFARI LODGE
MUKAMBI PLAINS CAMP**

Tel: [REDACTED]
Skype: [REDACTED]
Email: info@mukambi.com
Web: www.mukambi.com

[REDACTED]
Rijksdienst voor ondernemend Nederland
Postbus 20105
2500 EC, DEN HAAG

Lusaka, May 14th, 2014

Dear [REDACTED]

RE: NO OBJECTION CHANGE OF LOCAL PARTNER GREEN SAFARIS PROJECT

Hereby Mukambi Safari Lodge declares that it has no objections that it will be replaced as the local partner in the Green Safaris project no. PSI12ZM21.

Mukambi Safari Lodge also declares that it will have no further claims on any PSI monies related to the above mentioned project.

Yours sincerely,

Edjan van der Heide
Mukambi Safari Lodge

Batch B

Document 7

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

> Retouradres Postbus 40219, 8004 DE Zwolle

Mukambi Safari Lodge
p/a De Haan Advocaten & Notarissen
T.a.v. [REDACTED]
Postbus 723
9700 AS GRONINGEN

Afdeling Juridische Zaken

Postbus 40219
8004 DE Zwolle
www.rvo.nl

T 088 042 42 42

Referentienummer

PSI12ZM21

Ons kenmerk

JZ/PSI_REGULIER/170893/BNO

Bijlage(n)

Relevante regelgeving

Verzenddatum

03 AUG 2017

Betreft

Beslissing op bezwaar schadevergoeding PSI

Geachte [REDACTED]

Op 31 mei 2017 heb ik uw bezwaarschrift ontvangen tegen de brief van 20 april 2017. Deze brief is gestuurd in reactie op uw verzoek om schadevergoeding binnen het Private Sector Investment Programme (hierna: PSI).

In deze brief vindt u mijn beslissing op uw bezwaar en waarom deze beslissing is genomen. In de bijlage vindt u de artikelen waarop de beslissing gebaseerd is.

Beslissing

Ik verklaar uw bezwaar kennelijk niet-ontvankelijk (artikel 6:6 Algemene wet bestuursrecht, hierna: Awb). Daarom wordt uw bezwaarschrift inhoudelijk niet beoordeeld.

Procesverloop

Bezwaar

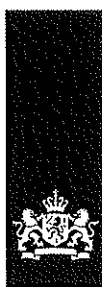
Op 31 mei 2017 ontving ik uw bezwaarschrift. Op 1 juni 2017 heb ik u verzocht een nadere motivering te verstrekken. Op 20 juli 2017 ontving ik uw verzoek om de termijn voor het verstrekken van de motivering te verlengen. Op 20 juli 2017 heb ik op u verzoek gereageerd.

Uw bezwaarschrift is gericht tegen mijn brief van 20 april 2017. In die brief heb ik u geïnformeerd over uw verzoek tot schadevergoeding PSI.

U bent niet gehoord (artikel 7:3 Awb).

Waarom deze beslissing?

Ik heb geen besluit genomen, waartegen u bezwaar kunt maken. Titel 8.4 Awb bepaalt hoe met schadevergoeding moet worden omgegaan. Art. 8:88 Awb kent een verzoekschriftprocedure, waarbij het tweede lid bepaalt dat het eerste lid niet van toepassing is als het besluit van beroep is uitgezonderd. Uit art. 8:89 Awb volgt dat, nu het bedrag dat u claimt hoger is dan € 25.000, de bestuursrechter niet bevoegd is. Tegen de afwijzing staat derhalve geen beroep open en daaraan voorafgaand evenmin bezwaar (art. 8:1 in samenhang gelezen met art. 7:1 Awb).

Afdeling Juridische Zaken

JZ/PSI_REGULIER/170893/BNO

In mijn brief van 1 juni 2017, nader gepreciseerd in mijn brief van 20 juli 2017, heb ik u verzocht om uiterlijk 27 juli 2017 aan te geven, waarom u van mening bent dat u bezwaar kan maken in plaats van de civielrechtelijke weg te bewandelen zoals is aangegeven in de bestreden brief. Hierop heb ik geen reactie ontvangen.

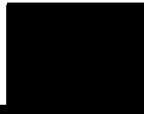
Indien u het niet eens bent met mijn brief van 20 april 2017, kunt u een procedure starten bij de civiele rechter.

Vragen

Als u nog vragen heeft over deze beslissing, kunt u ons bellen op telefoonnummer 088 042 42 42 (lokaal tarief).

Met vriendelijke groet,

de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
namens deze:

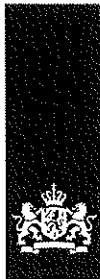

E. Groenewold

Senior Jurist Juridische Zaken Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Beroepsmogelijkheid

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief een beroepschrift indienen. Stuur het beroepschrift naar College van Beroep voor het Bedrijfsleven, Postbus 20021, 2500 EA 'S-GRAVENHAGE. Voor de behandeling van het beroep brengt College van Beroep voor het Bedrijfsleven aan u een bedrag in rekening.

In sommige situaties kunt u digitaal beroep instellen bij College van Beroep voor het Bedrijfsleven via <http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. Kijk op de genoemde site voor precieze voorwaarden.

BIJLAGE bij de beslissing op bezwaar inzake PSI12ZM21

Relevante wet- en/of regelgeving (met toelichting)

Artikel 6:5 Awb

1. Het bezwaar- of beroepschrift wordt ondertekend en bevat ten minste:
 - a. de naam en het adres van de indiener;
 - b. de dagtekening;
 - c. een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar of beroep is gericht;
 - d. de gronden van het bezwaar of beroep.
2. Bij het beroepschrift wordt zo mogelijk een afschrift van het besluit waarop het geschil betrekking heeft, overgelegd.
3. Indien het bezwaar- of beroepschrift in een vreemde taal is gesteld en een vertaling voor een goede behandeling van het bezwaar of beroep noodzakelijk is, dient de indiener zorg te dragen voor een vertaling.

Artikel 6:6 Awb

Het bezwaar kan niet-ontvankelijk worden verklaard, indien:

- a. niet is voldaan aan artikel 6:5 van de Awb of aan enig ander bij wet gesteld vereiste voor het in behandeling nemen van het bezwaar, mits de indiener de gelegenheid heeft gehad het verzuim te herstellen binnen een hem daartoe gestelde termijn.

Artikel 7:1 Awb

1. Degene aan wie het recht is toegekend tegen een besluit beroep op een administratieve rechter in te stellen, dient alvorens beroep in te stellen tegen dat besluit bezwaar te maken.

Artikel 7:3 Awb

Van het horen van belanghebbenden kan worden afgezien indien:

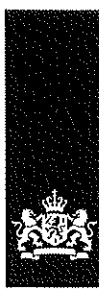
- a. het bezwaar kennelijk niet-ontvankelijk is.

Artikel 8:1 Awb

Een belanghebbende kan tegen een besluit beroep instellen bij de bestuursrechter.

Artikel 8:88 Awb

1. De bestuursrechter is bevoegd op verzoek van een belanghebbende een bestuursorgaan te veroordelen tot vergoeding van schade die de belanghebbende lijdt of zal lijden als gevolg van:
 - a. een onrechtmatig besluit;
 - b. een andere onrechtmatige handeling ter voorbereiding van een onrechtmatig besluit;
 - c. het niet tijdig nemen van een besluit;

d. een andere onrechtmatige handeling van een bestuursorgaan waarbij een persoon als bedoeld in artikel 8:2, eerste lid, onder a, zijn nagelaten betrekkingen of zijn rechtverkrijgenden belanghebbende zijn.

2. Het eerste lid is niet van toepassing indien het besluit van beroep bij de bestuursrechter is uitgezonderd.

Artikel 8:89 Awb

1. Indien de schade wordt veroorzaakt door een besluit waarover de Centrale Raad van Beroep of de Hoge Raad in enige of hoogste aanleg oordeelt, is de bestuursrechter bij uitsluiting bevoegd.

2. In de overige gevallen is de bestuursrechter bevoegd voor zover de gevraagde vergoeding ten hoogste € 25 000 bedraagt met inbegrip van de tot aan de dag van het verzoek verschenen rente, en onverminderd het recht van de belanghebbende om op grond van andere wettelijke bepalingen schadevergoeding te vragen.

3. De bestuursrechter is in de gevallen, bedoeld in het tweede lid, niet bevoegd indien de belanghebbende het verzoek heeft ingediend nadat hij terzake van de schade een geding bij de burgerlijke rechter aanhangig heeft gemaakt.

4. Zolang het verzoek van de belanghebbende bij de bestuursrechter aanhangig is, verklaart de burgerlijke rechter een vordering tot vergoeding van de schade niet ontvankelijk.

Batch B

Document 8

PER GEWONE POST

Rechtbank Den Haag
Afdeling Bestuursrecht
Postbus 20302
2500 EH DEN HAAG

Ingekomen op de griffie

12 SEP. 2017

Rechtbank Den Haag, Bestuursrecht

Tevens per aangetekende post verzonden

Datum

12 september 2017

Onze referentie

JB\aa\17000509 - Mukambi Safari Lodge/RVO

Uw referentie

Advocaat

E-mail

Secretaresse

Direct nummer:

BEROEPSCHRIFT

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij wordt namens **MUKAMBI SAFARI LODGE LTD.**, gevestigd te Zambia, aan het adres Private BAG E 523 (10101) Lusaka, te dezer zake domicilie kiezende ten kantore van de [REDACTED] aan de Van Elmpstraat 2, 9723 ZL te Groningen, die te dezer zake met recht van substitutie als haar gemachtigde wordt gesteld, een beroepschrift ingediend tegen de beslissing op bezwaar van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland ('RVO') d.d. 3 augustus 2017, waarbij het pro forma bezwaar d.d. 7 juli 2017 dat namens cliënte is ingediend kennelijk niet-ontvankelijk is verklaard. De beslissing op bezwaar is als **bijlage 1** bij dit beroepschrift gevoegd, het pro forma bezwaar als **bijlage 2**. Het uittreksel uit de Kamer van Koophandel van cliënte is als **bijlage 3** bijgevoegd. Het pro forma bezwaar richt zich tegen de goedkeuring van een wijzigingsaanvraag ingediend door eVentures in het kader van een aan eVentures toegekende PSI subsidie voor het Project "Green Safaris" (project PSI12ZM21). Het betreffende wijzigingsbesluit is als **bijlage 4** bij dit beroepschrift gevoegd. Cliënte kan zich met de inhoud van de beslissing op bezwaar d.d. 3 augustus 2017 niet verenigen en wenst daartegen in beroep te gaan.

In het hiernavolgende zal cliënte kort uiteenzetten waarom niet het College van Beroep voor het Bedrijfsleven bevoegd is van het beroep van cliënte kennis te nemen, maar de rechtbank locatie Zwolle. Tot slot zal cliënte verzoeken haar een termijn te stellen voor het aanvullen van de gronden van beroep.

Van Elmpstraat 2
9723 ZL Groningen
www.dehaanlaw.nl

Postbus 723
9700 AS Groningen
T 050 - 57 57 400
F 050 - 20 57 003
E info@dehaanlaw.nl

Alle diensten en werkzaamheden worden verricht uit hoofde van een overeenkomst van opdracht met De Haan Advocaten en Notarissen B.V. Op de overeenkomst van opdracht zijn de algemene voorwaarden van toepassing, die te raadplegen zijn op www.dehaanlaw.nl. De aansprakelijkheid is beperkt tot het bedrag waartoe onze aansprakelijkheidsverzekering in het desbetreffende geval recht op uitkering geeft.

KvK nummer: 02058197

Company with Quality System, certified by DNV ISO 9001

Bevoegdheid rechtbank Den Haag

In de beslissing op bezwaar d.d. 3 augustus geeft de RVO bij beroepsmogelijkheid aan dat tegen de beslissing op bezwaar beroep kan worden ingesteld bij het College van Beroep voor het Bedrijfsleven. Naar de mening van cliënte is dit niet juist en is de rechtbank Den Haag de bevoegde instantie om kennis te nemen van het beroep van cliënte. De reden hiervoor is de volgende.

Cliënte heeft in 2012 tezamen met eVentures Europe B.V. ('eVentures') een aanvraag gedaan voor een subsidie op grond van artikel 7.2 Subsidieregeling Ministerie van Buitenlandse zaken 2006 jo. Besluit Vaststelling beleidsregels en subsidieplafond Private Sector Investeringsprogramma ('PSI'). Deze subsidieaanvraag is ingediend bij de RVO en is op 21 december 2012 door de RVO toegekend. Cliënte heeft zich begin 2014 teruggetrokken uit het project. Op 16 juni 2015 heeft de RVO naar aanleiding van een wijzigingsverzoek van eVentures een wijzigingsbesluit genomen op grond van de hiervoor genoemde regelgeving. Tegen dit wijzigingsbesluit (**bijlage 4**) richt het kennelijk niet-ontvankelijk verklaarde bezwaar van cliënte zich.

Zoals uiteengezet, zijn zowel de subsidietoekenning d.d. 21 december 2012 (**bijlage 5**) als het wijzigingsbesluit d.d. 16 juni 2015 gebaseerd op de subsidieregeling Ministerie van Buitenlandse zaken 2006 en het Besluit Vaststelling beleidsregels en subsidieplafond Private Sector Investeringsprogramma. Tot aan 1 januari 2014 waren deze regelingen gebaseerd op de Kaderwet EZ-subsidies. Op 1 januari 2014 is echter ingevoerd de Kaderwet subsidies Ministerie van Buitenlandse Zaken. In de Memorie van Toelichting (TK 2012-2013, 33656 nr. 3) is uiteengezet dat de invoering van laatstgenoemde kaderwet samenhangt met de overgang van het beleidsterrein 'buitenlandse handel' van het Ministerie van Economische Zaken naar het Ministerie van Buitenlandse Zaken. De grondslag voor de Subsidieregeling Ministerie van Buitenlandse Zaken 2006 en het daarop gebaseerde Besluit Vaststelling beleidsregels en subsidieplafond Private Sector Investeringsprogramma is daarmee per 1 januari 2014 overgeheveld van de Kaderwet EZ-subsidies naar de Kaderwet subsidies Ministerie van Buitenlandse Zaken. Dit volgt uit artikel 2 Kaderwet subsidies Ministerie van Buitenlandse Zaken en uit artikel 1.1 sub b van de Subsidieregeling Ministerie van Buitenlandse Zaken 2006 waarin verwezen wordt naar de Kaderwet subsidies Ministerie van Buitenlandse Zaken.

De grondslag voor zowel het primaire besluit, zijnde het wijzigingsbesluit d.d. 16 juni 2015, alsmede de beslissing op bezwaar d.d. 3 augustus 2017 is derhalve artikel 2 Kaderwet subsidies Ministerie van Buitenlandse Zaken jo. artikel 7.2 Subsidieregeling Ministerie van Buitenlandse Zaken jo. het Besluit Vaststelling beleidsregels en subsidieplafond Private Sector Investeringsprogramma. Het standpunt van de RVO uiteengezet in de beslissing op bezwaar d.d. 3 augustus 2017 inhoudende dat het College van Beroep voor het Bedrijfsleven bevoegd zou zijn kennis te nemen van het beroep, is derhalve onjuist. Dit standpunt is gebaseerd op de idee dat het primaire besluit waartegen het bezwaar zich richt alsmede de beslissing op bezwaar hun grondslag vinden in de Kaderwet EZ-subsidies. Op grond van Bijlage 2 bij de Algemene Wet Bestuursrecht, de Bevoegdheidsregeling bestuursrechtspraak, hoofdstuk 2, artikel 4 dient inderdaad beroep bij het College van Beroep voor het Bedrijfsleven te worden ingesteld, indien het besluit waartegen het bezwaar zich richt is genomen op grond van de Kaderwet EZ-subsidies. Maar daar is nu geen sprake (meer) van. Immers dateert het besluit waartegen het bezwaar en het beroep zich richten van 16 juni 2015, dat wil zeggen na inwerkingtreding van de Kaderwet subsidies Ministerie van Buitenlandse Zaken. Deze laatstgenoemde Kaderwet wordt niet genoemd in hoofdstuk 2 van Bijlage 2 bij de Awb en derhalve zijn de reguliere bevoegdheidsverdelingsregels inzake beroep in eerste aanleg van toepassing. Zie voor een soortgelijke zaak ook de uitspraak van het CBB van 8 juni 2015,

ECLI:NL:CBB:2015:186, waarin het CBB zich onbevoegd verklaarde kennis te nemen van een besluit genomen na 1 januari 2014 en derhalve genomen op basis van de Kaderwet subsidies Ministerie van Buitenlandse zaken.

De uitzondering zoals opgenomen in artikel 6a lid 2 Kaderwet subsidies Ministerie van Buitenlandse Zaken, waarin is bepaald dat het bij of krachtens de Kaderwet EZ-subsidies bepaalde van toepassing blijft op subsidies die zijn verstrekt krachtens artikel 3 jo. artikel 2 lid 1 sub e van laatstgenoemde wet, is op onderhavige zaak niet van toepassing. Deze uitzondering ziet namelijk alleen op subsidies die zijn verstrekt voor activiteiten op het terrein van landbouw en landbouwonderwijs. Daarvan is hier geen sprake, doelstelling van het Private Sector Investeringsprogramma is: *'het stimuleren van duurzame economische ontwikkeling door middel van het bevorderen van significant vernieuwende investeringen in de private sector in ontwikkelingslanden'* (Bijlage 1 sub 2 bij het Besluit vaststelling beleidsregels en subsidieplafond Private Sector Investeringsprogramma).

Er is derhalve op grond van de bij de Awb behorende Bevoegdheidsregeling bestuursrechtspraak geen andere bestuursrechter aangewezen kennis te nemen van onderhavig beroep tegen de beslissing op bezwaar van de RVO d.d. 3 augustus 2017. Ingevolge artikel 8:6 lid 1 Awb kan het beroep worden ingesteld bij de rechtbank. Hoewel de RVO ook opdrachten uitvoert namens andere ministeries, maakt de RVO onderdeel uit van het Ministerie van Economische Zaken. Op grond van artikel 8:7 lid 2 Awb dient derhalve beroep te worden ingesteld bij de rechtbank binnen het rechtsgebied waarvan de indiener van het beroepschrift zijn woonplaats in Nederland heeft. Nu cliënte, een rechtspersoon, haar statutaire zetel niet in Nederland heeft, is ingevolge artikel 8:7 lid 2 Awb bevoegd de rechtbank binnen het rechtsgebied waarvan het bestuursorgaan zijn zetel heeft. Nu de RVO onderdeel uitmaakt van de centrale overheid, en in het bijzonder het Ministerie van Economische Zaken, is de rechtbank Den Haag bevoegd van onderhavig pro forma beroep kennis te nemen.

Afrondend

Gelet op het feit dat cliënte erg lang heeft moeten wachten op de ontvangst van alle relevante stukken vanuit de RVO in verband met het door haar ingediende bezwaar en beroep en deze uiteindelijk bij brief van 8 september jl. heeft ontvangen alsmede gelet op de complexiteit van het dossier, verzoekt cliënte U Edelachtbare haar een termijn te stellen voor het aanvullen van de gronden van beroep.

Met vriendelijke groet

